NEWROZ

Aylık Siyasal - Kültürel Dergi
Sayı 20, Kasım-Aralık 1993, Fiatı: 8000 TL

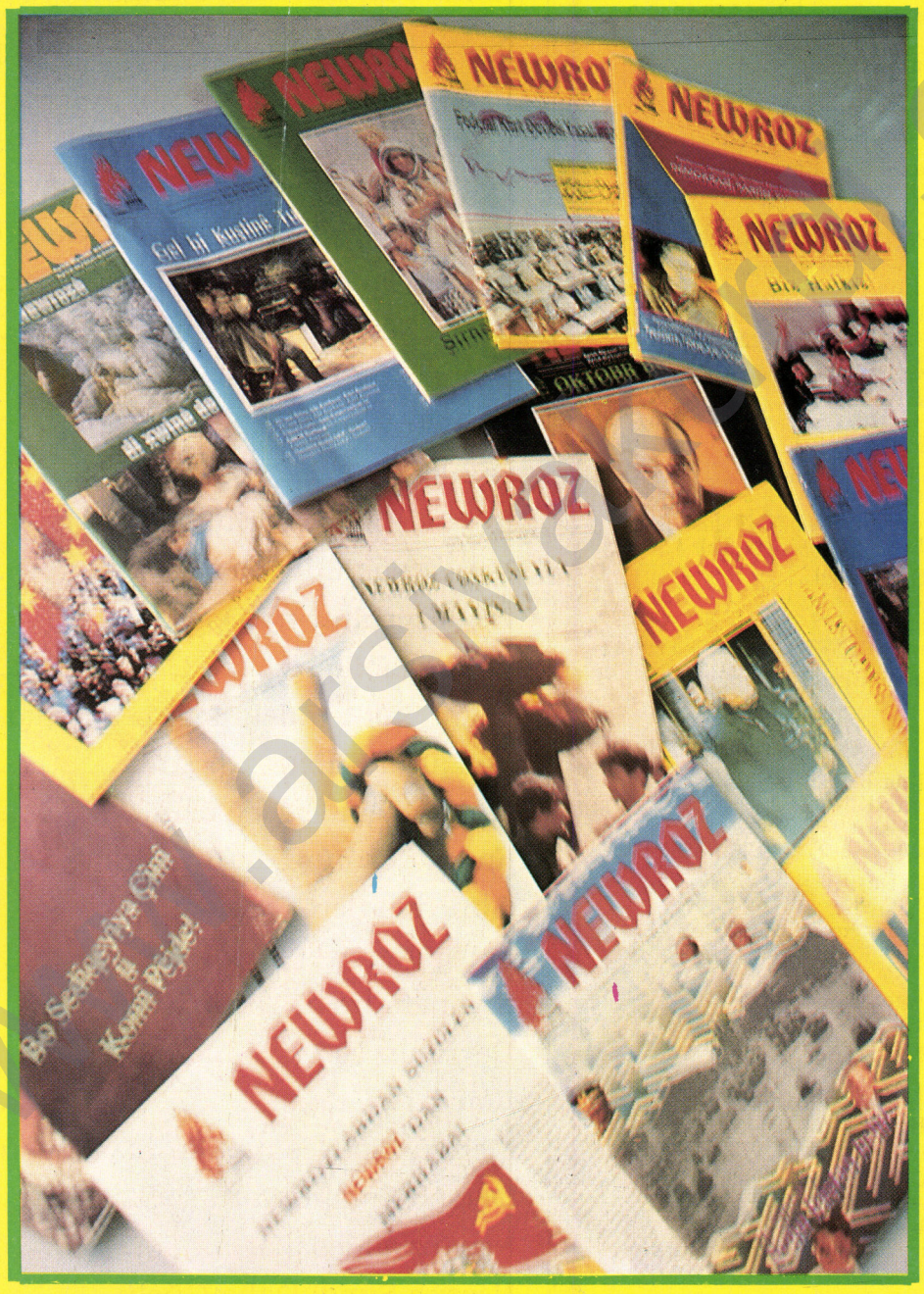
NEWROZ
NEWROZ
NEWROZ

NEWROZ

AYLIK SİYASAL-KÜLTÜREL DERGİ

Newroz Yayıncılık
Sahibi
Hüseyin ALATAŞ
Genel Yayın Yönetmeni
Remzi BİLGET
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Adil KURT

Yönetim Yeri
Kemalpaşa Mah. Defteremini Sk. No: 2/4
Akkoyun Apt. Kat: 4 D:10 Aksaray /İST.
Tel: 511 96 56 **Fax:** 526 51 10

Adıyaman İrtibat Bürosu
Ali GÖKKAYA
Ulucami Mah. Gölbaşı Cad.
Korunanlar Pasajı No: P/25 ADIYAMAN

Diyarbakır İrtibat Bürosu
Mehmet KEŞLİ
İnönü Cad. Kahraman İşhanı Kat: 4/32
DİYARBAKIR **Tel:** 224 73 74

Gaziantep İrtibat Bürosu
Aydın YILMAZ
Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat: 3 No: 5
G.ANTEP **Tel:** 220 28 40

Malatya İrtibat Bürosu
Hasan BURAN
Hamidiye Mah. Nasuhi Cad. İnan İşhanı
Kat: 2 No: 69 MALATYA **Tel:** 325 24 51

İsviçre Temsilciliği
Ökkeş Kolusarı
Weissenstein str 31
3008 Bern / SCHWEİZ **Tel:** 031 45 96 12

Almanya Temsilciliği
Mehmet DURMUŞ
St. Tonıser str 47803
Krefeld/ ALMANYA **Tel:** 2151771844

Fransa Temsilciliği
Hüseyin KESKİN
1. Rue E. Manet 93420
Villepinte/Fransa **Tel:** 00 33.1.486 11 4 82

İngiltere Temsilciliği
Güner DURSUN
292 OLD Kent Road London
S E-1 SUE İNGİLTERE
Tel: 717 035 780

Baskı: Uygun Basım LTD. ŞTİ.
Dağıtım: YAYSAT

Banka Hesap No:
Hüseyin ALATAŞ
Türkiye İş Bankası Aksaray Şubesi
Yurtiçi Hesap: 1002-300-975165
Yurtdışı Döviz Hesap: 30100-91599

Abone Koşulları ve Birim Fiatları:
Yurtiçi: Aylık Birim Fiatı: 8.000 TL
Yıllık Abone Bedeli: 80.000 TL
Yurtdışı: **Yıllık Abone Bedeli**
5 DM 60 DM

İÇİNDEKİLER

Sunu..... 1
İlk Adımda Yeni Ayrılıklara
Yol Açmayacak Birliklere Evet!..... 2
Newroz'un Bıraktığı İz Silinmeyecektir.. 7
8/1-2 mi?... Böldürtmez(...)..... 15
Unserem Zeit Haberi..... 18
İdeoloji Politikanın Rehberidir
Politika İse, İdeolojiye Alan Açar..... 19
Neden Ve Nasıl Bir Haftalık Gazete..... 22
Lice'yi Cinler mi Bastı?..... 24
Bilget Neden Tutuklandı?..... 27
Pyongyang Deklerasyonu..... 29
"Kandır Kandırabildiğin Kadar"
Günleri..... 30
Büyük Ekim Devrimi'nin
Mirası Yok Edilemez..... 32
DEP Kurultayına Doğru:
Parti Olabilmek..... 34
Yoksulluk İçindeki Latin Amerika
Ve Farklı Küba..... 37
Mülteciliğin Diğer Yüzü..... 40
Kadın Sorunu Üzerine Birkaç Söz..... 42
Guncana Şerê Dewleta Tirk
Li Dijî Netewê Kurd..... 44
Xiyaneta Îro Ji Ya Do Xirabtir e..... 47
Devrimin Dili..... 48
Amed'den..... 51
Mem û Zîn Destanı'nın Kısa Öyküsü... 52
Dersên Zmanê Kurdî..... 55
Newroz'a Mesajlar..... 59
Newroz Şimdi Daha Güçlü..... 64

www.arsivakurdi.org

SUNU

Merhaba!

Genelde devrimci, yurtsever, sosyalist basına ve özelde Newroz'a yönelik açık saldırıların dozunun arttığı bir ortamda sizlerle 20. kez buluşabilmenin sevincini ve kıvancını yaşıyoruz.

Meclisten geçirilmeye çalışılan yeni "Anti-Terör Yasası" ile muhalif basın üzerinde estirilen terör ve engellemeler en üst boyuta çıkartılıp, muhalif sesler susturulmak isteniyor. Ve öyle anlaşılıyor ki, çıkarılması düşünülen yeni yasa esasen halkı ve basını hedefliyor. Çünkü, yasa taslağında, yürürlükteki aynı yasadan farklılıklar, daha çok esnafa, şoföre, genel olarak özgürlük istemlerini herhangi bir şekilde dile getirecek olan halka ve devrimci-sosyalist basına verilecek cezaların artırılmasında yoğunlaşıyor. Ve malesef, 1993 Türkiyesi'nde hala "basın özgürlüğü" tartışılıyor.

Pek tabii ki, basına yönelik saldırılar, halkımıza yönelik çok yönlü saldırıların sadece bir boyutudur. Köy ve ilçe yakma ve yıkmalar, göçettirmeler, kitlesel katliamlar, yeniden gündeme getirilmeye çalışılan idamlar, toplu tutuklamalar, DEP'e yönelik karalama ve baskı kampanyası vb. saldırılardan basın da payına düşeni almış oluyor.

Newroz'a açılmış bulunan 33 davadan ilkleri peyderpey sonuçlanıyor. Özel tanıtım sayımıza açılan davadan dolayı dergimiz İDGM kararıyla 1 aylık kapatma cezası aldı. Yine Yargıtay'da sonuçlanan 1, 2 ve 6. sayılarımızla ilgili davalarda dergimizin Sahibi, Genel Yayın Yönetmeni ve Yazişleri Müdürlerinin aldıkları cezalar onaylandı. Sadece bu bile, yüzmilyonları bulan para cezası ve yılları bulan hapis cezası demektir. Yine iki kapatma ve bir el koyma istemli davayla birlikte de 30'un üzerinde davamız hala sürüyor.

Dergimiz yazarlarından ve DEP Genel Başkan Yardımcısı Kemal BİLGET 15 Kasım 1993 tarihinde "Pasaportunuz hazır, gelip alabilirsiniz" çağrısı üzerine gittiği Ankara Emniyetinde, İstanbul Terörle Mücadele Şubesi elemanlarınca gözaltına alındı. DEP'e yönelik saldırıların bir parçası olarak yorumlanan bu gözaltı olayı tutuklanmayla son buldu. BİLGET şimdi Bursa Cezaevi'nde. İktidar önce, Genel Başkanı'nı daha sonra da Genel Bşk.Yrd.'nı tutukladığı DEP'i yerel seçimlerden önce merkezi olarak da felç etmek istiyor.

Tüm bu yoğun saldırılara rağmen, halkımızın ve devrimci basının direnişinin süreceği kesindir. Daha önce bir dizi anti-demokratik yasa ve kararnameyi boşa çıkaran halkımızın ve basınımızın yeni anti-terör yasasına karşı da direneceğine olan inancımızı yinelemek istiyoruz.

Nitekim elinizdeki 20. sayıyla aylık periyoduna son verip haftalık sosyalist bir gazete yaratma çalışmalarına başlayacak olan Newroz, tasarlanan yeni yasa ve saldırılara en anlamlı cevabı da vermiş oluyor.

Evet, aylık Newroz bu sayıyla yayınına son veriyor. Bu son veriş, bir tükenişten değil, tersine, yeni bir atılımın gereği olarak düşünüldü. Newroz, belli bir hazırlık aşamasından sonra artık her hafta size merhaba diyecektir. Ve bunu aylık dergi sürecinin yarattığı niteliksel birikimini zemin alarak yapacaktır. Şubat ayında çıkarmayı düşündüğümüz haftalık Newroz için, kurlarımızın desteğine ihtiyacımız var. Bu konuda okurlarımıza ve halkımıza güveniyoruz. Hazırlık sürecimizde yararlı olacağına inandığımız görüş ve önerilerinizi bekliyoruz. Konuyla ilgili olarak, hem aylık Newroz sürecinin bir değerlendirmesinin hem de haftalık gazeteye ilişkin yaklaşım ve perspektiflerimizin yer aldığı yazıları sayfalarımızda bulacaksınız.

Yaratılması çalışmalarına hızla devam ettiğimiz haftalık Newroz Gazetesinde buluşmak dileğiyle...

İLK ADIMDA YENİ AYRILIKLARA YOL AÇMAYACAK BİRLİKLERE EVET!

Son aylarda ülkemiz politik yaşamında birlik eğilimi güçleniyor. Devrimci politikada hakim eğilim birlik çabalarıdır. Biryandan ülkenin/halkın genel politik çıkarlarını esas alacak olan cephenin kuruluşu yönünde ciddi adımlar atılıyor. Diğer yandan komünist/komünizan güçler arasında merkezileşmeye yönelik belli bir yoğunluk göze çarpıyor. Her iki yönden de boy veren birlik yönelişleri olumludur. Görevimiz, bu birlik çabalarının içerisinde yer almak ve geliştirilmelerine katkıda bulunmak olmalıdır.

Burada yalnızca komünistlerin birliğine ilişkin kimi görüş ve yaklaşımlarımızı belirteceğiz.

Özellikle son yıllarda uluslararası komünist hareketteki gelişmelerin belirleyici etkisiyle, ülkemiz devrimci hareketinin saflarında komünizmden hızlı bir kopuş süreci yaşandı. Bu kopuş süreci halen devam ediyor. Bundan birkaç yıl öncesinde, kimi istisnalar hariç, ülkemizdeki tüm devrimci parti ve örgütler, Marksist-Leninist olduklarını ve sosyalizm uğruna mücadele ettiklerini belirtiyorlardı. Fakat aynı parti ve örgütler şu anki süreçte Marksizm-Leninizm ideolojisinden ve sosyalizm savunusundan hızla uzaklaştılar. Dün söz konusu parti ve örgütler Marksist-Leninist olmada yarış halindeyken; bugün tersinden "ulusalcı", "halkçı, demokrat" olmak etkin bir eğilim halini almıştır. Dünkü tablo aslına uygun değildi. Marksist-Leninist iddiasında olanlardan büyük çoğunluğu gerçekte ideolojik yapılarıyla ve dayandıkları sınıf temelleriyle komünist niteliklere sahip değillerdi. Marksizm-Leninizm ideolojisiyle ve sermayeye karşı sınıf savaşımıyla yoğrulup şekillenmemiş hareketler, daha çok dünya çapında komünizmin güçlü olduğu yıllardaki etkiyle komünizme sözde sahip çıktılar. Ve bundandır ki dünün safları net değildi, herkes kendi gerçek politik kimliği ile siyaset sahnesinde yerini almış değildi.

Şu an içerisinden geçtiğimiz süreçte ise, hem dünya çapında hem de ülkemizde komünizm yakın tarihinin en zorlu yıllarını yaşıyor. Komünist olmak, zorlu komünizm davasına sahip çıkmak oldukça zorlaştı. Komünist olabilmek için yerine getirilmesi gereken ideolojik, politik, örgütsel görevler dev boyutlara ulaştı. Ve önemlisi, komünizm davasına bilimsel olarak inananların oldukça uzun soluklu olmaları gerekmektedir.

Ülkemiz devrimci hareketinin saflarında yer alan akımlardan kimileri etkilediği kitleleri "ürkütmemek", düşman karşısında "geniş cepheyi daraltmamak" gerekçesiyle; kimileri "kitleselleşmek için günümüz koşullarında gerçekçi politikalar izlemek" gerekçesiyle; kimileri "artık Marksizm-Leninizm iflas etti" gerekçesiyle sosyalizm hedefinden ve günlük propagandasından vazgeçtiler. Kimileri ise, teoride Marksizm-Leninizm savunusuna karşın, pratik politikada "sosyalizmi kurmak geleceğin sorunudur, günümüzün gerçekleşebilir politik hedefi ulusal özgürlüğü elde etmektir" diyerek, politik mücadelede ve propaganda da salt ulusalcı zeminlere yöneldiler.

Dünyada ve ülkemizde komünizm yönünden yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen, komünizm davasında ısrarlı olan ve gerçek kurtuluşu sosyalizmde görüp, bu yönlü günlük politik propaganda sürdüren parti ve örgütler de vardır. Bunların halihazırda süreci belirleyecek bir güçte olmadıklarını biliyoruz. Ancak neredeyse vebadan kaçar gibi komünizmden kaçışın yaşandığı bir süreçte ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasını bütünlüklü tek bir tarihsel süreç olarak gören ve bu uğurda kavga veren güçlerin varlığı, halkımız, işçi sınıfımız için oldukça önemlidir. Komünizm yönünden yaşanılan olumsuz sürecin geçici olduğuna derinden inanıyoruz. Dünyada ve ülkemizde komünizmin yeniden güç kazanacağı ve yeniden toplumların çehresini ileriye doğru köklü değişikliklere uğratacağı yıllar pek de uzak değildir. Bunları

söyleyebilmek için kâhin olmaya gerek yoktur. Komünizmin yeniden ve güçlü dirileceğinin ilk işaretleri zayıf da olsa boy veriyor. İnsanlık ilkel komünizmle toplumsal yaşama merhaba dedi ve er ya da geç, insanlığın uygarlık kavgasının modern komünizme varacağına inanıyoruz. Bu inanç, kuru kuruya bir inanç değildir, materyalist bilimin ışığında tarih ve toplumların irdelenmesiyle varılmış/vardığımız bilimsel bir sonuçtur. Gelecek, dünyada ve de ülkemizde komünistlerindir.

BİRLİĞE EVET, ACELECİ, ZEMİNSİZ ADIMLARA HAYIR!

Komünistiz ve komünizm davası uğruna sürdürdüğümüz kavgada ısrarlı davranacağız. Fakat, son yıllarda sosyalist ülkelerdeki komünist parti iktidarlarının yıkılışıyla sonuçlanan gelişmeleri ve bu gelişmelerin altında yatan temel nedenleri görmezlikten gelemeyiz. 1985'ten bu yana Dünya Komünist Hareketinde, üzerinde ciddiyetle durulması ve dersler çıkarılması gereken büyük çözülmeler yaşandı. Reel sosyalizmin yıkılışına rağmen komünistiz ve sosyalizm uğrundaki kavgada ısrarlıyız. Ancak kimilerinde görüldüğü gibi, hiç bir şey olmamış gibi de davranamayız. Komünist parti iktidarlarının ve reel sosyalizmin yıkılışı önümüze oldukça hacimli görevler koymuştur. Yaşanmış olaylar en başta bizleri, Marksizm-Leninizm bilimini kendi özgül koşullarımızda yeniden üretmekle yüzyüze bıraktı. Süreç bizi, nasıl bir sosyalist inşa sorusuna yeni yanıtlar bulmaya zorluyor. İşçi ve emekçi yığınları, sosyalizm kavgasına ikna edici, sürükleyici bir ideolojik yeniden üretimi gerçekleştirmek yükümlülüğü altına sokuyor. Ve gerçeği kabul etmeliyiz ki, ülkemizde komünizme sahip çıkan akımlar, bu amaçlı ideolojik üretimde sözü edilebilir adımları halihazırda atabilmiş değil. Ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasını bütünlüklü sürdüren politik akımların tümü, öncelikle kapsamlı bir ideolojik yeniden üretim göreviyle yüzyüzedirler. Bu temel görev atlanarak hiç ama hiç bir adım atılamaz, bir yere varılamaz.

Somutta irdelediğimizde, ülkemizde tek bir komünist merkez yaratmak için, siyasi birlik çalışmalarını sürdüren güçlerden her biri, sözkonusu ideolojik yeniden üretim yönünde neler üretebildiklerine dönüp bakmalıdırlar! Birlik çalışmalarını sürdüren güçlerin yayınları irdelendiğinde, ideolojik yeniden üretim yönünde sözü edilebilecek bir üretimi gerçekleştiremedikleri rahatlıkla görülecektir. Bırakalım yeniden bir ideolojik üretimi, kimilerinde bu yönde ciddi bir sorunlama bile yapılamamıştır. Soyut olarak Marksizm-Leninizm savunusu ya da genel geçerli ilkeler üzerinde hemfikir olmak, ülke bazında siyasal birlik için yeterli değildir. Dolayısıyla, hangi zeminde ideolojik birlik sorusuna yanıt olarak Marksizm-Leninizm, komünizm davasına bağlılık ya da "anti-kapitalist" olmak gibi, içeriği somutumuzda doldurulmamış kavramlar, ilkeli birliğin ideolojik zemini olarak ileri sürülürse bu yeterli olmaz. Soyut olarak anti-kapitalist olmakla, somut olarak bir ülkede kapitalizmin yıkılması ve yerine soyalizmin kurulmasını hedefleyen bir programı adım adım hayata geçirecek olan taktiklere, günlük propaganda ve ajitasyonu içerecek olan bir projeye ulaşabilmiş olmak arasında köklü farklılıklar vardır. Açıklıkla ifade ediyoruz: soyut değil, somut program ve hedefleri içeren bir ideolojik zeminde az-çok ortak yol katetmeden siyasi birliğe varamayız. Şöyle de belirtebiliriz: Marksizm-Leninizmin ülke koşullarında yeniden üretiminden ve bu üretim sürecinde ülke ile toplum tarihimizin derinden irdelenmesinin ürünü olarak açığa çıkarılmış (soyutlanmış) ilkelerde az-çok yol almadan ve yine sözkonusu yeni üretim ve ilkeler üzerinde belli bir görüşbirliği sağlanmadan siyasal birliğin mümkün olamayacağına inanıyoruz. Çünkü böylesine birlikler, daha birlik adımının başında yeni ayrılıklara neden olacak, yeni grupçukları doğurabilecektir.

Elbette "önce ideolojik ayrılıkları ayrıntısına varana kadar çözelim, sonra birliğe adım atalım" şeklinde bir yaklaşımın savunucusu değiliz. Bir komünist yapıda Marksizm-Leninizmin sınırları içerisinde farklı görüşlerin, farklı yaklaşımların var olacağı gerçeğinin bilincindeyiz. Ve önemlisi bunun savunucusuyuz. Bizler birebir bütün sorunlarda ideolojik birlik arayışında değiliz. Biz, birliğin harcı ya da perçini olabilecek ve somut koşulların somut tahliline dayandırılmış bir ideolojik zemini arıyoruz. Yeri gelmişken, komünist birlik çalışmalarına katılanlara şu soruları sorma gereğini duyuyoruz: Reel sosyalizmin yıkılışının ardından, ülkemizde devrimle birlikte nasıl bir sosyalist inşa, nasıl bir politik iktidar sorununda net misiniz? Bırakalım net olmayı, bu yönde küçük çaplı da olsa ve hatta salt sorunlama düzeyinde de kalsa, yeniden bir ideolojik üretimi gerçekleştirebildiniz mi? Kapitalizmi yıkacağız, yerine sosyalizmi kuracağız derken, reel sosyalizmin yıkılışından

ileriye yönelik dersler çıkarabildiniz mi? Dünya devrim sürecinin üç bileşeni halen varlığını koruyor mu? Dolayısıyla sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş hareketleri dünya devrim sürecinin halen birer bileşeni mi? Ülkemiz işçi sınıfının nicel ve nitel yapısına ilişkin küçük çaplı da olsa araştırma-irdeleme ve buna dayandırılmış politik yönelişlere sahip misiniz? Mevcut koşullarda nasıl bir komünist enternasyonal dayanışma? vb. sorulara verilmiş yanıtlarınız var mı?

Birliğe taraf olan güçler, bu ve benzeri sorulara yanıtları içeren az-çok belli bir ideolojik üretim gerçekleştirememişlerse, birliğe nasıl ve hangi ideolojik zeminden hareketle yöneleceğiz? Burada sorunun canalıcı noktası, bu sorulara bire bir aynı ideolojik yanıtlar bulmamız değildir. Birlik için aradığımız, ayrıntılara kadar derinleştirilmiş bir ideolojik birlik değil, belirttiğimiz sorulara yanıt bulabilmek için belli bir ideolojik üretimi gerçekleştirmiş olmaktır. İşte bizim bugün asıl taşıdığımız kaygı, komünizm adına davrananların bu sorulara yanıtlar bulabilmek için sözü edilebilir bir ideolojik üretim faaliyeti içerisinde olmamalarıdır. Ve bu üretimsizlik durumu devam ettiği sürece, siyasi birlik yönünde atacağımız adımların, bizi ve önemlisi toplumsal süreci ilerletici bir özelliği olmayacaktır. Yapılması gereken: Tarih boyunca birikmiş düşünce ve pratik deney malzemesinin ve son 70 yıllık reel sosyalizmin oldukça zengin deneylerinin eleştirel tarzda ele alınıp irdelenmesi, bilimsel araştırma-irdeleme yöntemiyle yeniden ideolojik üretimin gerçekleştirilmesidir.

Komünist birliği hedefleyen güçler, güncel ya da acil talepler etrafında yaşamın her alanında eylem birliğine gitmeli ve bu eylem birliğine paralel olarak da yoldaşça ideolojik mücadeleyle yeniden üretimi hedeflemelidirler. Gerçekleştirilmiş ve gerçekleştireceğimiz ideolojik üretim faaliyetini, aynı zamanda kendi aramızdaki ayrılıkları gidermeyi hedefleyen ideolojik mücadele sürecine dönüştürelim. Böylelikle yeniden ideolojik üretim faaliyetimizi, kendi aramızda sürdüreceğimiz yoldaşça ideolojik mücadeleyle birlikte güçlendirelim, zenginleştirelim. Ve eylem birliği süreciyle aramızdaki ayrılıkları giderebilmede daha uygun koşulları yaratalım.

Komünistlerin birliğini hedefleyen güçlerin oluşturduğu "sosyalist platform"un önerdiği ortak bir teorik yayının çıkarılmasına evet diyoruz. Hem yeniden ideolojik üretimlerin, hem de kendi aramızdaki ideolojik mücadelenin aracı olacak ortak bir teorik yayını hayata geçirelim.

BİRLİĞİN SINIF TEMELİ

Komünist hareketin sınıf temeli esas olarak işçi sınıfıdır. Ülkemiz işçi sınıfı nicel olarak küçümsenmeyecek bir gücü barındırıyor. Beyaz yakalıların (memurların) işçi kavramı içerisinde yer almalarıyla birlikte, işçi sınıfının barındırdığı nicel potansiyel daha da genişlemiştir. Ancak, nicel gücüne oranla nitel gücü bir hayli geridir. Örneğin; Batı Avrupa ülkelerinin işçileri, politik özgürlük mücadelelerinde ve de politik devrimlerde aktif yer almışlardır. İngiltere'deki Chartizm ve 1848'deki Fransa ve Almanya devrim hareketlerinden bu yana Avrupa işçileri politik kavgada hep aktif yer almışlardır. Ülkemiz işçi sınıfının temel zaafı, politik özgürlükler uğruna süren kavga deneyiminden yoksun oluşudur. İşçi sınıfımızın sözü edilebilecek bir politik kavga deneyimi yoktur. Bu, irademizin dışında yüzyüze kaldığımız en temel sorunumuzu oluşturmaktadır. Dikkat edilirse, son yıllarda yeniden boyutlanan ulusal özgürlük kavgasının en az destek bulduğu kesim işçilerdir. Komünistler olarak bu gerçekliğimizin bilinciyle davranmalı ve nedenleri üzerinde ciddi araştırmalara girmeliyiz.

İşçi sınıfımızın ulusal özgürlük ve sosyalizmi hedefleyen bağımsız politik eylemi az-çok boy vermiş olsaydı, zaten işçi sınıfı adına bunca parti ve örgüt ayrı ayrı varlığını sürdüremezdi. "Grupçuklar (tarihi olarak) varlıklarını haklı çıkarabiliyorlarsa, işçi sınıfı bağımsız tarihi eylemi için henüz olgunlaşmamış demektir. İşçi sınıfı bu olgunluğa ulaşır ulaşmaz bütün grupçuklar zorunlu olarak gerici olurlar..." (Marx-Engels-Lenin, Sendikalar Üzerine sy: 88). Marx'ın bu belirlemesi bugün özgülümüz için de geçerlidir.

İşçi sınıfının ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesindeki bağımsız tarihi eylemi dün (12 Eylül 1980 öncesi) zaten bir hayli zayıftı, bugün ise yok denecek kadar cılızdır. Dün, Türkiye'nin metropollerindeki işçi hareketinin eylemlilik sürecine paralel olarak ekonomik, sosyal ve sınırlı da olsa politik haklar uğruna eylemlere kalkışan işçi sınıfımız, metropollerdeki işçi eylemliliğinin zayıflamasının da etkisiyle günümüzde yok denecek kadar zayıflamıştır.

İşçi sınıfımızın politik eylemliliğinin zayıf olmasında, komünizm adına davranan siyasi güçlerin sınıfa ilişkin görevlerini tam olarak ye-

rine getirememelerinin ciddi payı vardır. Komünistler olarak, işçilerin sınıf bilincini ve örgütlülük düzeylerini geliştirip güçlendirmede ve önemlisi emeğin sermayeye karşı sınıf kavgasında, sosyalizm hedefini kapsamlı ve sistematik olarak işçi sınıfı saflarına taşımada görevlerimizi yerine getirdiğimiz söylenemez. Bu zaafımız bugün de devam ediyor.

İşçi sınıfımızın özellikle son yıllarda gelişen ulusal özgürlük mücadelesinde neredeyse tamamıyla seyirci konumuna gelmesinde, egemen güçlerin yoğunlaşan terörünün; her bir çalışan işçiye karşın 3 hatta 4 işsizin varolmasının, yani işsiz kalırım korkusunun yarattığı eylemsizliğin; ve de Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamındaki illerde işçi ile memurlara verilen sus payı yüksek ücretlerin de ciddi etkileri bulunmaktadır.

Tüm bunlardan dolayıdır ki, bugün işçi sınıfının "politik öncüsü" iddiasında bulunan güçlerin sınıfla politik ve örgütsel ilişkileri son derece zayıflamıştır. Yine bu nedenle, birlik çalışmasını sürdürenlerden kimileri işçi sınıfının farklı politik eğilimlerinin temsilcileri olmak şeklinde siyasal bir yapıya sahip değillerdir. Ve komünist birlik, işçi sınıfının aşağıdan gelen kitlesel bir dayatmasının ürünü olarak gündeme gelmemiştir. Başka bir ifadeyle, komünist birlik ihtiyacı, işçi sınıfımızın saflarındaki farklı politik eğilimlerin ekonomik, politik, kültürel kavgasını birleştirmek için, aşağıdan (sınıf hareketinden) gelen kitle baskısını üzerinde hissetmesiyle gündeme gelmiş değildir.

Ayrıca, komünist birliğe taraf olan güçlerden biri ağırlıklı olarak işçi sınıfını, diğeri ağırlıklı olarak yoksul köylülüğü, bir diğeri komünizmin daha çok bir aydın eğilimini temsil etseydi birlik, yine kitlelerin aşağıdan gelen farklı kominizan eğilimlerinin ürünü olarak gündeme gelmek gibi bir ileri düzeyi temsil ederdi. Ve birlik, sosyalizmin farklı zeminlerde boy veren kitle eğilimlerini birleştirmek gibi süreci ilerletici bir misyonu üstlenmiş olurdu. Fakat birliğe taraf olan kimi güçler mevcut politik ve örgütsel yapılarıyla sosyalizmin daha çok dar kadro eğilimini temsil etmektedirler.

Kısacası komünist birlik, kitlelerin örgütlü farklı sosyalist eğilimlerini birleştirmek gibi aşağıdan gelen bir dayatmanın ürünü olarak gündeme gelmiş değildir. Birlik x,y,z gruplarında daha çok kadroların yönelişi olarak gündeme gelmiş bulunuyor. Ve üzerinde aşağıdan gelen ciddi, örgütlü kitle baskısını hissetmiyor. Birlik sürecine "evet", ancak hemen tek partide birliğe "hayır" deyip temkinli davranmamızın temel nedenlerinden birisi budur.

Ülkemizde komünizm yeniden kitleselleşecektir. Fakat bu kendiliğinden ya da haydi deyince olmayacaktır. Komünizmin kitleselleşmesi, bir yanıyla biz komünistlerin çok yönlü ideolojik yeniden üretimiyle ve ideolojik üretimin güncel politikalara sindirilip örgütsel bir güce dönüşmesiyle gerçekleşebilecektir. Diğer yandan, komünizmin dünya çapında yeniden güçlenme sürecine girmesinin ülkemizde yaratacağı olumlu etkilerin olacağını belirtebiliriz. Ki komünizmin dünyada yeniden güçlenme sürecine gireceğinin ilk ipuçları bugünden görülüyor.

- Birliğe taraf akım ve gruplara "önce kitleselleşsin sonra birleşelim" denilemez. Birleşebilmek için kitleselleşmeyi bekleyelim demiyoruz. Bugünden birlik perspektifiyle davranmalıyız ve tek parti çatısı altında komünistlerin birliğini yaratabilmek için bugünden eylem birliği sürecine girmeliyiz. Hatta ileriye doğru atılmış bir birlik adımı olarak oluşturulan "Sosyalist Platform"u ilk elden kalıcılaştıralım. Birleşik yapıya oranla daha gevşek olan ve yer almada rahat davranacağımız "Sosyalist Platform"un yönlendiriciliği altında:

- Daha çok, birer dar kadro hareketi olan birliğe taraf hareketlerin kadroları karşılıklı birbirlerini tanımalı, önyargılar karşılıklı kırılmalı.

- Her bir hareketin kendince öne çıkardığı ideolojik yeniden üretimde az-çok belli bir mesafe katedilmeli. Birliğe taraf olanlar arasında yoldaşça ve birliğe hizmet edici ideolojik mücadele süreci yaşanmalıdır. Böylelikle tek bir partide birleştiğimizde, parti programının ve yaşamının taşıyabileceği üslup ve içerikte bir ideolojik mücadele düzeyini tutturup-tutturamayacağımızı önceden az-çok açığa çıkarmalıyız.

- Birliğe taraf hareketlerin kadrolarının ve sınırlı kitlelerinin bulunduğu her alanda güncel politik hedefler uğruna ortak mücadeleye girmeliyiz. Böylelikle tek partide birliğe ulaştığımızda, sınırlı da olsa belli bir kitle baskısını üzerimizde hissetmeliyiz ve birliği belli bir kitle gücüne dayandırabilmeliyiz. Eylem birliğinin hayata geçirileceği somut alanlar cephe, yasal parti, kültürel kurumlar ve sendikalar başta olmak üzere kitle örgütleridir.

- Yayın alanında dayanışma içerisinde olmalıyız ve kimi pratik adımları bugünden atmalıyız. Ancak bugünden "yayınları tekleştirmek" gibi bir yönelişi, tüm yayın faaliyetini kapsadığı gerekçesiyle kabul etmiyoruz.

Hele de birbirimizi pek de tanımadığımız çevrelerle "yayın faaliyetini tekleştirme" adımını bugünden atmanın hedeflenen birliğe hizmet edici değil, tersinden bozucu etkileri olacağı inancındayız. "Yayınları tekleştirme" adımı kimi güçlerle bugün yakaladığımız eylem birliği gibi olumlu düzeyin gerisine bile bizi düşürebilir kaygısını taşıyoruz. Yoksa birilerini "dıştalamak" gibi bir yönelişimiz yoktur. Biz, yalnızca, bağrında ciddi ayrılıkları peşinen taşıyabilecek birliklere adım atmak istemiyoruz. Olgunlaşmamış birlik adımları birlik değil, ayrılıkları doğurur.

Dışımızdaki komünistlerin çevrelerin, çıkarmayı planladığımız haftalık yayında savunduğumuz ideolojik görüşlere paralel, hatta bir adım solundaki ya da bir adım sağındaki yaklaşımlarıyla kendilerini ifade edebileceklerini savunuyoruz. Sosyalizm minderinde politik kavgayı sürdürecek olan yayında, yine ulusal sorun başta olmak üzere, olgulara, süreçlere sınıf bakış açısıyla bakan ve sosyalizm minderinde kavga verenlerin kendilerini ifade edebilecekleri savunuyoruz. Başka bir ifadeyle, çıkaracağımız yayını ülkemiz komünistlerinin ortak sesi ve kendilerini farklı yaklaşımlarıyla özgürce ifade edebilecekleri bir yayın haline getirmeyi hedefliyoruz. Çünkü bizler üretimin olmadığı, tek sesliliğin hakim olduğu, farklı görüşlere yaşam hakkı tanımayan, kısır, katı bir anlayışı savunmuyoruz. Böyle bir anlayışın bizleri ilerleteceğine inanmıyoruz. Biz, farklı görüş ve yaklaşımların yoldaşça tartışıldığı ve bu tartışmanın ciddi yeniden bir üretimi kamçıladığı zengin bir düşünce üretimiyle birlikte yol alabileceğimize inanıyoruz.

Buraya kadar belirttiklerimizden ve de siyasi birlik çalışmalarına katılan diğer siyasi yapıların temsilcilerinin söylediklerinden hareketle somut olarak şunları öneriyoruz:

1- Somut hazırlık çalışmalarını sürdürdüğümüz haftalık yayını, şimdiki süreçte birlikte çıkarmayı düşünmüyoruz. Her politika belli bir ideolojiden kaynaklanır. İdeolojik olarak birbirimizi yeterince tanımadığımız, ayrılıklarımız ve birlikteliklerimizin neler olduğunu bilmediğimiz güçlerle bir politik gazetede ortak politika üretemeyiz.

2- Önümüzde çözmemiz gereken, ideolojik yeniden üretime hizmet edecek tartışmaları içerecek ve tamamıyla imzalı araştırma, inceleme yazılarına yer verecek olan bir teorik yayının ortak çıkarılmasına evet diyoruz. Teorik yayın iki ya da üç ayda bir yayınlanmalı ve biçimsel olarak da "Teori", "Emek" ya da "Hevdem" boyutlarında olabilir. Ve doğaldır ki, ortak teorik yayın için, ayrı bir yönetim ve ayrı bir yayın şirketi kurulması gerekecek.

3- Ortak teorik yayın çıkarma önerisinden hareketle, bizim çıkaracağımız haftalık yayının dışında, ayrıca dışımızdakilerle ortak bir haftalık yayında yer alabileceğimiz yönündeki önerimizi geri alıyoruz. Çünkü, hem çıkaracağımız haftalık yayın hem de yer alacağımız ortak teorik yayının dışında bir de ayrıca ortak bir haftalık yayın yükünü kaldıramayız. ■

JI DUR VA

Çiqas roje
Min bêrîya xwe kirîye
Alîyê min î berxwedan
Çiqas deme di tarîyan
Dilê min î serîhildan

Çiqas roje
Min bêrîya sî bayî kirîye
Yê ji alîyê welat ve tê
Bêhna porê Medya tîne
Tenê bûn û xerîbîyan

Çiqas roje
Bi devê min de tama ava welat
Şêrîn û şekir
Bêhna barana biharê

Çiqas roje
Min bêrîya girîyê kirîye
Ya li ser sînga evînê

Çiqas roje
Min bêrîya xwe kirîye
Ax alîyê min î berxwedan
Roj bi roj
Diqedîne koletî
Diqedîne bindestan

M. Sait ALPASLAN

NEWROZ'UN BIRAKTIĞI İZ SİLİNMEYECEKTİR

Evet, Newroz Dergisi, basın tarihimizde ciddi bir iz bırakarak yayınına son veriyor. Newroz, yayın yaşamı boyunca, ülke içinde ve dışında umulanın üzerinde bir ilgi gördü. Baskılar karşısında yalnız bırakılmadı. Şu veya bu nedenle geciktiğinde, okurların soru yağmuru altında kaldı, okur, desteğini beyan etti; "gecikme parasal nedenlerle olmuşsa şu kadar vermeye hazırım", "ben yazı-işleri müdürü olabilirim", "istediğiniz konuda yazı yazarım" vb. vb. İşte Newroz, böyle bir okura layık olabilmek için yayın yaşamı süresince çaba gösterdi. Newroz, okur ilgisinin devamı için sürekli bir gelişim, değişim ve yenilenme seyri izledi.

Newroz, başlangıçtaki iddiasına sahip çıktı. Ortaya koyduğu ideallere bağlı kaldı. Manifesto niteliğindeki Haziran 1991 tarihli Özel Tanıtım sayısında dile getirilen sözleri, idealleri adım adım gerçekleştirmeye çalıştı.

Newroz, "reel sosyalizm cephesinde yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen sosyalizm, toplumsal sistem olarak, bugün de kapitalist sistemin tek alternatifidir. Milyonlarca işçi ve emekçi halen sosyalizm uğruna mücadele veriyor. Şu anki olumsuzluklar, uzun erimli sosyalizm tarihinde geçicidir ve aşılacaktır. Er ya da geç, sosyalizm, geçmişinden dersler çıkararak ve kendini yeniden üreterek dünyadaki hak ettiği yerini yeniden alacaktır" şeklindeki inancını özel tanıtım sayısında dile getirdi ve yayın yaşamı boyunca bu inancına bağlı kaldı. Genelde ve özelde sosyalizmden uzaklaşma furyasının başladığı bir sırada, Newroz, ulusal kurtuluş mücadelemize sosyalist bir bakışla bakılabilen bir pencere görevi gördü.

Haziran 1991'den 1993 Aralığına kadarki sürece, on yılların değişimi sığdı. Dünyadaki politik denge bozuldu. Yeni Dünya Düzeni denen emperyalist hegemonya dönemi başladı. Yöresel savaşlar tezgahlandı, sosyalizm gözden düştü ve düşürüldü. Emperyalist boyunduruk ve kapitalist sömürü düzenine "demokrasi" diye methiyeler düzme dönemi açıldı vb. Newroz, böylesi bir süreçte, sosyalist bir kararlılıkla yayın hayatına başladı. Ve bu doğrultudaki inancını pekiştirerek günümüze geldi. Bu nedenle, okur ilgisini çeken etkenlerin başında Newroz'un sosyalist inanç ve olgulara yaklaşımındaki sosyalist perspektifini anmak gerekir. Okur haksız da değildir. Zira emperyalist hegemonyalı dünya kapitalist rejimleri, dizginsiz bir sömürüyü, sosyal çöküşü, ahlaki düşüşü, anti-hümanizmi, anti-demokratizmi ikame etmiştir. Ego'nun, toplumun evrilişinin yegane dinamizmi olarak pohpohlandığı bir rejimin, hümanizmi, demokratizmi, adaleti, saygınlığı, ilerlemeyi başlıca hedef seçmesi mümkün değildir. Kapitalizm, beş yıldızlı süper hotelin önüne dilenciler, fahişeler toplamaksızın edemez. İnsanlığın ulaşabildiği en üst toplumsal sistemin, bu sistem olduğu iddiası, insanlığı alaya almaktır. Toplum, daha güzel, daha gelişmiş, daha ideal bir toplumsal sistem yaratabilme erdemine sahiptir. Bu ancak sosyalizm olabilir. Newroz, yayın yaşamına başladığı andan günümüze değin bu doğrultudaki inançlarını kıskançlıkla korudu.

NEWROZ ANTİ-EMPERYALİST ÇİZGİDEN SAPMADI

Sosyalist inanç ve olguları yorumlama ve çözümlemedeki sosyalist perspektif, anti-emperyalizmi zorunlu olarak içerir. Newroz, içi

boş, keskin laflardan ibaret kalan ve çoğunlukla, pratikte demokrat bile olamayan sözde anti-emperyalizm çığırtkanlığına asla düşmedi.

Gerçekten de, sosyalist sistemin çöküşü sonucunda, emperyalist sistemin tek başına egemen olduğu bir ortamda, anti-emperyalizm ile şovenizm, anti-emparyalizm ile anti-demokratizm arasında çok hassas bir ayırım çizgisi oluştu. Bu dönemde, özellikle ulusal kurtuluş mücadelesine bakışta, şovenizme, milliyetçiliğe ve anti-demokratizme düşmeden, anti-emparyalist bir bakış geliştirmek, sağlam sosyalist inanç ve perspektif sahibi olmayı gerekli kılmaktadır.

Newroz, anti-emperyalist tutum ve çizgisini, sadece ulusal kurtuluş mücadelemize değil, fakat Türkiye, bölge ve dünya ölçeğindeki olay ve olgulara da başarıyla uyguladı. Newroz, körfez bunalımı sırasında, güney halkımızın, doğan boşluktan yararlanıp Federe bir devlet kurma tutumunun doğruluğunu gördü. Ulusal kurtuluş mücadelemizin, paylaşıcı devletlerin emperyalist kuşatılmışlık altında tutulmasında bir araç haline getirilme çabalarına doğru teşhis koydu. BM'in, dünya özgür uluslar topluluğunun, eşit katılımlı ve hak sahipliğine dayalı bir organizasyon olmaktan çıkıp, emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin bir müdahale organı haline geldiğini zamanında gördü. Halkların, halklardan başka dostunun kalmadığı günümüz ortamında, şaklabanlık ve şamata yapmadan, akılcılıktan uzaklaşmadan anti-emperyalist sağlam tutumlar geliştirmek ve öyle kalmak bir hayli zordur. Newroz'un bu zor olanı başarıyla gerçekleştirmeye çalıştığını söyleyebiliriz.

NEWROZ DEVRİMİMİZİN SOSYAL İÇERİĞİNİN DERİNLEŞMESİ YÖNÜNDE ÇABA HARCADI

Sosyalizm ve ulusal kurtuluş. İşte bu iki olgunun biribiriyle çeliştiği; ya sosyalist ya da ulusal kurtuluşçu olunabileceği, her ikisinin birlikte olunamayacağına ilişkin genel kanının hakim olduğu bir dönemde Newroz yayın hayatına başladı. Gerçekte, toplumsal devinime getirilen böylesi bir çarpık bakış açısının hakim olduğu koşullarda, ulusal kurtuluş problemiyle yoğun olarak yüzyüze olan bir toplumun komünist hareketi olarak var olmak, onun sesi olmak büyük bir güçlük arzetmekteydi. Güçlük sosyalist sistemin çöküşüyle neredeyse omuzlanamaz hale gelmişti. Ezen ulus komünist hareketi, ezilen ulus koşullarında komünist olunabilmeyi, ezen ulus komünistleriyle örgütsel birlik koşuluna bağlamıştı. Bu bakış açısı ezen ulus komünist hareketinde egemendi. Kuşkusuz ki bu bakış, uluslararası komünist hareketin benzer bakışının bir uzantısıydı. Ülkemeiz devrimci güçleri, vaktiyle sosyalist sistemin varlığı ve doğrudan etkisi koşullarında doğmuştu ve sistemin çöküşüyle birlikte, ülkemiz ulusal devrimci güçleri arasında sosyalizm söyleminden uzaklaşma, genel bir demokratizm anlayışına çekilme çabaları belirginleşti. Bu geri düşüş, ezen ulus komünist hareketinin, ulusal kurtuluş mücadelemiz karşısında geliştirdiği bakış açısını görece doğrular gibiydi: "İşte görüyorsunuz biz, bunlar milliyetçidir diyorduk" sesleri duyulur oldu. Ülkemiz koşullarında komünist oluşun, ezen ulus komünist hareketiyle örgütsel ve mücadele birliği koşuluna bağlandığı, özgülde de son gelişmeler eşliğinde sosyalizmden uzaklaşıldığı bir ortamda, ülkemiz komünist hareketinin kişilik kazanması, ses vermesi bir olgu olarak şekillenmesi zorunluluğu vardı. Ülkemiz komünist hareketi, hem ezen ulus komünist hareketi hemde ulusal devrimci güçlerimiz karşısında varlık sürdürmek gibi güç bir durum ile karşı karşıyaydı. Hareketin var olması, nefes vermesi ve ses getirmesine şiddetle ihtiyaç duymaktaydı. Newroz bu bakımdan paha biçilmez bir rol üstlendi. Komünist hareketin varlığını, var olması gerektiğini,dahası zorunluluğunu ezen ulus komünist hareketi ve ulusal devrimci güçlerimiz nezdinde ortaya koydu. Hatta Newroz'un, ulusal devrimci güçlerimiz içerisinde ürkek sosyalizm bakışınınaşılmasında ve sosyalist eğilimin yeniden canlanmasında önemli bir pay sahibi olduğunu söyleme hakkına sahibiz. Bu, Newroz'un küçümsenemez bir başarısıdır.

NEWROZ DEVRİMİMİZİN GÜÇLÜ BİR ULUSAL İÇERİK TAŞIDIĞINI GÖRDÜ

Toplumsal devinim ile ulusal devinim, toplumsal hareket ile ulusal hareket, toplumsal devrim ile ulusal devrim arasında diyalektik bir bağ vardır. Ulusal bir devrim özünde bir toplumsal devrimdir; toplumsal değişimi, oluşumu içerir. Ne toplumsal devrim, ne de ulusal devrim, komünistlerin veya genel anlamda öncünün bir eyleminden ibaret değildir. Komünistler, tarihsel bakımdan belirli bir toplumsal ulusal ilerlemede, ezilen sınıfın rol oynaması gibi bir işlev üstlenmek zorundadırlar. Fiili güçleri oranında, dolayısıyla ezilen sınıfın nitelik gücü oranında toplumsal olaylarda rol üstlenmek onların tarihsel görevidir. Ülkemiz açısından da bu böyledir. Ancak ortada bir gerçeklik var: Ülkemizdeki toplumsal devinimde ulusal yön ön plandadır. Nesnel ve öznel bakımdan ulusal yönün öne çıkmasının koşulları ötekine göre fazladır. Ama buna rağmen: "Ülkemizde zayıf da olsa eylemli bir proletarya vardır. Sorun, sınıfın, sendikalizmi aşan bir politik eylemliliğini yaratabilmektir." (Özel Tanıtım Sayısı) şeklindeki perspektif Newroz'un önceliklerinin ilkini oluşturdu. Kuşkusuz ki bu bakımdan Newroz'u doğuran hareketin alması gereken daha çok mesafe vardır. Newroz gerekli inanç, kararlılık ve birikime sahiptir.

Newroz, ulusal hareketi aynı zamanda topumsal hareket olarak da algıladığı için, ulusal kurtuluş mücadelemize, sosyal içeriğini derinleştirmek üzere sahip çıkmıştır. Newroz, "Komünistlerin en büyük yurtseverler" olduğu şeklindeki düstüru rehber edindi. Böylece sosyalist kalarak ulusal mücadeleye sahip çıkma, başarıya götürme, toplumsal yeniden şekillenişte rol alma işlevini gücü oranında yerine getirmeye çalıştı. Elbetteki okurumuz, böylesi bir Newroz'a ilgi duyacak, omuz verecek ve sahip çıkacaktı. Görülen.de budur.

NEWROZ KENDİSİNİ TARTIŞMA ÖZGÜRLÜĞÜNDEN VE DEMOKRASİDEN YOKSUN BIRAKMADI

Belirli bir siyasal çevre, aslında hedeflediği toplumsal yapının prototipini ele verir. Özgürce tartışma, muhalefete yer verme, demokrasi, bunlar güzel erdemlerdir. Bir hareket, eğer kendi içerisinde, ilerletici tartışmaya izin vermiyor, yapıcı muhalefete şiddet uyguluyor, kollektif iradenin demokratik tezahürü karşısında disiplin adına liderin tekil iradesini öne çıkarıyorsa, ona ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Gerek Türkiye, gerekse ülkemiz koşullarında siyasal hareketlerin bu yönü zayıftır. Farklı sesler genellikle kısa süre sonra tasfiye edilir. Farklı çıkışlar, hatta kimi zaman öneriler bile susturulur. Newroz, başından beri bu yaklaşımdan uzak kalacağını şu taahhüt altına girerek belirledi: "Newroz, kaderini Kürt emekçilerinin kaderiyle birleştirmiş her gücü ve her kişiyi, sesi, birlikte biçimlendirmeye çağırır. Özellikle ulusal kurtuluş hareketini de Kürt proleterlerinin sınıf bilinçli etkinliğini gözeten güçlerin katılımını ve ELEŞTİRİLERİNİ 'olmazsa olmaz', sayan Newroz, kendi içindeki farklı yaklaşımları da en büyük zenginliği sayar ve proletaryanın devrimci evlatlarının bu farklılıklarını özgürce ifadelendirme görevini önüne koyar" (Özel Tanıtım Sayısı)

Newroz açısından, farklı görüşlerin özgürce ifade edilmesi bir "görev"dir. Tartışma ise bir "zenginlik"tir. Newroz bu yaklaşım doğrultusunda, kimi zaman sayfalarında tartışmalı yazılar, farklı görüşler ve eleştiriler yayınlayınca, "Newroz bölünüyor" sesleriyle karşılaştı. Hep beraber gördük, tartışmalar, eleştiriler, Newroz'u bölmedi, bölmediği gibi onu eylemsiz de bırakmadı. Önemli olan "tartışma özgürlüğü"nü "eleştiri özgürlüğü"nü, liberalizme vardırmamaktır. Tartışmayı ve özgürlüğü kullanmayı bilebilmektir. Newroz, bu konuda, ulusal devrimci güçlerimiz için önemli bir örnek davranış göstermiştir. Bu, Newroz'un kazanımı, başarısı olarak anılacaktır.

NEWROZ SOSYALİST HAREKETİMİZDEKİ BİRLİK EĞİLİMİNİN GÜÇLENMESİNE KATKIDA BULUNDU

Newroz, dünya sosyalist sisteminin, sistem olarak sarsıldığı ve buna bağlı olarak sosyalizmden, özellikle de komünizmden kaçışların başladığı bir süreçte yayın hayatına başladı. Newroz, daha işin başında şu saptamayı yapmıştı: "Ülkemizde komünist hareketin kendisi dağınıktır, tam bir birlikten yoksundur. Komünistlerin tek bir yapı bünyesinde birleşmeleri yakıcı bir istemdir. Ortak yanlarımızı öne çıkararak, bu birliğin sağlanmasında ısrarlı davranacağız. Birliğin yaratılmasında 'illa da biz merkezli' veya 'illa da bizim doğrularımız temelinde birlik yaratılmalı' türünden katı bir tutum yerine, ikna olmaya ve ikna etmeye açık bir perspektifle hareket edildiğinde, birliğe giden yolun açılacağına inanıyoruz" (Tanıtım Özel Sayısı)

Bu son derece cesur bir belirlemedir. Newroz'un, tüm sayıları boyunca, yayınladığı yazılara bu bakış açısı, bu perspektif sindirilmiştir. Böylesi bir kalkış noktası komünist birey ve çevrelere ulaşma konusunda Newroz'a elverişli olanaklar sağlamıştır. İzlenen doğrultu, benzer perspektifli çevre ve bireylerde rezonansa yolaçtığı görülebilmektedir.

Sosyalizm, yüklü sorunlarla yüzyüzedir. Ancak sosyalizm güçlerinin her düzeyde sağlanacak kollektifleri sayesinde sorunların daha kolay aşılabileceği bilinmektedir. Bu bakımdandır ki, Newroz, işe, tekamül etmiş ve her türlü tartışma ve eleştirinin üzerine çıkmış bir eda ile başlamadı. Newroz, tek başına sorunları aşamayacağı bilinciyle davranmış, ortaya koyacağı görüşlerin de mükemmelleşmiş görüşler olmayacağını ilk elden söylemiştir. Newroz, toplumsal ilerleme sürecimizde, komünistlerin hem var olduğunu, söylenecek sözlerinin olduğunu ve hem de bu hareketin dağınık olduğunu ortaya koyma başarı ve cesaretini göstermiştir. Newroz'un böylesi bir kazanım ve başarıyla da zikredileceğine inanmaktayız.

NEWROZ ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELEMİZİN BİR SESİ OLMAYI BAŞARMIŞTIR

Kaderini eline alamamış bir ulus için, ulusal kurtuluş tam anlamıyla bir toplumsal eylemliliktir. Toplumsal eylemliliğin, toplumsal kurtuluşu tam anlamıyla sağlayıp sağlamayacağı ise, tümüyle sınıfın nesnel gücüne bağlıdır. Kaldı ki, salt toplumsal devrimin istenen sonuca ulaşması da buna bağlıdır. Ulusal kurtuluş, muzaffer bir toplumsal kurtuluşa kadar götürülebilir/götürülmelidir. Salt bu olabilirlilikten ötürü bile olsa komünistlerin, ulusal kurtuluş mücadelesinde tam bir etkinlik göstermesi zorundur. Kaldı ki ulusal kurtuluş gerçekleşmeden, toplumun sosyalizme erebilmesi mümkün değildir. Newroz haklı olarak, ulusal kurtuluş mücadelesinin farklı bir sesi olarak ortaya çıktı. Bu konuda üzerine düşen görevi yerine getirmeye çalıştı. Newroz'u halka, ulusala ulaştıran etkenler içinde bu yaklaşımın rolü olduğu yadsınamaz.

NEWROZ ULUSAL KÜLTÜRÜMÜZÜ GELİŞTİRME PERSPEKTİFİ İZLEDİ

Komünizm ve ulusal kültür, bu iki şey bağdaşır mı?

Kuşku yok, her ulusal kültürde ikili bir yön vardır: Burjuva kültürü ile proletarya kültürü; ilerici, demokratik, hümanist değerler içeren kültür ile gerici kültür. Newroz ulusal kültürdeki bu ayırımın farkında olmuştur. Ancak tüm diğer sorunlarda olduğu gibi, ulusal kültüre yaklaşımda da özgül koşulları dikkate almaksızın mekaniklikten kurtulunamaz. Özgül koşullarımız şudur: Ulusal kültürümüz talan edilmiş, tahrip edilmiş, kısacası inkar edilmiş, yok sayılmıştır. Bu durum, bizi, ulusal kültürde şimdilik ilerici-gerici ayrımı yapmaya öncelik vermenin lüks oluşuyla yüzyüze getirmiştir. Öncelik, ulusal kültürün talanının, tahribatının durdurulması, gün

ışığına çıkarılmasıdır. Bu görev başarılmaksızın, kültürümüzde öncelikle ilerici-gerici ayırımına gitme uğraşısı büyük ölçüde yarar sağlamayacaktır. Newroz, ulusal kültürümüze yaklaşımda bu genel perspektifle hareket etmiştir.

Ülkemizde hemen her şey politik içerik kazanmıştır. En sıradan, en temel şeyler bile hem ele alınmak, kullanılmak durumundadır hem de politik bir eylemlilik kapsamındadır. Bu bakımdandır ki, tümüyle politik bir yayın olması gereken Newroz, kültürel sorunlara da olanakları ölçüsünde el atmıştır. Bu konuda aşılması gereken bir hayli mesafe vardır. Gelişmeler, Newroz'un ulusal kültüre gösterdiği yaklaşımın doğruluğunu ortaya koymuştur.

NEWROZ ULUSAL DİLİMİZİN DİRİLMESİNE KATKIDA BULUNMUŞTUR

Bir ulus için dil, ayırıcı bir özelliğe sahiptir. Kendi dillerini unutan, kullanamayan veya kullanmayan toplumların etnik farklılığı ortadan kalkar. Bir toplumun dili, kültürü, sosyal ve siyasal değerleriyle dünya uluslar topluluğuna bir katkı yapmadan erimesi büyük bir kayıptır. Newroz, yasaklı olan Kürtçemizi kullanmak suretiyle, kısmen de olsa koşulabilmesinde katkı sağladığına inanıyoruz. Bu katkı okurlarının bir kısmıyla sınırlı da olsa sağlanmıştır.

NEWROZ GÖRSEL İYİLEŞME KAYDETTİ

Bir dergiyi veya gazeteyi okutanın içeriği, niteliği olduğu kuşkusuzdur. Bununla birlikte, biçimin de önem taşıdığını bilmek gerekir. Şeylerde estetik aramak insana özgüdür. Öyleyse insanın bu özgünlüğünü bir yayın çerçevesinde de olsa dikkate almak gerekmektedir. Newroz'un ilk sayısından itibaren özde olduğu gibi biçimde de bir iyileşme gerçekleştirdiği muhakkaktır. İlk sayılar ile son sayıların bir karşılaştırması, söz konusu iyileşmeyi görmemize olanak verecektir. Newroz bu bakımdan da vermiş olduğu sözü tutmuştur. Zengin bir içerik, göze hoş görünen bir biçimi Newroz buna bir hayli yaklaştı.

Tiraj açısından da bir kaç söz söylemek gerekir. Dağıtım tutanakları incelendiğinde, Newroz'un ilk sayılardan son sayılara doğru istikrarlı bir tiraj artışı kaydettiği görülebilecektir. Tüm olumsuzluklara rağmen tirajda istikrarlı bir artış sağlanabilmiştir. Son aşamada, Newroz aranan, okunan, geciktiğinde sorulan bir dergi konumuna gelebilmiştir. Başarı, çalışanları kadar, okurlarının ve halkımızındır da.

NEWROZ OKURUN DESTEĞİNİ ALMIŞTIR

Newroz'un kaydettiği başarıların başında, okurun desteği gelmektedir. Newroz'un, tirajı kadar "Newrozcu"ya sahip olmadığı kesin. Zaten Newroz'un "Newrozcular"la sınırlı kalması anormal olacaktı. Katkı da "Newrozcular"ın boyutunu aşmıştır. Okur telefon ederek, fax çekerek, mektup göndererek, haber, makale, inceleme-araştırma yazıları göndererek, kart postalayarak, hal hatır ve ihtiyaç sorarak katkılarını esirgememiştir. Newroz, bu bakımdan tüm okurlarına müteşekkirdir.

Newroz en büyük fedekarlığı göstererek, ülkemiz koşullarında Newroz bürolarını faal tutan arkadaşların, merkezde fiili baskılarla her an yüzyüze gelen,her gün mahkemelere taşınan müdürler; Doğan Karakuzu, Celal Albayrak, Fatma Karabacak, Mustafa Arslan, Hasan Lekesiz ve Adil Kurt'a, Genel Yayın Yönetmeni Remzi Bilget'e çok şey borçlu olduğunun bilincindedir.

NEWROZ GÜÇLÜKLERLE KARŞILAŞMIŞTIR

Sosyalist, devrimci, yurtsever tüm yayınlar gibi Newroz'da yayın hayatı süresince öncelikle devlet baskısı olmak üzere bir dizi güçlükle karşılaştı.

Newroz, büyük ölçüde okurun maddi desteğiyle yaşamını sürdürebildi. Çünkü, derginin hiç bir sayısı, toplatmalar ve yasaklamalardan ötürü kendini amorti bile edemedi.

Öte yandan, özellikle devlet baskılarından ötürü, istenen tiraja, dolayısıyla okur sayısına ulaşılamadı. Genel muhabir ağının oluşturulması, her ilimize bir büro açılması hedefi de tutturulamadı. Bu zorlukların, tüm konulardaki hedeflere ulaşmada başlıca güçlüğü oluşturduğu muhakkaktır. Kuşku yok ki dergi çalışanları da meslekten gazeteci değillerdi. Ama devletin çıkardığı güçlüklere oranla, bu durum, istenen hedefe tam anlamıyla ulaşılamamasında çok daha geri planda kalmıştır. Kaldı ki dergi çalışanlarının işi öğrenme ve geliştirme doğrultusunda tam bir özveriyle çalıştıkları tartışma götürmez bir gerçekliktir.

Yasal bir yayının sürekli olarak yasadışılığa itilme uğraşısıyla karşılaşması ve maddi bakımdan iflasa sürüklenmek istenmesi ve çalışanlarına yönelik fiili saldırı ve baskılar, gelişmenin önündeki en büyük engeli oluşturdu. Bu durumda, çağın sunduğu teknolojik olanaklardan yararlanma bir yana, bir arşiv oluşturma, daktilo bulundurma bile risk etkeni oluşturmuştur. Polisin ne zaman gelip kimi götüreceği hangi araç-gereci tahrip edeceği veya alıp götüreceği veya müsadere edeceğinin belli olmadığı bir ortamda daha fazla gelişme kaydetmek de olanaklı görünmemektedir. Meramımızı anlatabilmek için aşağıdaki tabloların incelenmesinde yarar var.

Tablolardan da anlaşılacağı üzere bu denli baskı altında çıkabilmek büyük bir başarıdır. Newroz bu başarıyı gösterebilmiştir. Üstelik Newroz veda etmemekte; daha güçlü olarak size merhaba demek için biçim ve periyod değiştirmektedir.

Newroz tüm okurlarına, halkımıza sonsuz teşekkürlerini sunmaktadır. ■

NEWROZ DERGİSİ DAVA DOSYASI VE SONUÇ ÇİZELGESİ Sayfa -I-

Sayı	Yargılananlar	Dava Açan Mahkeme Ve Konusu	Sonuç
Tanıtım Sayısı (Toplatıldı)	Mustafa Çoşkun Abuzer Kılınç Y. İ. Müd. Doğan Karakuzu Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 2 Nolu DGM Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda. Dava sürüyor. Yargıtayda.	Sonuçlandı. Yazıişleri Müd. Doğan Karakuzu'ya 50 milyon TL para, 6 ay hapis cezası verildi. H. Alataş'a 100 milyon TL para ve süreli kapatma cezası verildi.
1. Sayı (Toplatıldı ve dava açıldı)	Remzi Bilget Ekrem Sebat Abuzer Kılınç Kemal Ardıl Sadık Kolusarı Hurşit Kaşıkkırmaz Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 2 Nolu DGM 1-Anayasanın 13. mad. ve 2845 sy. 29. madde ve 3713 S. K. 8/1.2 maddesi uyarınca, Bölücülük propagandası, açılan dava sonuçlandı. 2- 5680 s.y. 16. mad. ve TCK'nun 312/1 say. mad. II. Asliy Ceza Mah. Suç sayılan fiili övmek.	**Sonuçlandı.** 3713 S. K.nun 8/1-2 maddelerinden Yazar Remzi Bilget, 1 yıl 8 ay hapis, 46.666.666 TL para cezası, Y. İ. Müd. Celal Albayrak, 5 ay hapis, 46.666.666 TL para cezası, Sahip Hüseyin 83.333.333 TL para cezasına çarptırıldılar. Onaylandı.
2. Sayı (14 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Abuzer Kılınç R. Irmak Berivan Azad H. Murat R. Nehir Lezgin Berav Nusrettin Maçin A. Fethi Ali Gökkaya M. Ali Alataş Seid Verroj Kadir Aslan Mehmet Keşli Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 2 Nolu DGM 3713. K. 8/1-2 Mad. Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda.	**Sonuçlandı** Y. İ. Müd. Celal Albayrak 5 ay hapis, 41.666.666 TL Para cezası, Sahip Hüseyin Alataş, 83.333.333 TL para cezasına çarptırıldılar. Onaylandı.
3. Sayı (2 yazıdan dolayı dava açıldı)	Necla Gerçek Kemal Bilget Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 1 Nolu DGM Bölücülük	**Sürüyor**
4. Sayı (4 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Çeleng Ferhad (A. Şehmuz) Serkan İnan Kemal Bilget Yücel Yaşar Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 1 Nolu DGM Bölücülük propagandası yapmak. 2- İst. 2. Asliye Ceza Mah. Suç sayılan fiili övmek. 5680 S. K.nun 16. Mad., TCK 312/ 1. mad.	**Sürüyor**
5. Sayı (6 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Z. Abidin Kızılyaprak Dursun Yaprak Y. Arez S. Çiftyürek H. Murat Kemal Bilget Y. İ. Müd. Fatma Karabacak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 1 Nolu DGM Bölücülük propagandası yapmak	**Sürüyor**
6. Sayı (7 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Abuzer Kılınç Beko Şêrêzer S. Çiftyürek Abu Şehmus Demir Arap Kılınç Ali Özer Rojda Jir Y. İ. Müd. Fatma Karabacak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 2 Nolu DGM 3713 S. K.nun 8/1-2 Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda.	**Sonuçlandı** Y. İ. Müd. Fatma Karabacak'a 5 ay hapis, 43.333.333 TL para cezası, Sahip Hüseyin Alataş'a 83.333.333 TL para cezası verildi. Onaylandı.

www.arsivakurdi.org

NEWROZ DERGİSİ DAVA DOSYASI VE SONUÇ ÇİZELGESİ Sayfa -II-

Sayı	Yargılananlar	Dava Açan Mahkeme Ve Konusu	Sonuç
7. Sayı (1 yazıdan dolayı dava açıldı)	Veysel Kolusarı Y. İ. Müd. Fatma Karabacak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 1 Nolu DGM 3713 S. K.nun 8/1-2 maddesi Bölücülük propagandası yapmak.	**Sonuçlandı** **Beraat**
8 ve 9. Sayı	Dava açılmadı.		
Özel Sayı -2 (Toplatıldı ve dava açıldı)	Abu Şehmus Demir Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 1 Nolu DGM Bölücülük propagandası yapmak.	**Sonuçlandı.** Celal Albayrak'a 5 ay hapis, 41.333.333 TL para, Hüseyin Alataş'a 83.333.333 TL para cezası verildi.
Takvim (Toplatıldı ve dava açıldı)	Z. Abidin Kızılyaprak Y. İ. Müd. Celal Albayrak Sahip. Hüseyin Alataş	İst. 2 Nolu DGM Renklerle bölücülük propagandası yapmak.	**Sonuçlandı** **Beraat**
10. Sayı (5 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Yılmaz Varol Necla Gerçek Hüseyin İçli Ali Özer Y. İ. Müd. Mustafa Aslan Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 1 Nolu DGM 3713. S. K.nun 8/1-2 mad. Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda 2- İst. Asliye Ceza Mah. TCK. 159. Mad.	**Sürüyor**
11. Sayı (3 yazıdan dolayı dava açıltı)	Haydar Ceylan Ali Gökkaya Y. İ. Müd. Mustafa Arslan Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 1 Nolu DGM Bölücülük propagandası yapmak 2- İst. 2. Asliye Ceza Mah. 3- Adıyaman Asliye Ceza Mah.	**Sürüyor**
12. Sayı (10 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Sadık Kolusarı Sadık Kolusarı Ümit Örter Ferit Şamil Mehmet Mether Tahir Erbaylan Turgut Ünlü Mehmet Suday Janberk Deniz İbrahin Tan Y. İ. Müd. Mustafa Arslan Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 3 Nolu DGM 3713 S. K.nun 8/1-2 TCK'nun 79, 155 mad. ve 3713 sy. 4/a-Say. mad. Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda. 2- İst. 2. Asliye Ceza Mah. Toplumu iteatsizliğe teşvik	**Sürüyor**
13. Sayı (8 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Mustafa Arslan Mustafa Arslan Ali Gökkaya H. İbrahim Urfalı Hüseyin İşli T. Töre K. Bilget H. Sarıtaş H. Sarıtaş Y. İ. Müd. Mustafa Arslan Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 3 Nolu DGM 3713 S. K.nun 8/1-2 mad. Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda 2- İst. Asliye Ceza Mah. TCK 159. maddesi gereği.	**Sürüyor**
Özel Sayı -7 (Toplatıldı ve dava açıldı)	Y. İ. Müd. Hasan Lekesiz Sahip. Hüseyin Alataş A. Şehmuz Demir	İst. 1 Nolu DGM 3713 sy. 7/2-son, 8/1-2, TCK'nun 71-36 mad.	**Sürüyor**

www.arsiwakurdi.org

NEWROZ DERGİSİ DAVA DOSYASI VE SONUÇ ÇİZELGESİ Sayfa -III-

Sayı	Yargılananlar	Dava Açan Mahkeme Ve Konusu	Sonuç
14. Sayı (4 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı.)	A. Şehmus Demir Hasan Şahin Hüseyin İşli Hasan Sarıtaş Y. İ. Müd. Mustafa Arslan Sahip. Hüseyin Alataş	1-İst. 1 Nolu DGM 2845 sy. 20. mad. 3713 S. K. 8/1-2 Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda 2- İst. Asliye Ceza Mah. 5680/30 mad.	**Sürüyor**
15. Sayı (4 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı.)	Ali Özer A. Şehmus Demir H. Sarıtaş G. Antep Cezaevinden (Siyasi tutsaklar) Y. İ. Müd. Adil Kurt Sahip. Hüseyin Alataş	1- İst. 2 Nolu DGM 3713 S. K.nun 6/2- son, 8/1-2 ve TCK. 312/2. son, 36 maddeleri Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhinde propaganda. 2- İst. Asliye Ceza Mah. TCK. 5680/30 mad. gereği	**Sürüyor**
Özel Sayı: 8 (Toplatıldı ve dava açıldı)	Y. İ. Müd. Adil Kurt Sahib. Hüseyin Alataş	İst. 3 Nolu DGM 3713 Sayılı Yasaya aykırı davranış	**Sürüyor**
16. Sayı (3 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Fikret Kızıltaş Mehmet Durmuş Ahmet Göçer Y. İ. Müd. Adil Kurt Sahib. Hüseyin Alataş	İst. 3 Nolu DGM 3713 Sayılı yasaya aykırı davranış	**Sürüyor**
17. Sayı (3 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı)	Mehmet Durmuş Hasan Sarıtaş Hurşit Kaşıkkırmaz Y. İ. Müd. Adil Kurt Sahib. Hüseyin Alataş	İst. 3 Nolu DGM 3713 Sayılı yasaya aykırı davranış	**Sürüyor**
18. Sayı (15 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı	Cemil Baran A. Şehmus Demir Mîrza Şîyar Ökkeş Kolusarı Lezgin Berav Botan Dilsor Mehmet Dönmez Ökkeş Kolusarı Dursun Yaprak Y. İ. Müd. Adil Kurt Sahib. Hüseyin Alataş	İst. 3 Nolu DGM "Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda"dan 3713 sayılı yasaya göre ve yargılama, malvarlığına elkoyma talebiyle yargılama başlatıldı.	**Sürüyor**
19. Sayı 5 yazıdan dolayı toplatıldı ve dava açıldı.	Cemil Baran R. Nehir S. Yekbûn Ali Hesinkêr Yazıişleri Müd. Adil Kurt Sahibi. Hüseyin Alataş	Soruşturma aşamasında, kapatma isteniyor.	**Sürüyor**

www.arsivakurdi.org

NEWROZ'A GÖZALTI VE BASKILAR

1- Haziran 1991 tarihinde tanıtım sayısı dağıtımında

a) Malatya'da: Halil Göktaş gözaltına alındı.

b) Adıyaman'da: Ali Gündoğdu ve Kemal Aydın işkenceye alınarak elektrik verme, tazyikli su, falaka vb. muameleye tabi tutuldular.

2- a) Kasım 1991 dergimiz yazarlarından Kemal Bilget Adıyaman Gölbaşı ilçesinde 6 gün gözaltında tutuldu.

b) Adıyaman Besni ilçesinde muhabirlerimiz Ali Gündoğdu ve Kemal Aydın ile 5 okurumuz gözaltına alınarak 1 hafta işkence gördü ve Malatya DGM'de serbest bırakıldılar.

3- Aralık 1991 İstanbul İHD etkinliklerini izleyen Dergimiz Sahibi Hüseyin Alataş gözaltına alındı, serbest bırakıldı.

4- 1992 Şubat Deng Dergisinin dayanışma gecesinde gözaltına alınan Dergimiz Genel Yayın Yönetmeni Remzi bilget tutuklanarak 1 hafta Metris Cezaevinde tutulmuştur.

5- Mart 1992 Antep büromuz basılarak muhabirimiz Halil Türkmen ile 10 okurumuz gözaltına alınırken, büroda bulunan dergilerimize ve 200.000 TL'ye el konulmuştur.

6- 1 Mayıs 1992:

a) İzmir'de miting sonrası gözaltına alınan bir okurumuz dağa götürülerek ölümle tehdit edildi.

b) Malatya temsilcimiz Hasan Buran ve bazı okurlarımız özel sayı dağıtırlarken gözaltına alınmış ve okurlarımızdan birine muhbirlik teklifi yapılmıştır.

7- Nisan 1992 Urfa'da gözaltına alınan muhabirimiz Mahir Korkmaz tutuklanarak Elazığ cezaevine konulmuş ve halen cezaevindedir.

8- 1 Mayıs 1992'de İstanbul'daki miting sonrasında bir okurumuz (Adem) bir hafta süreyle gözaltına alındı.

9- Ağustos 1992 Kadınlar tarafından düzenlenen Şırnak Katliamını protesto eyleminde muhabir ve okurlarımız Evrim ve Mukaddes Alataş gözaltına alınıp Evrim 1 Hafta süreyle gözaltına alınmış, Mukaddes ise 2 ay gibi bir süre tutuklu kalmıştır.

10- Ağustos 1992'de Dergimiz muhabiri Yılmaz Varol Uludere ve Şırnak'ta gözaltına alındı ve iki gün sonra serbest bırakıldı.

11- Eylül 1992'de Dergimiz Genel Yayın Yönetmeni Remzi Bilget ile Diyarbakır Temsilcimiz Nurettin Maçin Diyarbakır'da gözaltına alınmış daha sonra serbest bırakılmışlardır.

12- Aralık 1992'de Dergimiz Yazıişleri Müdürü Mustafa Arslan İstanbul'da düzenlenen "Toplu Sözleşmeye Çağrı" mitinginde "şüpheli" bulunduğu gerekçesiyle gözaltına alındı, birgün sonra serbest bırakıldı.

13- Dergimiz Antalya Temsilcisi Hasan Kolusarı Newroz '92 katliamını protesto etmek için "Antalya Demokratik Platformu" olarak hazırlanan ve kendisinin de imzası bulunan bir basın açıklamasından dolayı İzmir DGM'ce 2 yıl hapis ve 40 milyon para cezasına çarptırıldı.

14- Şubat 1993 tarihli 14. sayımızı Adıyaman polisi otobüs firmasından zoraki alarak el koymuştur.

15- Mart 1993 tarihinde Newroz özel sayısı ile afişine Adıyaman polisi yine aynı biçimde el koymuş, temsilcimizin müdahalesi olunca savcılığa götürülüp ifadesi alınmıştır.

16- 19 Mart 1993'te Malatya'da Newroz Özel Sayısı dağıtan okurlarımızdan Süleyman Yaman dövülerek gözaltına alınmış ve yoğun işkenceler yapıldıktan sonra bir sokakta bırakılmıştır.

17- 18 Mart 1993 tarihinde İstanbul'da Newroz afişi yaparken 6 kişiyle birlikte gözaltına alınan Yazıişleri Müdürümüz Hasan Lekesiz 2 gün gözaltında tutulmuş, daha sonra çıkarıldığı mahkemece serbest bırakılmıştır.

18- 28 Mart 1993 tarihinde meçhul kişilerce Diyarbakır büromuzun kapısı kırılarak içeri girilmiş, fotoğraf, yayın, haber arşivimiz dağıtılmış, yırtılmış ve bir kısmı alınmıştır. Ayrıca 650.000. TL para çalınmış, bazı resimler üzerine ölüm tehdidi ibaresi bırakılmıştır

19- 28 Nisan 1993 tarihinde Malatya Büromuza karakol kurularak günboyunca gelenlerden 17 kişi gözaltına alınmış, 4 gün gözaltında işkenceye tabi tutulmuştur. Gözaltına alınanlar arasında Temsilcimiz Hasan Buran ile 4 muhabirimiz de bulunmaktadır.

20- Ayrıca değişik tarihlerde olmak üzere Diyarbakır temsilcilerimiz Nurettin Maçin ile Mehmet Keşli, Adıyaman Temsilcimiz Ali Gökkaya gözaltına alındılar.

21- Newroz'un 5 sayısı dışındakilere (14 sayı) dağıtımı sırasında el konulmuştur. Toplatma kararı olduğu için bu sayılar piyasaya çıkmamıştır. Ayrıca gazete bayileri gezilerek, Newroz'u satmamaları yönünde tehdit edilmişlerdir.

Son olarak da İstanbul DGM tarafından eski Yazıişleri Müdürümüz **Fatma Karabacak hakkında gıyabi tutuklama kararı verilmiştir.**

22- Dergimiz okuru Musa AK Diyarbakır'da silahlı saldırı sonucu öldürüldü.

23- Dergimiz Yazıişleri Müdürü Adil Kurt, yayınlanan 18. sayıdan dolayı tutuklanarak 2.5 ay cezaevinde tutuldu.

24- Diyarbakır temsilcimiz Mehmeş Keşli'ye, Demokrasi Platformunun yaptığı açıklamadan dolayı gıyabi tutuklama kararı verildi. Aranıyor.

25- Dergimiz'in sonuçlanan Özel Tanıtım sayısı ile ilgili davada, 150 milyon TL para cezası, 6 ay hapis ve bir ay süre ile kapatılma cezası aldı.

8/1-2 Mİ?... BÖLDÜRTMEEEZ (...)

Hüseyin ALATAŞ

Muhsin Kızılkaya'nın "Eski Zaman Eşkıyaları" isimli kitabında yer alan "Marinoslu Sadık"ın yaşam öyküsü epey ilginç noktalar taşıyor. En ilginci ise, güneyli kadınların "Marinoslu Sadık geliyor" deyip beşikteki çocuklarını korkutarak uyutmalarıdır. Ne derece doğrudur bilmiyoruz ama, abartılı noktalar taşısa da içinde doğru ve düşündürücü, ibrete yol verecek şeyler de vardır.

Terörle Mücadele Yasası (3713 sayılı yasa) birebir denk düşmese de her alıp incelenişte, adını verdiğimiz kitapta "Marinoslu Sadık'ın öyküsünü okuyanların bir yerlerden benzer yakınlaşmayı görmeleri mümkün. Şu herşeye kadir-i mutlak, adaletin kefesini doğru tutan, yetimin, şehidin hakkına sahip çıkan, "devletin bölünmez bütünlüğünü koruyan" teröristlere ağızlarının payını veren, mazlumlara sahip çıkıp, mezalimlere hak ettikleri cezayı reva gören, "hıyar"ı dahi böldürtmeyen meşhur yasa yok mu? İşte ondan söz ediyoruz.

Yayın yaşamımız boyunca haftada en az bir günümüzü başta bu dergi sahibi ben olmak üzere, yazarlarımızın, yazıişleri müdürlerimizin DGM'de geçirmemize vesile olan bu yasanın ne yazıkki ayıbı düzeltilmeden kapsamı daha da ağırlaştırılarak varlığı devam ettiriliyor. Sözkonusu yasanın 8. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında Newroz Dergisi'nin sahibi olarak bana 19 sayı ile ilgili açılan davalarda 1.750 000 000 TL, yazıişleri müdürlerine 950.000.000 TL para, toplam 110 ay hapis, 95 ayrı makale ve haberden dolayı yazarlarımıza ve muhabirlerimize toplam 3.800.000.000 TL para ve 1.710 ay hapis cezaları öngörülmüştür. Bunlardan kimileri kesinleşti, kimileri ise ya Yargıtay'da bekletiliyor, ya da DGM'de davası sürüyor. DGM pratiğinden öğrendiğim şu ki, öngörülen cezaların tümü olduğu gibi kesinleşecektir. Tabii ki, yayınımız hakkında 4 tane de kapatma davasından birinin Yargıtay'da üçünün ise karar aşamasında olduğunu belirtmek gerekiyor.

Newroz Dergisi olarak, okuruyla yazarlarıyla tüm teknik kadrosuyla burada sürece sadece bir virgül koyarak süreci tamamlıyoruz. Yaşadığımız dönemin tüm izlerini Newroz sayfalarında görmek mümkün değil, çünkü okurumuz ellerine geçen (geçebildiyse eğer) dergiden bizleri anlamaya çalıştı. Okur sadece vitrini görme şansına sahip olabildi. -Ellerinde Newroz Dergisiyle güvenlik güçlerine yakayı kaptıranlar hariç- Esas olarak bizler açısından önemli olan her zaman gecikmeden okurumuza ulaşabilmekti. Engellemelere rağmen bunu büyük ölçüde başardığımızı gönül rahatıyla söyleyebiliriz. Büromuza her ulaşan okur mektubunu okurken veyahut, okurlarımızın telefonlarına cevap verirken her zaman ödevini tam olarak yapmış öğrenci psikolojisini yaşadık. Ama, işin perde arkası vardır ki, bunu okurlarımıza mümkün olduğunca az yansıtmaya özen gösterdik. Nedir bu okurlarımızdan gizlediğimiz sır? Milyarları bulan para, bini aşan ayla hapis cezaları. İşte bu devletin bize reva gördüğü maddi külfet. Gerçi devlet de haksız sayılmaz kötüye giden ekonomisinin bir nebzede olsa nefes almasını sağlamak için yayınları da bu şekilde vergiye bağladı. Umarım, bizlere kesilen cezalar ekonomideki kötü gidişatı düzeltir.

Hemen hemen tüm sayılarımızın sunusunda mutlaka DGM'ler için bir kaç satırlık da olsa yer ayırdık. Ölüm haberlerinin yanında üzücü haber niteliğiyle engellemelere her sayımızda yer vermek zorunda kaldık.

Newroz'un bu son sayısında ise hakkımızda açılan davalarla ilgili olarak DGM'lerde yaptığımız yazılı savunmalardan ilginç bulduğumuz bir demet derledik. Gerek Newroz'un sahibi olarak benim, gerek yazarlarımızın yaptıkları yazılı savunmalarda, okuyacağımız gibi savunmalarımızın ana hattını mahkemelerin tutarsızlığını öne çıkarmak oldu. Kürtçe yayınladığımız yazılar hakkında "bilinmeyen bir dille yayın yapıldığı" türünden iddialara yer verildiği iddianemelere başka türlü yaklaşmak olmazdı. Tanıtım sayısı için yaptığımız savunmanın aynısını 19. sayımız için yapmak zorunda kaldık. Çünkü aynı iddiaya karşılık aynı savunmayı yapmak durumundaydık.

İşte tanıtım sayısına ilişkin yaptığım savunmadan bir bölüm:

"... Savcı, "devletin bölünmezliği aleyhinde propaganda yapmak" suçunu işlediğimin delilleri olarak da tanıtım sayısını tarihi açıklama ve toplum kesitlerine çağrı bölümlerinin bir kısmını göstermiş.

Savcının, yaptığı alıntılar doğrudur. Biz o düşünceleri doğru olduğu için yayınladık. Yazıların kapsamını devletin bölünmezliği aleyhinde propaganda sayılması mümkün değildir. Çünkü söz

konusu edilen dergi tanıtım sayısıdır. Dergimizi tanıtmaktadır. Yani derginin kendi propagandasını yapmak amacıyla tanıtım sayısını çıkardık. Bu birinci nokta. İkinci nokta ise şu: Sayın savcıya göre Kürtlerden, Kürt halkından, Kürdistan'dan, Kürt işçi ve emekçilerinden söz edildiği için bölücülük propagandası yapmış oluyoruz. Bu iddia ve görüş doğru değildir. Kelimenin dar anlamıylada geniş anlamıyla da doğru değildir.

Bölmek fiili soyut bir suçlama olarak ileri sürülemez. Somut olması için ise, en azından şu iki şey gereklidir: Bölünecek veya bölünmek istenen bir bütün var olmalıdır. Bu da yetmez, bölme işini gerçekleştirecek fiziki bir güç gereklidir.

Düşünce üreten ve yayan bir derginin ise ne tankı vardır ne de topu. Kaldıki ortada bölünecek bir bütün nesne de yok.

Kürt, Kürdistan, Kürt halkı, Kürt dili, Kürt işçisi vb. sözler mi dava konusu edilen? Gerçeklerin yazılıp, söylenmesi suç olamaz. sosyolojinin etnografyanın ve coğrafyanın konuları olan bu söylemlerin kanaatimizce asıl ilgililerinin tartışma zenginliğine bırakılmalıdır. Bunların tartışma yeri mahkeme salonları olmamalıdır. Sayın savcı, bu sözlerin gerçek olmadığını ileri sürerse hak vermem, ama kendisini anlarım. Yazılanlar gerçektir ama suçtur diyorsa, o zaman kendisinin çok iyi bildiği bir hukuk kuralını hatırlatmam gerekiyor. Yasalar önünde herkes eşittir. Son yıllarda başta Başbakan Demirel olmak üzere herkes, tüm yayın organları ve özel TV şirketleri aynı kelimeleri aynı anlamda kullanıyorlar..."

HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın katledilmesine denk gelen ilk sayımızda, dergimiz yazarı ve aynı zamanda yayın yönetmeni Remzi Bilget arkadaşımızın Diyarbakır serhıldanını dergimiz sayfalarına aktardığı destansı makalesi, "10 Temmuz, Tohum Ekildi Toprağa" açılan davaya ilişkin savunmasından bir bölüm.

"10 Temmuz 1991 tarihinde, Diyarbakır'da bir insanlık suçu işlenmiştir. karanlık odaklarca ketledilen Vedat aydın olayı bir insanlık suçudur. İşkencelerle paramparça edilmiş bir vücut ve kurşunlanmış bir ceset... Ve Vedat Aydın hunharca katledilerek bir dereye bırakılmıştır. Bunun ötesinde, davayı ilgilendiren yanıyla, cenaze törenine katılanlara karşı bir daha insanlık suçu işlenmiştir. 10 Temmuz'da, Diyarbakır sokaklarında 10'u aşkın insan güvenlik güçlerinin kurşunlarıyla öldürülmüş, onlarcası ise yaralanmıştır. Hukuk ve adalet savunusu, kamu haklarının savunucusu ve tüm bireylerin yaşam haklarının kollayıcısı olması gereken sayın savcılarımızın bu insanlık suçuna karşı harekete geçmeleri ve suçluların cezalandırılması konusunda görevlerini yapması gerekirdi. Maalesef bu yapılmamıştır. Diyarbakır'da yaşanan bu vahşet karanlıkta kalmıştır. Suçluları ortada yok ve ortaya çıkarılması gibi bir çaba da görülmüyor.

İşte, sayın savcının bu noktada görevini yerine getirmeye yönelik bir girişimde bulunmasını arzu ederdim. Şu anda sanık olarak değil, olayın görgü tanığı olarak huzurda bulunmam gerekirdi. Çünkü, sözkonusu yazıda tanıklığımı gerektirecek bir yığın veri bulunmaktadır. İddia makamının "adaletin tecellisi için" yazdıklarımı delil olarak görüp, gerekli mercilere (Kendisinin görev alanı dışında olması bakımından) konu ile ilgili suç duyurusunda bulunması ve beni, olayın görgü tanığı olarak dinlemesi gerekirdi. Yazıda da anlatmış olduğum gibi gözlerimin önünde gelişen olaylar var: Polisin insanları hedef alarak ateş ettiğini belirtmişim; hiçbir tahrik unsuru olmadığı halde, Mardin kapı karakolunun bahçesinde kurulan mevzilerden güvenlik güçlerinin onbinlerce insanı hedef alarak ateş ettiğine dair tanıklık var. Sur üzerinde ya da sur dibinde (mezarlık çevresinde) bulunan özel tim mensuplarında fütursuzca insanlara silah sıkılması var; ve açılan ateş sonucu vurulan insanların can çekişmesinin anlatımı var. İşte tüm bunlara ilişkin iddia makamının, maalesef hiçbir tutumu yok.

Hareket noktam, insanların doğru bilgilendirilmesi, gerçekleri olduğu gibi öğrenmesidir. Buna devletin yetkili kurum, kuruluş ve yöneticileri de dahildir.

Hareket noktam, olayları gerçekliğiyle sunup yetkili mercilerin üzerlerine düşen görevleri yapmalarına yönelik birşeyler sunmaktır ve harekete geçmelerini sağlamaktır. Gerçekleri göremeyecek olanlara, bu olanaklardan yoksun olanlara gerçeği gösterebilmektir. Bu, topluma karşı duyulan bir sorumluluğun gereğidir..."

Yine birinci sayımızla ilgili olarak yaptığım savunmamdan bana ilginç gelen bir alıntı.

"... iddia makamının bir diğer gayri-adil yöntemi, yazılarda bulunabilecek kimi terimleri kullanmayı başlı başına bir suç sayma yöntemidir. Abdülhamid'in kimi terimleri yasaklamasından onlarca yıl sonra, bu çağırışıma yol verebilecek yöntemleri çağımızla bağdaştırmayı imkansız bulmaktayım. Sayın iddia makamı, nerede Kürt, Kürdistan vb. terimlerine raslamışsa oraya bir suç iddiasıyla yaklaşıyor. Bu yöntemle adalet terazisinin bir kefesine potansiyel suçlu görünen bir dizi terimler yığılabilir. Ancak bu, kanatimce adalet terazisinin hassasiyetini bozmaktan başka bir şeye yolaçmaz."

Tüm sayılarımıza toplatma talebinde bulunan savcı, kimi sayılarımızda yayımladığımız Kürtçe makalelere "bilinmeyen bir dille yayın yapıldığı" gerekçesiyle dava açtı. 2. sayımız buna bir örnekti. Yaptığımız savunmadan ilgili bölümü aktarıyorum.

"... Sayın Başkan, anlaşılacağı gibi sayın savcı zorlama yorumlarla, gerçek olmayan ve hakkaniyetle bağdaşmayan bir tutumla ticari hayatımı söndürmeyi ve cezalandırılmamı talep etmek-

tedir. Sayın savcının ayrı bir dil dediği yazılar, Kürtçe'dir. Yani koalisyon hükümetinin tanıdığı realitenin bir parçasıdır. Şimdi sayın iddia makamı bu yazıların sırf ayrı bir dille yani Kürtçe olarak yazıldıkları için suç atfetmekte ise her halde Aksaray ile Sirkeci arasında bulunan bütün işyerlerinin tabelaları potansiyel suçlu muamelesi görecektir. Çünkü, bu işyerlerinin bütün reklam ve levhaları savcının dedeği gibi "yabancı dille" yani Macarca, Romence ve Bulgarca yazılmışlardır. Bu ilan ve levhalarında potansiyel suçlu sayılması gerekir, bu da doğru bir yaklaşım olamaz. Ayrıca ben hukukçu değilim ama bir dergide yabancı kimi yazıların bulunmasını yasaklayan her hangi bir kanun maddesininde bulunduğunu sanmıyorum..."

Yazarımız Zeynel Abidin Kızılyaprak 1992 yılı için bastığımız takvimi hazırlamıştı. Hatırlanacağı gibi, bu takvimimiz de toplatılmış ve dava konusu edilmişti. Neden mi? Zeynel'in savunmasından aktaralım:

"... İddianame bir resimden suç yorumu yapıyor ve bunu bize isnat ediyor. "Kırmızı, yeşil, sarı renkli saç örgüsü ve zafer işareti" ile bölücülük suçu işlediğimiz idda ediliyor ama, ben hala iddiayı anlayabilmiş değilim.

Bu renklerin kendisi mi suçdur?

Saç örgüsü mü suçtur?

Zafer işareti mi suçtur?

Ve bu üçü nasıl bir bölücülük propagandası yapar?

İşte tüm bunları anlayabilmiş değilim.

Sayın başkan, sayın üyeler, anlamakta güçlük çektiğim bu iddiayı çok keyfi bir iddia olarak nitelememe izin veriniz. Simgelerden, renklerden ve bir elin iki parmağından bir "bölücülük" isnadı çıkarmanın oldukça zorlama bir yorum olduğunu söylemek istiyorum ve bunu söyleyen iddianemeyi okuduktan sonra, hayretler içinde kaldığımı ifade ediyorum.

Arzedeceğim üçüncü husus, iddianemenin yaptığı bir maddi hataya işaret etmektir. Sayın iddia makamı, kırmızı, yeşil ve sarı renkli saç örgüsünü ve zafer işaretini "PKK örgütünün simgesi" sayıyor. Ben, PKK örgütünün amblemini bir Ertürk Yöndem programında ve gazeteci M. Ali Birand'ın PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile yaptığı görüşmenin fotoğraflarında görmüştüm. Anımsadığım kadarıyla PKK örgütünün amblemi, yeşil ve sarı ile çevrelenmiş bir daire içinde bir kızıl yıldız ve bu yıldızın ortasındaki bir orak-çekiçtir. Kaldı ki, saç örgüsünden oluşan bir resmin başkaca herhangi bir örgüt tarafından da amblem olarak kullanılabileceğini sanmıyorum.

Sayın başkan, işin doğrusu, bu renkler iddianamedeki maddi hatanın dayandığı iddia bir yana bırakılırsa, elbette bir simgedir. Ancak bir örgütün değil; Kürt halkının simgesidir. Ve "saç örgüsü... zafer işareti" ile birlikte değil; renk olarak bu renkler, Kürt halkının binlerce yıldır devam edegelen bir değeridir, simgesidir. Bu değer, daha M.Ö. 600'lü yıllarda, Tiran Dehak'a karşı ayaklanan Kürtlerin o zamanki önderi Demirci Kawa'nın önlüğündeki birbirine geçmiş renkleri simgelemekte ve o zamandan günümüze kadar Kürtlerce aziz sayılmaktadır. Bu noktada, Kürtlerce herşeyden aziz sayılan bu değerlerin bir yargılama konusu olabilmesini de üzüntüyle karşıladığımı belirtmek istiyorum. İddia makamı, Kürt halkının önemli bir tarihsel değerini, geleneğini, kültürünü bir suç gibi göstermeseydi, adalet ve hukuk adına hiç bir şey kaybedilmez, tersine çok şey kazanılabilirdi. Sayın mahkemenin bu üzücü durumu düzelteceğini umuyorum."

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, diğer tüm savunmalarımızdan da alıntılar almaya kalkışsak, hem aynı içerikte alıntılar olacaktır, hem de bizler aynı şeyleri söyleyip, yazmaktan usandık. Ama DGM savcıları usanmadılar. Kim bilir daha kaç defa DGM'ye gitmek zorunda kalacağız...

"Eski Zaman Eşkiyaları" kitabından hatırladığımız "Marinoslu Sadık"ın yaşam öyküsünde, güneyli kadınlar çocuklarını "Marinoslu Sadık geliyor" diye korkutarak uyuturlardı. Devlet de DGM'ler nezdinde aynı taktiğe başvurdu, baskı ve cezaları yoğunlaştırdı. Ama burada durum tersine gelişti. Baskılar yoğunlaştıkça, cezalar arttıkça bizler uyandık, sel olamadık ama hatırı sayılır bir nehir haline geldik. Ve sürece sadece bir virgül koyuyoruz. ■

HAYALLERİM VAR

hayallerim var düşler içinde
hayallerim var güller içinde
hayallerim var saraylar içinde
hayallerim var
yıkılmış bir evin içinde
hayallerim var
Sevgi dolu umut dolu
hayallerim var
karanlığın kör gözünde

güneşin doğuşu
güneşin doğuşu içimde bir
yankı yaratır güneşin doğuşu
içimde bir özlem yaratır
güneşin doğuşu hayallerimi gerçekleştirir
solan gülüme can katar
üzüntümün kahrolası haykırışını yaratır

Esen ALATAŞ

DKP'nin yayın organı Unserem Zeit Gazetesinin 25 Kasım 1993 tarihli sayısında yayınlanan Newroz Dergisi üzerindeki baskıları kınayan aşağıdaki haberi Newroz okurları için olduğu gibi çevirisini yaptık.

Abu Şehmus Demir

KÜRT DERGİSİ YASAKLANMAYLA TEHDİT EDİLİYOR

GAZETECİLERDEN HABER YOK.

İstanbul DGM. 24 Ekim 1993'de Kürt dergisi NEWROZ'u yasaklamak istiyor.

Böylece kültürel ve politik dergi için bir kez daha yasaklamaya gidiliyor.

Newroz aylık yayınlanan bir Kürt dergisidir.

Newroz Kürtçe ve Türkçe yayınlanmaktadır ve politik olarak sosyalisttir.

Baskı altındaki Kürt kültürüne katkıda bulunmaktadır.

Ve ülkedeki durumla ilgili savaş ve terörle ilgili T.C Kürt halkına uyguladığı insan haklarının zedelenmesiyle ilgili güncel haberleri ve aynı zamanda Kürdistan'ın kurtuluş mücadelesiyle ilgili haberler yayınlamaktadır.

Newroz Kürt kültürü ve folklorü hakkında bilgi vermektedir.

Newroz dergisi satışlarından elde ettiği gelirle finanse edilmektedir.

Yasaklama kararı NEWROZ'a karşı yapılan ilk yasaklama kararı değil, 1991'de yayınlanan ilk sayısından bu yana 18 sayısı DGM tarafından mahkemeye verildi.

Bugüne kadar dergiye ve yöneticilerine (Redaktörlere) karşı 33'den fazla mahkeme kararı verilmiş 47 ay hapis cezası ve 700 milyon para cezası verilmiştir.

Bu yöntem Türkiye ve T. Kürdistan'ındaki sosyalist dergi ve gazetelere karşı uygulanmaktadır.

Örneğin, "Özgür Gündem, Medya Güneşi ve Newroz redaktörleri tutuklanmış para ve hapis cezası ile tehtid ediliyorlar."

Türk hükümetinin övünerek söylediği Kürt basının serbestliği maskaralıktır.

Çünkü DGM'nin Kürt gazetelerinden on sayıdan dokuzunun serbest haber almayı engellemek ve Kürt basınını ekonomik olarak çökertmek için açıkça küçümsemeden dolayı mahkemeye vermektedir. Kürt basınının yasaklanması 92'den beri devam eden Türk hükümetinin iç operasyonla birlikte Kürt sorunun çözümü düşünülmektedir.

İç operasyonlar dahihinde sadece geçen yıl 185 Kürt gazeteci ve politikacı devlet güdümündeki kontrgerillanın ölüm komandoları tarafından öldürülmüştür.

Aynı zamanda yüzlerce, köy, kasaba, T. Kürdistan'da askerler ve güvenlik güçleri tarafından yerle bir edilmiştir.

Bunun sonucunda 1 milyondan fazla inan Kürdistan'dan gözetmektedirler.

Öyle görülüyor ki Türk hükümeti iç operasyonla Kürt halkını onun bilinci onun karşı koyma gücünü esirgemeksizin kırmak istiyor.

Newroz dergisi redaktörü tarafından yasaklama kararı ile ilgili basın açıklamasında şöyle denmektedir.

DGM'nin Kürt dergisini yasaklamayla ilgili bu planlı kararı hükümetin Kürdistan savaşında ve sivil halka karşı yapılan terörde basını susturmak için yaptığı devam eden bir sahnedir.

Olay sadece mahkemeye vermekle bitmeyecektir. Aynı zamanda yayımevide kapatılabilmektedir.

Gelecek kahkemelerde hapis süresi ve aynı zamanda yüklü para cezaları da verilebilir. Bu Newroz'un ekonomik olarak çökmesine neden olabilir.

Mahkeme tarafından verilen hapis cezalarından daha tehlikesi gazetecilerin kısa süreli tutuklanarak (MİT) veya özel tim tarafından çok yönlü işkence görmeleridir.

Çoğu gazeteci böyle bir uygulamadan (işkenceden) sadece insan leşi olarak çıkıyorlar. Gazetecilere saldırılar sadece poliste değil sokak ortasında da saldırılıyor gazetecilere yapılan hedefi belli öldürmek için yapılan saldırılar hakkındaki T. Kürdistan'ındaki haber yasaklanmıştır. Devlet tarafından ölümlerle ilgili her türlü mesuliyet reddedilmektedir. Bilinen şudur ki saldırganlar hakkında hiç bir dava açılmadığı ve devlet dairesinin çalışmadığıdır.

KÜRT DERGİSİ NEWROZ SUSTURULAMAZ!

Aşağıda imzası bulunanlar politik Kürtçe ve Türkçe yayınlanan

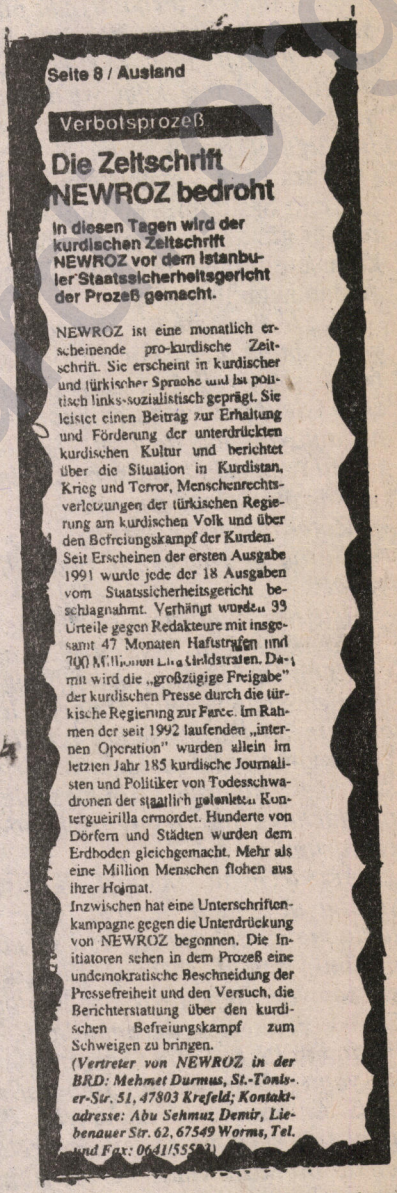

Seite 8 / Ausland

Verbotsprozeß

Die Zeitschrift NEWROZ bedroht

In diesen Tagen wird der kurdischen Zeitschrift NEWROZ vor dem Istanbuler Staatssicherheitsgericht der Prozeß gemacht.

NEWROZ ist eine monatlich erscheinende pro-kurdische Zeitschrift. Sie erscheint in kurdischer und türkischer Sprache und ist politisch links-sozialistisch geprägt. Sie leistet einen Beitrag zur Erhaltung und Förderung der unterdrückten kurdischen Kultur und berichtet über die Situation in Kurdistan, Krieg und Terror, Menschenrechtsverletzungen der türkischen Regierung am kurdischen Volk und über den Befreiungskampf der Kurden. Seit Erscheinen der ersten Ausgabe 1991 wurde jede der 18 Ausgaben vom Staatssicherheitsgericht beschlagnahmt. Verhängt wurden 33 Urteile gegen Redakteure mit insgesamt 47 Monaten Haftstrafen und 700 Millionen Lira Geldstrafen. Damit wird die „großzügige Freigabe" der kurdischen Presse durch die türkische Regierung zur Farce. Im Rahmen der seit 1992 laufenden „internen Operation" wurden allein im letzten Jahr 185 kurdische Journalisten und Politiker von Todesschwadronen der staatlich gelenkten Konterguerilla ermordet. Hunderte von Dörfern und Städten wurden dem Erdboden gleichgemacht. Mehr als eine Million Menschen flohen aus ihrer Heimat.

Inzwischen hat eine Unterschriftenkampagne gegen die Unterdrückung von NEWROZ begonnen. Die Initiatoren sehen in dem Prozeß eine undemokratische Beschneidung der Pressefreiheit und den Versuch, die Berichterstattung über den kurdischen Befreiungskampf zum Schweigen zu bringen.

(Vertreter von NEWROZ in der BRD: Mehmet Durmus, St.-Tonis-er-Str. 51, 47803 Krefeld; Kontaktadresse: Abu Sehmuz Demir, Liebenauer Str. 62, 67549 Worms, Tel. und Fax: 0641/555[illegible])

NEWROZ dergisine yapılan baskıları imza kampanyasıyla protesto etmektedirler.Ve DGM'de yapılacak olan Newroz'un yasaklanmasıyla ilgili planlı kararı ve Kürdistan'daki savaş hakkındaki haberleri susturmaya yönelik haber alma özgürlüğüne yapılan anti-demokratik bir uygulama olarak görmekteyiz. ■

İDEOLOJİ POLİTİKANIN REHBERİDİR POLİTİKA İSE, İDEOLOJİYE ALAN AÇAR

S. YEKBÛN

Her ideolojik-kuramsal yaklaşım, işçi ve emekçi yığınların günlük yaşamında (günlük kavgasında) ete-kemiğe büründüğü oranda maddi bir güce dönüşmüş olur. Politikasız bir ideoloji nasıl düşünülemez ise; ideolojisiz bir politika da düşünülemez. İdeoloji, politikanın rehberidir. Tersinden de politika, ideolojiye alan açar ya da ideolojinin somut yaşamda vücut bulduğu alandır. Dolayısıyla her politika, mutlaka belli bir ideolojinin yansımasıdır, belli bir alana uyarlanmasıdır.

İdeoloji ne kadar kusursuz olursa olsun, işçi-emekçi yığınların ekonomik, mesleki, politik kavgalarına rehberlik ederek somut bir içerik kazanamamış ise pek de bir değer ifade etmez. Bundandır ki, politika, ideolojinin sınav verdiği alandır. İdeoloji, kitlelerin kendi somut ve basit istemleri uğruna sürdürdükleri kavgada, politika aracılığı ile sınanıp denenir, doğruluğu ya da yanlışlığı açığa çıkar.

Biz komünistler, elbetteki belli bir ideolojiyi ya da bilinen tabirle belli bir dünya görüşünü savunuyoruz. Bu savunumuz, belli bir politik programda ifadesini bulmuştur. Savunduğumuz ideolojiyi günlük kavgada hayata geçirmek için temel politik görevlerimiz vardır. Üzerinde görüş birliği sağladığımız ideolojik, politik görüş ve yönelişlerimizi güncel kavgada hayata geçirmek için, kararlı bir eylem birliği içerisinde olmak zorundayız. İşte tam da burada, doğrudan eylemi, doğrudan davranışı belirleyecek olan politika, farklı yönelişleri kaldırmaz. Bizler, kendi bünyemizde birden fazla davranış ya da eylem türüne yol verebilecek olan politik eylem farklılığının karşısındayız. Yığınlara net ve kesin politik mesajlar iletmek ve yığınları bu politik hedefler uğruna kavgaya yönlendirmek gerekir.

Doğrudan eyleme/davranışa çağrı olan politikalarda dağınıklık bizleri eylemsizliğe sürükler. Eylem alanı olarak politika, aynı anda farklı davranış biçimlerini kesinlikle kaldırmaz. İdeolojik üretim ise tersine, olabildiğince zengin bir tartışmayı gerektirir. Yeniden bir ideolojik üretimin sürekliliğine inanan bizler, başta kendi içimizde olmak üzere dışımızdaki sosyalistlerle de yoldaşça bir tartışmanın sürdürülmesinin gerekliliğine inanıyoruz. İdeolojik alandaki yoldaşça tartışma ve eleştirinin yeniden bir üretimin kamçısı olabileceğini savunuyoruz. Ve böyle bir tartışmanın yeri, teorik içerikli bir yayın olmalıdır.

Şu an, çıkarılması için somut adımların atıldığı haftalık haber/yorum gazetesi, farklı politik görüşlerin tartışıldığı ya da farklı politikaların hayata geçirilmeye çalışıldığı bir yayın aracı olmayacaktır. Olmamalıdır. Gazete, ana ekseni ve haftalık yorumlarıyla, belli bir ideolojinin politik hattını temsil edecektir. Bunun, farklı ideolojilerin sahipleriyle tartışma alanı haline getirilmesine karşıyız. Ancak, bundan kastımız, gazete hiçbir farklı politik görüş ve yaklaşıma yer vermeyecektir şeklinde bir katı tutuma sahip olmak değildir. Köşe yazarlarının imzalı politik makaleleri, elbetteki, politik sürece, olgu ve olaylara ilişkin farklı bakış açılarını içerecektir. Şu veya bu unsurla yapılan röportajlar, kişinin doğrudan ideolojik, politik görüşlerini içerecektir. Kurum ya da kişilerin basın açıklamaları, bildirileri kendi özgün politik görüşlerini içerecektir. Yine gazetenin haftalık yorumu ve ana haber ekseni dışındaki imzalı haber ve yorumlar da belli farklı yaklaşımları içerebilecektir.

GAZETENİN İZLEYECEĞİ BELLİ BAŞLI POLİTİK ÇİZGİLER ...

Gazete hangi temel ve güncel politik hedeflere ulaşmak istiyor? Bunları netçe belirlemelidir. Hangi temel ve güncel hedefler üzerinde politik propaganda ve ajitasyon faaliyetini sürdürecektir? Bunları ana çizgileri ile önceden az-çok belirlemiş olmalıdır.

A- Haftalık Sosyalist Gazete; Ülkemizde sermayeye karşı sınıf mücadelesinde emeğin savunusunu, başka bir tabirle sosyalizm uğruna mücadeleyi temel politik çizgisi olarak saptamıştır. Ülkemizde burjuvazinin sınıf çıkarlarını savunan bunca günlük gazete, TV ve radyo gibi kapsamlı medya araçlarına karşı, proletaryanın sınıf çıkarlarını savunan haftalık ya da günlük bir devrimci basın yoktur. Halihazırda doğrudan ülkemize yönelik yayın faaliyetini sürdüren haftalık ve günlük gazateler, yurtseverlik zeminini esas alan politikalar izlemektedirler. Sermayeye karşı proletaryanın sınıf çıkarlarını temsil edecek ve rejime karşı her alanda sosyal eleştiriyi yöneltecek bir yayın boşluğu vardır. Bu boşluğu şimdilik hiç olmazsa haftalık bir gazete ile doldurmaya çalışmalıyız.

Çıkarılması hedeflenen haftalık gazete, emek ile sermaye arasındaki sınıf savaşında emek cephesini

temsilen yayın hayatında yer alacaktır. Gazete, sınıf savaşında bir taraf olarak kesin ve uzlaşmaz bir politik çizgi izleyecektir. Ulusal sorun başta olmak üzere, tüm olguları, olayları ve süreçleri emeğin sınıf bakış açısıyla değerlendirecek ve yorumlayacaktır.

B- Haftalık Sosyalist Gazete'nin politik içeriğini belirleyecek olan diğer temel çizgisi: halkımızın süren ulusal özgürlük mücadelesidir. Gazete, ulusal özgürlük ve sosyalizm uğruna mücadeleyi etletırnak gibi biribirinden ayrılamaz bütünsel bir politik çizgi olarak sürdürecektir. Bu bütünlüklü mücadelede, ulusal özgürlük uğruna kavgayı başat olarak sürdürecek ve özgürlüğe giden yolda yurtsever her gelişmeyi, her adımı destekleyecek, geliştirecek politikalar izleyecektir.

C- Haftalık Sosyalist Gazete; Dünya komünist hareketi ile ülkemiz komünist hareketi arasında bilgi, görüş ve deney akışında köprü görevi üstlenmeyi hedefliyor. Dünya komünist hareketinin sorunlarını, deneylerini ve üretilmiş bulunan ideolojik-politik görüşlerini, ülkemiz işçi-emekçi halkına taşımayı; tersinden de ülkemiz komünist hareketinin sorunlarını, deneylerini ve değerlerini dünya komünist hareketine taşımayı, yerine getirmesi gereken önemli işlevlerinden biri olarak belirliyor. Daha genelleştirerek şöyle denilebilir: Evrensel ileri değerlerin ulusal değerlere taşınıp sindirilmesini ve ileri ulusal değerlerimizin evrensele taşınmasında dinamik bir köprü işlevini üstlenmeyi hedefliyor. Bu görevin yerine getirilmesinde başta Avrupa'daki okuyucu ve temsilciler olmak üzere tüm okuyucu, muhabir ve temsilcilere görev düşüyor.

D- Haftalık Sosyalist Gazete; İşçi ve emekçi yığınların, ulusal baskıya ve sermayeye karşı gelişen kendiliğindenci eyleminin doğrudan dili, yani yaşamın gerçek dili olmayı hedefliyor. Gazetecilik tabiriyle; objektif heberciliği esas alacaktır. Gazete habercilikte, beğenelim ya da beğenmeyelim her eylemi, olayı önce gerçek haber olarak olduğu gibi okuyucuya sunmaya çalışacaktır.

Gazetenin, merkez ve yerel yöneticileri, temsilcileri, muhabirleri, büyük-küçük ayrımı yapmadan, işçi, emekçi, öğrenci, aydın vb. kesimlerin eylemliliklerini, burjuva cephesindeki gelişmeleri ve olayları objektif haber yaklaşımı ile okuyucuya taşımalıdır. Burada sorun, beğenmek-beğenmemek, değil küçük-büyük ayrımını yapmadan ilkesel olarak doğru haberciliğin esas alınmasıdır. **Ve önemlisi, gazete, küçük eylemin büyük eylemin ön adımı olduğu bilinciyle; küçük eylemlerden büyük eylemler çıkarmak ustalığı ve ısrarıyla;küçük olanı, üstü örtük olanı kavrama, açığa çıkarma çabalarıyla, küçük olanı büyütebilmede rol üstlenmelidir.**

E- Haftalık Sosyalist Gazete; Olayları, olguları, eylemleri, haber olarak sunmada objektif (tarafsız) davranışına karşılık, yorumlamada tersine, tam bir tarafgirlik ruhuyla ve sınıf bakış açısıyla ele alacaktır. Eylemleri ve gelişmeleri materyalist bilinçle yorumlayacaktır. Eylem, olgu ve gelişmelerin salt açığa vurmuş görünümleriyle yetinmeyip, nedenlerini irdelemeli, böylece burjuva basın ve haber kaynaklarınca genellikle kasıtlı olarak çarpıtılıp olduğundan farklı ve yanıltıcı bir biçimde kamuoyuna sunulan olayların, eylemlerin perde arkasındaki asıl nedenlerini açığa çıkarmayı hedeflemelidir. Gazete, eylem ve olayları, neden-sonuç ilişkisi içerisinde irdeleyerek yorumlamada "ben ulusal özgürlük ve sınıf kavgasında bir tarafım" yaklaşımıyla davranmalıdır.

Gazete, yorumda, burjuva gericiliğinden, idealizmden ve dini gericilikten kesin bir kopuşla, işçi-emekçi yığınlara politik bilinç taşımayı temel politik hedeflerinden biri olarak belirliyor. Yığınların olaylar, baskılar ve gelişmeler karşısında bilinçli politik tutum almalarını adım adım geliştirmeyi hedefliyor.

F- Haftalık Sosyalist Gazete; Zaferin, amorf, örgütsüz ve bilinçsiz kalabalıkların değil; örgütlü, bilinçli yığınların eseri olacağını ısrarla işleyecektir. "Örgütsüz halk köle kalmaya mahkumdur" belirlemesinden hareketle yığınlarda örgütlenme, örgütlü eylem bilincini geliştirecektir. Düşmanı kesin yenilgiye uğratacak tek güç, yığınların örgütlü eylemidir. Yığınların devrimci zorudur. Ve tarih, kralların, padişahların, başkanların değil, yığınların örgütlü eylemlerinin eseridir.

Yalnızca bugün düşmanı yenmek için değil, daha da önemlisi gelecekte sosyalizmi yığınların aşağıdan gelen bilinçli-örgütlü dinamizmlerine dayanarak kurabilmek için, bugünden yığınlar arasında örgütlü davranış bilincini geliştirmeye özen gösterecektir.

G- Haftalık Sosyalist Gazete; İşçi-emekçi yığınlara "düşmanı hemen yenmek (özellikle kapitalizmi devirebilmek) için şu an hazır değilsen, gücünü topla, saflarında örgütlü-bilinçli eylemi geliştir" yaklaşımını süregen olarak propaganda edecektir.

Hem Dünyada hem de ülkemizde şu an işçi sınıfının sermayeye karşı sınıf kavgası zayıftır ve komünist hareket ciddi ideolojik/kuramsal sorunlarla yüzyüzedir. Dolayısıyla mevcut faşist-gerici rejimi ve önemlisi onun dayanağı olan kapitalist düzeni haydi deyince yıkamıyorsak, zayıf yanlarından vuralım, zayıflatalım ve yıkalım bilincini yığınlara taşıyalım. Çünkü her güçlü olan sür-git güçlü kalamaz ve önemlisi güçlü göründüğü anda bile bir ya da birden fazla zayıf yanları mutlaka vardır. Rejimin ve kapitalizmin bu zayıf yanlarından dalış yaparak yıkmayı hedefleyelim. Örneğin; bir kayayı bir çırpıda deviremiyorsan, önce köşelerden (zayıf yanlarından) dalış yap, altını oy ve devir yaklaşımını ulusal özgürlük ve sermayeye karşı sosyalizm mücadelesinde geliştirmeliyiz. Burada söylediklerimizle, kimi savunularda olduğu gibi "ilk evrede rejimin demokratikleşmesi", "önce demokratik haklar" ya da "önce ulusal özgürlük, sonra ki evrede sosyalizm" şeklinde bir yaklaşımı savunmuyoruz. Ulusal özgürlük ile birlikte kapitalizmi yıkarak sosyalizmi kurabilmek için, sermayenin ve iktidarlarının en zayıf yanlarından saldırıya geçerek devrimci

iktidarı hedefleyen bir muhalefeti adım adım geliştirmek gerektiğini söylüyoruz.

Sermayenin ve O'nun iktidarlarının hangi zayıf noktalarından hareketle ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesini geliştireceğiz?

- **Birincisi;** ulusal özgürlük halkımızın en acil, yakıcı politik istemi ve dolayısıyla kavgamızın başat hedefi olmasının yanı-sıra, sermayenin ve iktidarlarının da en zayıf halkasını oluşturuyor. Bu canalıcı zayıf halkadan tüm gücümüzle dalmalıyız. Ulusal özgürlüğün ve bu uğurda kimi ulusal hakların elde edilmesini, önemsenmesi gereken bir mücadele hattı olarak belirlemeliyiz. Ulusal özgürlük yolunda kimi ulusal hakların (reformların) elde edilmesine "evet", fakat ulusal sorunun üniter devlet yapısı içerisinde tamamıyla reformize edilmesine "hayır" tutumuyla kavgayı sürdüreceğiz.

- **İkincisi;** Burjuvazi ve iktidarları kültürel ve politik olarak yozlaşmışlardır. Öyleki burjuvazi ve politik sözcüleri için insan onuru, sevgi, kardeşlik, dayanışma, aile kurumundaki ilişkiler, yurtseverlik ve ülke çıkarları gibi manevi ve maddi tüm değerler artık (ve çoktandır) paraya endekslenmiştir. Parası olan sevilir ve kardeş ilan edilir. Parası olanla mülkiyetini büyütmek için evlenilir. Parası olana ülke çıkarları peşkeş çekilir, boyun eğilir, kulu-kölesi olunur vb.... Burjuvazi bu yozlaşmış değer yargılarını elindeki güçlü medya araçlarıyla işçi-emekçi yığınların saflarına taşıyor, yığınların beyinlerini kirletiyor. Yığınları, para için onurunu, namusunu, ülkesini, halkını satabilen, yozlaşmış, çürümüş bir moloz haline getirmeyi hedefliyor.

Milliyet gazetesinin köşe yazarı Necati Doğru, burjuva partileri ve meclisindeki bu yozlaşmayı çıplak olarak şöyle belirliyor:

"Partiler, 'İhsan, makam, mevki, avanta, torpil, bol ücretli iş, düşük faizli kredi, akrabasına arpalık, tanıdığına yasa boşluğu' peşinde koşan delege yapısı yarattı.

"Yarı tanrı liderler peydahlandı.
Beceriksiz doktorlar...
Aksak avukatlar...
Çürük bina mimarları...
Okursuz gazeteciler...
Kelime fukarası hatipler...
Muzırlık peşinde sanayici...
Avanta peşinde tüccar...
Başarısız kalmış diplomat...
Din bezirganı ilahiyatçı...
Ankara'ya taşındı, Büyük Millet Meclisi'ne Milletvekili oldu." (Milliyet Gazetesi 1.2.1993)

Görüldüğü gibi, burjuva partilerinde ve politikacılarında maddi-manevi yozlaşma sanılanın ötesinde derinleşmiş ve burjuva siyaset sanılanın ötesinde kirlenmiştir, kirlenmeye devam ediyor. Yine burjuvazi ve sözcüleri, yozlaşmış değer yargılarını ellerindeki güçlü medya araçlarını kullanarak hergün, her saat, hatta artık her dakika işçi-emekçi yığınların beyinlerini yıkıyor/kirletiyor! Ve özellikle cinsel duygular başta olmak üzere manevi duyguları sömüren çok kanallı TV'lerle emekçi yığınların üretime yönelik çalışma dışı tüm zamanlarını boş ve amaçsız harcamalarını başararak zamanlarını kirletiyor/öldürtüyor!

Gazete, burjuva sistemin bu yozlaşmasına karşı net tutum alacak, burjuvazinin çıplak olarak açığa vuran zayıf yanlarını hedefleyen sosyal bir eleştiriyi geliştirecektir. Bu zayıf noktalardan hareketle rejime karşı kapsamlı bir politik propagandayı geliştirecektir.

Üçüncüsü; halkımıza kitlesel göçü dayatan baskılara ve toplu katliamlar düzeyine tırmandırılan rejimin terörüne karşı kesin tutum alacak, katliamların, faili-meçhul cinayetlerin sorumlularının, ülkede mesleki ve demokratik hakları tamamıyla gasbedenlerin gerçekte kim/kimler olduğunu açığa vuran bir politik çizgi izleyecektir. Bu, terörün ve baskı rejiminin Kürt halkından olduğu kadar Türk emekçi yığınlardan da tecrit edilmesinde diğer önemli bir zayıf halkayı oluşturmaktadır.

Dördüncüsü; Sömürenle, sömürülen arasındaki sınıf farklılığının korkunç boyutlara tırmandırılması. Öylek i burjuva sınıfa mensup olanlardan birileri 10 milyar TL'yi bulan parayı bir düğünde harcarken, ezilen sınıfa mensup olanların çoğu (yani milyonlar) oturacağı gecekondunun kirasını bulamıyor. İşsizlik toplumsal bir hastalığa dönüşmüştür. Enflasyon, dar gelirlinin günlük yaşamını cehenneme çeviriyor. Ağır yaşam koşulları fuhuşu adeta istihdam alanı haline getiriyor. Bu gibi sosyal sorunlar rejimin yine zayıf yanlarını oluşturmaktadır.

Beşincisi; Spor ile müzik, başta gençlik olmak üzere yığınları politikadan ve önemlisi sömürücü, baskıcı rejime karşı mücadeleden uzaklaştırmanın birer aracına dönüştürülmüştür.

Burjuvazinin spor ve müziği düşürdüğü konumdan hareketle, bizler spor ile müziğin kendisine karşı tutum alamayız. Özellikle gençler başta olmak üzere yığınların müziğe ve spora sahip çıkmalarını teşvik etmeliyiz. müziğe ve spora ilişkin politikalarımızla yığınları bu alanda da bilinçlendirmeliyiz. Spor ve müziği, burjuva rejime karşı kullanılacak birer silaha dönüştürme uğraşısı içerisinde olmalıyız.

Altıncısı; Burjuvazinin aşırı kâr elde etme hırsıyla ve geri teknoloji ile doğa ve çevreyi kirleten, doğal dengeyi bozan ve giderek öldüren yönelişlerine karşı tavır alınmalı. Doğa ve çevre sorunlarını da rejimin zayıf köşelerinden biri olarak ele alıp, devrimci muhalefet cephesini genişletmenin yeni bir alanı olarak değerlendirebilmeliyiz.

Sonuç olarak; Zafere ulaşmak için hem çok çalışmalıyız hem de çok yönlü olabilmeliyiz. Ter, inancın belirtisidir. Terleyeceğiz, zorlanacağız, ama mutlaka başaracağız. Azim, ısrar ve bilimsel düşünce varsa çözüm de vardır.

Özgür biri ölünce yaşamın zevkini, köle ölünce acısını kaybedermiş. Bundandır ki, Spartaküs'e "ölümden korkuyor musun" diye sormuşlar. Yanıtı "Doğmaktan korktuğum kadar değil" şeklinde olmuş. İşçi- emekçi halkımızın da ulusal baskı, terör ve yoksulluktan başka kaybedecek bir şeyi yoktur! ■

NEDEN VE NASIL BİR HAFTALIK GAZETE?

Cemil BARAN

20. Yüzyılın içinde bulunduğumuz son yarısı büyük teknolojik atılımlara sahne oldu. Teknolojideki bu büyük ve hızlı atılımın ortaya çıkardığı kitle iletişim araçları sayesinde, kitle iletişimi hem ulusal hem de uluslar- arası planda insan zekasının sınırlarını zorlayacak düzeyde bir hız kazandı. Toplum içi ve toplumlararası bu hızlı iletişim toplum yaşamını o düzeyde değiştirdi ki, bugün artık dünyanın herhangi bir köşesinde beklenmedik, ani, ciddi bir toplumsal olayın yaşanması neredeyse imkansız hale geldi. Kasıtlı engellemeler konulmadığı sürece, isteyen herkes herşeyden haberdar olabiliyor.

Teknolojideki bu büyük gelişme direkt olarak medya alanına da yansıdı. Medya araçlarında da hızlı bir yenilenme ve gelişme yaşandı, yaşanıyor. Günümüzde bu araçlar toplum yaşamına ve toplumsal gelişmeye yön vermede büyük rol oynuyorlar. Sözü edilen yön verebilme gücü, aracın/araçların periyod hızı ve ulaşabildiği kitle düzeyiyle doğru orantılıdır. Karşıtların ellerine geçirdiği basın-yayın araçlarıyla gerçekleştirdikleri günlük hızlı propaganda ve kendilerince yön verme çabalarına, uzun mesafelere yayılmış periyodik yayınlarla karşı koyabilmek oldukça zor. Güçsüz araçlarla yapılan propaganda çalışması, bırakalım geniş kitleleri, aracın taraftar ve meraklılarını bile tam olarak etkileyebilmekten uzak kalıyor.

Açıktır ki, bugün elde edilmesi için büyük bir sermaye gücünü ve hukuki egemenliği gerektiren medyanın en büyük araçları sömürücü egemen sınıfların ve onların hizmetindeki devletlerin elinde bulunuyor. Ve bu araçlar, egemenler tarafından, değişik biçimler alarak devam eden ulusal ve sınıfsal mücadelelerde ezilen sınıfın ve ulusların aleyhinde kullanılıyor. Haklı kurtuluş mücadelerini yozlaştırmanın, dağıtmanın, engellemenin silahları olarak işlev görüyorlar. Sınıf mücadeleleri tarihi boyunca, egemenler, en basit araçlarından günümüzün en gelişkin araçlarına kadar medyayı hep bu şekilde kullanageldiler. Ezilenlerin örgütlü öncü güçleri ise tüm zorlamalarına rağmen bu araçlardan ancak çoksınırlı düzeyde yararlanabilmişlerdir. Ve bu gerçekliğe rağmen, tarihin tekerleği yinede ezilenlerden yana dönerek toplumsal ilerlemeler kaydedilmiş ise bu, toplumsal mücadelenin sadece medya alanıyla sınırlı olmayışı; ezilen sınıfların tarihsel haklılık temelinde sürdürdükleri mücadele karşısında en etkin araçların bile dayanamayacağı sırrında saklıdır. Ancak bizce, iyi bilinen bu güzel sır, bizi medya alanındaki rekabette pasifize etmemeli; nasıl olsa egemenlerin ellerindeki en güçlü araçlar bile tarih karşısında duramayacak düşüncesiyle rehavete götürmemelidir. Zaten toplumsal gelişmenin öznesi olarak bize düşen de, gelişmeyi hızlandıracak etkiyi arttırmaktır ve bu nedenle medya alanında gücümüzü son sınırına kadar zorlayarak sürekli daha iyi araçları elde etme mücadelesini elden bırakmamak gerekiyor. Ezilen konumunda olduğumuz sürece, devlet düzeyinde bir güce ulaşmış egemen sınıfların ellerindeki medyanın büyüklüğüne ulaşamayacağımızı bile bile, onlarda olmayan ve hiç bir zaman olamayacak ama bizde bulunan güçlü yanlarımızdan da aldığımız güçle, en azından elimizdekini yeterli görmeyip, sürekli daha iyisini ele geçirmenin/ yaratmanın kavgasını vermemiz gerekiyor.

Mücadelemizin medya alanındaki boyutunda elimizdekiyle yetinmemek ve gözümüzü sürekli daha iyisine dikmek gerekiyor. Aslında komünistler için yaşamın tüm alanlarında geçerli olması gereken bu prensip, günümüz toplum yaşamındaki rolünün artmasıyla medya alanı için daha bir aciliyet ve önem kazanıyor.

Bugün, gerek dünyada ve gerekse ülkemizde başdöndürücü hızda toplumsal olaylar ve gelişmeler yaşanıyor. Komünistler olarak, bu olay ve gelişmelere ilişkin hem belli bir perspektifle belli tutumlar almamız ve hem de bu tutumları hedef kitlelere ulaştırabilecek medya araçlarına sahip olmamız gerekir. Aylık periyotlarla çıkarılan bir dergiyle bu ihtiyaca verilecek cevabın oldukça yetersiz kalacağı ve gelişmelere tamıtamına olmasa da zamanında müdahale edebilme şansının olamayacağı açıktır. Bu nedenle, daha kısa periyotlarla bizi kitlelerle ve gelişmelerle buluşturacak bir yayın organına ihtiyacımız var. Asıl ideal olanı,

günlük yayın yapabilecek bir gazeteye ve daha başka araçlara kavuşabilmektir, ancak bu gün için gücümüz buna elvermiyor diye, buna daha fazla yaklaşmış ve aylık dergiyi önemli oranda aşmış olanı yaratma çabasından geri durmak da doğru olmazdı. İşte, bu nedenle, bugün için haftalık bir gazete diyoruz.

Gazetemiz, ülkemizde gelişerek sürmekte olan özgürlük mücadelesinde işçi sınıfının, yoksul köylülüğün, emekçi yığınların çıkarlarını esas alan bir yayın çizgisiyle yayına başlamayı hedefleyecektir. Kapitalist gelişmenin sınıf ve katmanlara ayrıştırdığı ve bugün bir avuç işbirlikçi kesim dışında hemen hemen tüm kesimlerin ortak buluşma noktası olan ve her kesimin kendi sınıf çıkarları doğrultusunda bir çözüme kavuşturmak istediği ulusal özgürlük kavgasında, işçi sınıfının ve emekçi yığınların sesi olacaktır. Halkımızın ulusal olduğu kadar sınıfsal kurtuluşunu da hedefleyen, yani ulusal kurtuluşa işçi sınıfının ve emekçi yığınların hem düşünsel hem de pratik anlamda kendi damgasını vurmasına katkıda bulunacak bir yayın politikası izleyecektir. Bu anlamda, politik olarak ülkemizde sosyalizmin sesi olacaktır.

Reel sosyalizmin büyük tarihsel yaralar aldığı, sosyalist harekette düşünsel ve eylemsel erozyonun yaşandığı, gerek dünyada ve gerekse ülkemizde sosyalizm çizgisinden hızlı bir kaçışın gündeme geldiği bugünkü koşullarda, sosyalizmde ısrar etmenin ve bu çizgide bir gazete çıkarmanın başlıbaşına bir cesaret işi olduğunu belirtmek gerekir. Kendimize güvenimizde esas dayanaklarımız: Yeryüzünde kapitalist sömürü düzeni varoldukça tek alternatifinin sosyalizm olduğu gerçeğinden hareketle sosyalizmin geleceğine ilişkin sarsılmaz inancımız ve ülkemizde bugün bile azımsanmayacak düzeyde komünist, sosyalist güç, birey ve eğilimlerin varolduğunu bilmemizdir. Ve herşeyden önemlisi, bugün net olarak ifade edemiyor da olsa, halkımızın ulusal kurtuluşa olduğu kadar sosyalizme de ihtiyaç duyduğu ve layık olduğuna dair inancımızdır.

Ülkemiz medya alanında sosyalist bir haftalık gazetenin dolduracağı bir boşluk var mı, yok mu tartışması yersizdir. Çünkü böylesi bir boşluk gerçekten vardır ve bu öylesine büyük bir boşluk ki, bizim bugünkü güç ve performansımızla tek başımıza doldurabileceğimiz bile tartışma götürür.

Elbette gazetemiz, süren ulusal özgürlük mücadelesinde işçi sınıfının sınıf siyasetini güdecektir. Ancak her ne kadar işçi sınıfının gelişmelere örgütlü müdahalesini hazırlamak veya süren hazırlıklara katkıda bulunmak için uğraş verecekse de, yalnızca kuru kuruya işçi ve sendika haberleriyle dolu bir sendikal gazete de olmayacaktır. Esas olarak, toplumsal ilerlemeyi hızlandıran tüm olay ve gelişmelere işçi sınıfının politik perspektifiyle yaklaşım gösterecek, işçi sınıfının gelişmelere pratik müdahalesini teşvik etmeye çalışacaktır. Bu anlamda, halkımızın çeşitli alanlarda sürmekte olan mücadelesinin tümünü kucaklamaya büyük özen gösterecektir.

Halkların kardeşliğine ve ortak mücadelesinin adım adım geliştirilmesine büyük önem veriyoruz. Haftalık gazetemiz, halkların kardeşliğinin ve ortak mücadelesinin pekiştirilmesini, bu bağlamda Türkiye işçi sınıfı hareketi ile ülkemiz işçi sınıfının arasında deney alışverişi, fiili destek ve önemlisi de ortak pratik mücadelelerin örülmesine özel önem verecek, bu konuda üzerine düşeni yapmaya çalışacak, Türkiye'deki sınıf mücadelesine kayıtsız kalmayacaktır.

Dış gelişmeleri sosyalist bir perspektifle yorumlayacak ve değerlendirecektir. Reel sosyalizm pratiğinden çıkaracağı tarihi dersleri ve uluslararası komünist hareketin zengin deneylerini ülkemiz işçi sınıfına aktarmayı görev bilecek, dünya sosyalizminin zengin deney hazinesini işçi sınıfımızın kullanımına sunmaya çalışacaktır.

Gazete, dar anlamda bir politika gazetesi olmayacak; politik yorum ve araştırmalarla birlikte, Kürt kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı vb. üzerine yapılan çalışmalara da sayfalarında makul bir yer ayıracaktır. Kültürümüzün ilerletici unsurlarını öne çıkaran bir perspektifle, bu alandaki araştırma, değerlendirme, haber-yorum yazılarına da yer verecektir. Kültür, edebiyat, sanat ve tarih alanında üretim yapan kişi ve kuruluşların değerli ürünlerini okurlarımızın ve halkımızın hizmetine sunmaya özen gösterecektir.

Ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesini kazanmanın araçlarından birisi olarak düşündüğümüz gazete, doğal olarak toplumun ezilen sınıf ve katmanlarının tümüne hitap edip onları kazanmaya çabalayacaktır. Bu bağlamda, işçi sınıfının, yoksul köylülüğün, emekçi katmanların, esnafın, aydınların, işçi-köylü ve öğrenci gençliğin... yüzyüze bulunduğu sorunları dile getirecek, çözüm yolları üzerine yazılı üretimde bulunacaktır.

Okurlarımıza sunmak istediğimiz yazıları iyi bir sayfa düzeni içinde sunmayı hedefliyoruz. Bu, daha çok teknik bilgi ve imkanlarla ilgili bir konudur. Gerekli olan teknik düzeyi tutturmayı daha bugünden önümüze pratik bir görev olarak koymuş bulunuyoruz. Okurlarımızın da aktif desteğiyle, yukarıdaki amaç ve prensipler doğrultusunda nitelikli bir gazete yaratabileceğimize inanıyoruz. Gazete hepimizin gazetesi olacaksa, çalışanıyla, gönüllü destekçisiyle, okuruyla herkes görev başına diyoruz. ■

LİCE'Yİ CİNLER Mİ BASTI?

Hüseyin ALATAŞ

Radyo ve televizyon kanallarından Lice'yi cinler bastı, haberleri yayılıyor bütün dünyaya. Jandarma Diyarbakır Bölge Komutanı **Bahtiyar Aydın** öldürülmüş. İlçede çatışmaların sürdüğünü söylüyor spiker. Evlerden ateş açıldığını ve ilçeye giriş çıkışların yasaklandığını, sokağa çıkma yasağının ilan edildiğini ekliyor. Bu haberin ne anlama geldiğini kavrayınca içim burkuldu. Çünkü aynı senaryoyu **Şırnak** için de duymuştum. Ve sonunda Şırnak Valisi basına: "Şırnak halkını kaybettik" diye açıklamalarda bulunmuştu. Şimdi de sıra **Lice'ye** gelmişti.

İlçenin telefonları kesilmeden önce olacakki dergimize bir fax geldi "Lice yanıyor, helikopterler evleri tarıyor, Avrupa'ya haber verin" diyorlardı. Bir daha da telefonlar çalışmadı. İlçeye giriş çıkışlar yasaklanmış, elektrik ve telefonlar kesilmişti. İlçeye ulaşmaya çalışan gazeteciler ve Licelilerin ilçeye sokulmadıklarını yazıyor gazeteler, Liceliler feryatlarını duyuramıyor insanlığa. CHP Genel Başkanı **Deniz Baykal** Başbakan Yardımcısı'ndan ilçeye giriş izni alıyor; halkla devleti barıştırma umuduyla. Tabi o da ilçenin 10 km girişinde güvenliğe(!) takılıyor. "Giremezsin" deniliyor. Lice yasak ilçe ilan edilmiş.

Daha sonra **Bahtiyar Aydın'ın kaza kurşunuyla öldüğü, ilçeye girişlerin serbest olduğu haberini alınca,** Ulusal Yayın Birliği Platformu olarak çeşitli dergi, dernek, vakıf ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan 13 kişilik heyetle incelemelerde bulunmak için Diyarbakır'a hareket ettik. Diyarbakırda yaptığımız görüşmelerde, duyduklarımız dehşet vericiydi. Hastahanelere kaldırılan yaralıların yanıklar içinde oldukları, çoğunluğunun vücutlarında yanıklar olduğu ve bir kısım insanların gözlerinin aktığını öğrendik.

6 Kasım günü Diyarbakır'dan da katılımlarla 21 kişiye ulaşan heyetimizle Lice'ye gitmek üzere yola çıktık. Güzel bir Sonbahar günü yaptığımız yolculuk, özellikle ilçe hakkında duyduklarımızdan dolayı gergin ve huzursuz geçti. Hiçbir yaşam belirtisinin olmadığı ilçe girişinde yapılan kimlik kontrolü ve sık sık yapılan telsiz konuşmalarından sonra, bir teğmen eşliğinde ilçe emniyet müdürlüğüne götürüldük. Gerek ilçe girişinde ve gerekse emniyet müdürlüğünde, "İlçe'ye girmek için izin aldınız mı?" sorularıyla karşılaştık. Emniyet müdürlüğünde kimlik yazımı ve bir saatlik beklemeden sonra güvenlik gerekçesiyle (!) yanımıza verilen resmi ve sivil iki ekip otosunun gözetim ve denetiminde ilçeyi gezebileceğimiz, ancak insanlarla Kürtçe konuşmamamız gerektiği söylendi. İktidar ortaklarının demeçlerinde sık sık geçen **"Kürt realitesini tanıyoruz, isteyen Kürtçe konuşabilir"** söyleminin pekte bir anlamı yoktu Lice'de.

Yakılıp yıkılan Lice'den arta kalan: Erimiş camlar, delik deşik olmuş duvarlar ve göçemeyecek durumda insanlar.

Daha önce 1992 Newroz katliamlarını incelemek için oluşan heyetle Nusaybin, Cizre ve Şırnak'ta incelemelerde bulunmak üzere yine Di-

yarbakır'a gitmiştim. Aradan geçen bunca zamana, değişen hükümetlere ve tanınan realitelere (!) bakıldığında birçok şeyin değişeceği, insan yaşamının normale döneceği sanılırdı. Oysa manzara daha korkunç. Yine Kürde zulüm yine Kürde göç reva görülmüş.

Topraklarında özgür olmaya çalışan, acımasız doğa şartlarına ve devlet zulmüne rağmen yarınlarına umutla bakmaya çalışan, her yıl çetin geçen kışa hazırlanan ve yaşamak için direnen insanlar, kuşların göçe başladığı, ağaçların yapraklarını döktüğü bir mevsimde vurgun yedi Liceliler, bağbozumunun keyfini tadamadılar. Pestil, kuru üzüm ve pekmez yapamadı Liceliler. Dağların beyaz kar örtüsüne hazırlandığı şu sonbaharda yine yollara döküldü Liceliler. Umutlarını, hırslarını yüreklerine gömerek...

PTT binası yakılmış, yıkılmış konutlar arasında görkemiyle sıyrılan kamu binalarından biri.

Yine Kürde yol göründü, bilinmeyen yönlere doğru. Genellikle göç yeni umutlara doğru yapılırdı. Oysa bu göç umut göçü değil; insanların anılarını geride bıraktığı, giyecek, içecek ve en önemlisi yakınlarının, çocuklarının ölüsünü geride bıraktığı, hayvan leşlerinin arasından kaçarcasına süzülüp akan bir göç; yine Kürde reva görülen; kendi topraklarında mültecilik ve yolculuğuna çıkılan zorunlu, hüzünlü bir göç.

Lice'ye ölüm sessizliği sinmiş. Ocaklar tütmüyor artık. Asma altlarında çay içilmiyor, çocuklar koşup oynamıyor. Lice'de bağ bozumu arılara kalmış, okulun zili de çalmıyor. Davarını otlatırken kavalını çalmıyor çobanlar, yün eğirmiyor kadınlar, süt sağmayacak Berivanlar; **çünkü Lice yok artık.**

Ölüm sessizliğinin çöktüğü, çığlıkların göç ettiği ve katliama tanık olan çarşıya giriyoruz. Vahşete tanıklık yapan, yanmış, yıkılmış harabeye çevrilmiş dükkanlarla karşılaşıyoruz. Talan edilip yağmalanan dükkanlar, adeta göremeyecekleri müşterilerinin, çocukların hüznünü yaşıyor. Simsiyah yanıklar içindeki Lice çarşısı, onlarca insanın yanıklar içinde ölümünün ezikliğini, hüznünü ve utancını yaşıyor.

Devlet yetkilileri ilçeye saldırı olduğunu, çıkan çatışmada insanların öldüğünü ve ilçenin hasar gördüğünü açıkladılar. Öyle bir çatışma düşünün ki, yanan, yıkılan dükkanlar, evler, ahırlar... telef olan hayvanlar olsun, bir çatışma düşünün ki; öldürülenler, yaşlı kadın ve çocuklar olsun; ve öyle bir saldırı ve çatışma düşünün ki; belediye binası ve araçları tamamen yanmış olsun, **Tugay Komutanlığı, Emniyet Müdürlüğü ve PTT binalarında herhangi bir hasar meydana gelmesin. Çatıştığı söylenen taraflardan bir tek güvenlik görevlisi ve PKK gerillası yaralanmasın.** Öyle bir çatışma ki, atılan gazlardan yananlar, gözleri akanlar; yine kadınlar ve çocuklar.

Kirli savaşların en ağır faturasını ödeyen çocuklardan öğrenci olanlar da payına düşeni fazlasıyla almış. Görüştüğümüz çocuklar, polislerin saat 9 sularında okuldaki öğrenci çocuklarını gelip götürdüklerini, memurların ailelerini ve çocuklarını evlerine aldıklarını, tahminen bir saat sonra ise silah seslerinin duyulduğunu söylediler. Silah seslerinden sonra, hoperlörlerden, "esnafların işyerlerini kapatmaları ve evlerine çekilmeleri, aksi halde sokakta görülenlerin öldürülecekleri" anonsu yapılmış. **İlk saldırı da Şıhar (Sakar), Kelwan (Kelvar), Dercınd (Yeşil burç), Bulvar ve Kahi mahallelerine yapılmış.** Görgü tanıkları, "roketatar, top, panzer ve diğer ağır silahlarla devam eden saldırıların havadan helikopter desteğinde uzun süre devam ettiğini" söylediler.

Liceliler, afetlere yabancı değil, daha önce de deprem afeti yaşamışlardı. Ama yurtlarını terk etmediler. Devlet prefabrik evler yaptı, bu evlerde yaşamlarını sürdürdüler. Kim bilebilirdi ki, bu prefabrik evler Licelilere mezar olacak! Duvarları göçen, tavanları çöken bu konutlarda insanların sağ çıktığını düşün-

mek gerçekten güç.

Bu satırları okuyan siz değerli okurlarımız ve dergimize dava açmak için satır-satır okuyan sayın savcılar, sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, ilçeye giriş çıkışlar yasak, sokaklar asker ve polisin denetiminde, evler didik didik aranmış, bir tek "terörist" ölüsü yok, bir tek güvenlik görevlisi de zarar görmemiş, ama 242 dükkan yağmalanmış ve ateşe verilmiş, 433 konut tamamen kullanılamaz hale gelmiş, belediye araçları ve binası tamamen kül olmuş, resmi binalarda ise harhangi bir saldırının, hasarın olmadığını gözönüne alarak gerçekte söylendiği şekilde bir çatışmanın yaşanıp yaşanmadığına, vicdani kanaatinize dayanarak siz karar verin.PKK "yapmadım" diyor, devlet zaten yapmaz; soralım Lice'yi cinler mi bastı?

Ölüm, gözyaşı ve mülteciliğin reva görüldüğü, ölüm sessizliği yanık ve barut kokusunun sindiği, feryat ve çığlıkların göç ettiği Lice yok artık. Daha önce 9.500'lük nüfusa sahip olduğu söylenen ilçede, güvenlik güçleri ve 50-100 arası göçedemeyecek durumda olan aile kalmış. Bu ailelerde bekleyecek bir şeyleri olduğundan değil, gidemeyecek durumda oldukları için kalmışlar.

Hastahanelere kaldırılan yaralıların vücutlarındaki yanıklara ve gözlerinin akmasına bakılırsa, ilçede kimyasal silah kullanıldığı kanısı güçleniyor. Öyle ki, yaralıların giysilerine herhangi bir şey olmamış, ancak vücutları birinci derecede yanık içinde ve gözleri akmış.

Görüşmeye çalıştığımız insanların söyleyecek çok şeyleri olmasına rağmen, bizi gözlemleyen polislerden dolayı bilgi vermeye, yaşadıklarını dile getirmenin bedeli olarak kaybedilme veya katledilme korkusunun hakim olduğu ilçede, eşyalarınızı kim kırdı sorusuna "[illegible]ipçik", Saldırıyı kim yaptı sorusuna "Xwedê Wehakir" (Allah yaptı) cevabını aldık. Gördüğümüz manzara karşısında bu insanlara daha fazla soru sormanın anlamsız olacağını düşündük.

Tamamen yanmış olan çarşıda, küller arasında dolaşan insanlar, ne yapacaklarına karar veremeyen, şaşkın bir görüntü sergiliyorlardı. Kimisi küreklerle külleri temizlemeye çalışırken, kimisinin sanki umurunda değildi dünya.

Kurşunlardan nasibini alabilirdi. Ama, yine de umurunda değil. O hala sokakta özgür olduğunu düşünüyor. Ne de olsa bir çocuk ve kanlı hesaplaşmadan habersiz.

Geriye yıkılmış evinden başka ömrünün son demi kalmış. Jar û perîşan ama yine de bastonuna gülümseyerek sarılıyor. Çünkü o, torunlarından emin... Dilini yaşatacaklar.

Cuma günü meydana gelen olayda ölü ve yaralı sayısı hakkında net bir bilgi edinemedik. Ölüsü olan ölüsünü toprağa verememiş; cenaze işleri toplu olarak resmi yetkililer tarafından yapılmış. Yaralısı olanlar yaralılarını alıp bilinmeyen yerlere göç etmişler. Çevre köylerden alış-verişe ve cuma namazına gelenler hakkında ise bilgi edinmek mümkün değil.

Sonuç olarak, 50'ye yakın ölü, sayısı bilinmeyen yaralı ve gözaltılar, tamiri mümkün olmayan maddi hasar...

Kışa hazırlandığımız, sıcak sobalarımızın önünde, çayımızı yudumladığımız şu günlerde; topraklarından koparılıp atılan ölüm, gözyaşı ve göçün yaşandığı, insanların acılarını ve umutlarını yüreklerine gömerek bilinmeyen yönlere doğru yollara döküldüğü bir Lice ile karşılaştık. Askeri çözümün denendiği Lice yok artık. ■

DEP Genel Başkan Yardımcısı ve Dergimiz yazarı Kemal Bilget 15.11.1993 tarihinde gözaltına alındı. 8 günlük gözaltıdan sonra 23 Kasım günü çıkarıldığı İstanbul DGM Nöbetçi Hakimliği'nce TCK'nın 146. maddesi gerekçe gösterilerek tutuklandı. Şimdi Bursa Kapalı Cezaevinde...

BİLGET NEDEN TUTUKLANDI?

DEP Genel Başkan Yardımcısı ve dergimiz yazarlarından Kemal Bilget, 15.11.1993 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü'nce gözaltına alındı. Bilget, bir hafta önce başvurduğu pasaport için "gelin pasaportunuzu alın" davetini duyunca, bu ülkede yaşayan ve demokrasi mücadelesi veren herkesin göstereceği bir tepkiyle "bir haftada pasaport hazır, hem de gelip alabilirsiniz diye kibar bir davet! İşler bu kadar çabuk tersine dönemez" demişti. Böyle kibar bir davete de yalnız gitmeme temkinliliğini göstermişti. Bilget, DEP yöneticilerinden Kemal Yüksel ile gittiği Emniyet Müdürlüğü'nde "beş dakika siz bizimle gelin, işlemleri tamamlayalım, beyefendi biraz beklesin" denilerek götürüldü. Kemal Yüksel'in bir saate varan bekleyişinin arkasından, "Bilget, İstanbul Terörle Mücadele Şubesinden isteniyor, siz gidebilirsiniz" açıklaması yapıldı. Bilget'in şaşkınlığı "bu ülkede işler halen aynı" noktasında yokolmuştu.

Bilget, 1986-90 arası yargılandığı davadan ikinci defa yargılanmak isteniyor.

Böylesine aleni bir alıkoyma ile başlayan gözaltı konusunda ise DEP'in, ailesinin ve avukatların başvuruları sonucunda Ankara ve İstanbul Emniyet Müdürlüklerinden gelen 'bizde yok' yanıtları artık kanıksanma noktasına gelmiş, "yeni bir kayıp mı?" endişesi yaratmıştı. Bunun için yeterli koşullar mevcuttu. Bilget, Demokrasi Partisi'nde aktif görev alıyordu ve yöneticilerdendi. Bu ülkede demokrasi ve özgürlük mücadelesi veriyordu. Baskı ve şiddetin pervasızca yükseldiği bir ortamda "barış" istiyordu. 12 Eylül'den nasibini almış eski bir hükümlüydü. Yani "potansiyel suçlu" ...

"Düşünce özgürlüğü olan, şeffaf ülkede", milletvekilleri kurşunlanan, başkanı tutuklanan, 'meclise terörizmi sokan' bir partide, Bilget, düşüncelerini dile getiriyordu. Batman'da yanıbaşında karanlık güçlerin kurşunlarına hedef olan Mehmet Sincar'ın katillerinin 'faili malum' oluşunu açıklıyordu.

Madam Çiller'in, yaverlerinin ve karanlık odakların bir türlü hazmedemedikleri DEP, Mart seçimlerine kadar etkisiz kılınmaya çalışılıyordu. Bir anda "kökünü kazıyamayacakları bu demokrasi ve kardeşlik düşmanları", en azından sakat kalsınlar anlayışıyla, kendi sistemlerini, kendi hukuk kurallarını dahi hiçe sayarak örgüt yakıştırmaları başlatılmıştı. Bilget ise bu senaryoda "bırak bu DEP'lilik oyununu, TKEP'li olduğunu kabul et, görevini açıkla" sorularıyla kendisine verilmek istenen rolü öğreniyordu. Demek ki bir yasal parti-

de çalışacaksın, hergün polisle yüzyüze olacaksın, telefonların dinlenecek, nerede ne yaptığın bilinecek, adresin belli, kimliğin sahte değil, yazılarından dolayı DGM'lerde ayda bir yargılanacaksın ve yasadışılığını korumak için "aman ha aman!" pasaport almaya çalışmayacaksın!.. Herhalde pasaportun henüz anlayamadığımız yasadışı bir şifresi var bu memlekette!

Bilget'in, işlediği bütün bu 'suçlardan' dolayı ve gözaltına alındığı günden itibaren dört gün kendisinden haber alınamaması, "kayıp mı?" sorusunu tekrar tekrar gündeme getirirken, 'özgürlüğün savunucusu' bir basın organı anlaşılmaz bir umursamazlıkla olaya ilgi göstermeme tutumunu sergiliyordu. Açıklama ve haber yapmak için 'bir zaman dilimine' ihtiyaç olduğunu da 'şimdiye kadar olmasa da' bu örnekte kamuoyu öğrenmiş oluyordu. Haber alınamazken ve Bilget'in hayatından endişe edilirken iç sayfalarda kısalardan giren haber, Bilget'in İstanbul Emniyetinde olduğu öğrenilince birinci sayfadan veriliyordu. Bu da 'hayati tehlikeyi atlattı!' anlamına geliyordu herhalde...

Ya DEP gözaltına alınan yöneticisi için ne yaptı? Kemal Yüksel Ankara Emniyet Müdürlüğü'nden döner dönmez, durumu diğer yönetici arkadaşlarına aktarıyor. Ve hiç vakit kaybedilmeden parti üst düzey yetkilileri toplanıyor, gazetecileri, televizyon kameralarını çağırıyor ve Genel Başkanları Yaşar Kaya'nın tutuklanmasından sonra Genel Başkan yardımcısı arkadaşları Bilget'in de gözaltına alındığını açıklıyorlar. (Doğal olarak DEP'in bunları yapması gerekirdi, ne yazıkki gözaltının 4. gününde Genel Sekreter'in yarım daktilo sayfası bir yazılı açıklaması oldu. Ama biz bunu 1. gün yapılmış gibi varsaydık!) Bu da iyi, zaten DEP yaşadığı sancılı süreçte ancak bunu yapabilirdi...

DEP Genel Başkan Yardımcısı ve dergimiz yazarlarından Kemal Bilget 8 gün gözaltında bekletildikten sonra, çıkarıldığı İstanbul DGM Nöbetçi Hakimliğince TCK'nın 146. maddesi gerekçe gösterilerek tutuklanıp, Bursa Kapalı cezaevine gönderildi. Neden mi? Bilget, 17 Haziran 1986'da İstanbul'da TKEP davasından dolayı tutuklanmış ve yargılanmıştı. 4 yıl cezaevinde tutuklu kaldıktan sonra 1990'da özgürlüğüne kavuştu. Bu tarihten sonraki süreçte Bilget İstanbul'a yerleşti ve Newroz dergisinin yayına başladığı Haziran 1991 tarihinden bu yana dergiye sürekli yazılar yazıyor. En son Haziran 93'te Demokrasi Partisi kuruluş çalışmalarına fiilen katıldı ve halen bu partinin Genel Başkan Yardımcılığını yapıyor. DEP'nin faal çalışanı olan Bilget, partisine yönelik baskılardan nasibini aldı.

Amaç, Bilget'in partisiyle yaptığı demokrasi mücadelesini engellemek olunca, "demokrasilerde çare" tükenmezdir; Bilget'i yatıp çıktığı davadan dolayı tekrar yargılarsınız! Olmaz böyle şey... Pekala oldu. Bilget şimdi Bursa Kapalı Cezaevi'nde, gerekçe çok açık: **Türkiye'de demokrasi mücadelesi yasak!...** ■

Sonu Benimle Ölecek Gülle Biter

I-

Önce tek sestik
Sonra ikiye bölündük
Şimdiyse biliyorsun...
Önce tek vücuttuk
Sonra ikiye bölündük
Şimdiyse dört beş
Belki daha çok...
Küçücük bir kızdın
Başında kurdeleler
Bazen yağmurdu saçların
Bazen Kar...
Güzelliğini keşfettiğimde
Salt denizdi gözlerin
Yeşil mavi...
Bir gün bahçelerde gördüm seni
Ansızın büyümüştün
Fışkırmış bir güldü dudakların
O yıllarda
Cıgara içerdi çeşmeler
Ve ilkeler vardı aramızda
Ve yaşlı insanlar
Onlar yaşamamıştı
Biliyorsun
Bizden dört kat fazla yaşadılar...

II-

Son gördüğümde seni
Karanlık bir geceydi
Bedensizdin
Bir gölge gibi
Sağa sola koşarken...
Birileri afiş asıyordu
Gece yasaktı
Afiş yasak
Biz yasak değildik fakat
Çünkü biz ayrılacaktık
Kesilmeyi bekleyen dal gibi...
Bir şey var
Hiç bir zaman anlamadığım
Dağlar neden aramızda uzar
Zaman geçtikçe
Oysa yıldızlar
Daha yakın bize
Ve o birileri
Adın çok mu önemli
Sonu benimle ölecek gülle biter...

Apdurezak AYATA
Ottawa / KANADA

Kuzey Kore tarafından hazırlanan ve sosyalizmi savunan güçlerin onayına sunulan PYONGYANG DEKLERASYONU bugüne kadar yaklaşık 200 örgüt ve parti tarafından kabul görmüş ve imzalanmıştır. M. Lötscher'in Fransızca'dan Almanca'ya çevirdiği metni Newroz okurları için Türkçeye çevirdim.

Sadık KOLUSARI

PYONGYANG DEKLARASYONU

Dünyanın çeşitli ülkelerinden, sosyalizm için mücadele eden politik parti temsilcileri sosyalizmi savunmak ve ilerletmek için büyük bir istekle bu deklerasyonu yayınlıyorlar.

İçerisinde bulunduğumuz süreç, bağımsızlık sürecidir. Halk yığınlarının kurtuluşuna giden yol sosyalizmdir. Son yıllarda sosyalizm bazı ülkelerde çöküntüye uğradı, emperyalistler ve gericiler sosyalizmin "yaşamına son verdiğini" iddia ediyorlar. Bu, kapitalizmi ödüllendiren ve eski düzeni destekleyen halis sofistlikten başka birşey değildir. Sosyalizmin yıkılması ve bazı ülkelerde kapitalizmin restorasyonu sosyalizm davası için çok büyük bir kayıptır fakat, bu hiç bir zaman sosyalizmin üstünlüğünü ve kapitalizmin gerici karekterini yadsıyamaz.

Sosyalizm uzun zamandan beri insanlığın idealidir, onun geleceğidir. Sosyalist toplum, halk yığınlarının yönettiği, her şeyin halka hizmet ettiği sağlam, kamuoyuna mal edilmiş bir toplumdur.

Salt para kudretiyle şekillenen kapitalist toplum, insanın insan tarafından sömürülmesine dayanan, "zenginlerin sürekli daha zengin", "yoksulların daima daha yoksul" olduğu ve sömürücü küçük bir azınlığın yönettiği eşitsizlik toplumudur.

O (yani kapitalist toplum, ç.n.) politik hakların yokluğunu, işsizliği, sefilliği, uyuşturucuyu ve hırsızlığı, kısacası insan onurunu ayaklar altına alan tüm toplumsal pislikleri içeren bir toplumdur.

Sadece sosyalizm her türlü baskı ve eşitsizlik biçimlerini ortadan kaldırabilir, halklara özgürlük, eşitlik, gerçek demokrasi ve insan haklarını garantileyebilir.

Halk yığınları sosyalizmin zaferi için çetin ve uzun bir mücadele verdiler, bunun için yüksek bir kan vergisi ödediler.

Sosyalizmin yolu araştırılmamış Yeni Ülke(*)'den geçiyor ve bundan dolayı zorluklara çarpacağı, sınavlarla karşılaşacağı kaçınılmazdır.

Sosyalizmin bazı ülkelerdeki yenilgisi, halk yığınlarının temel çıkarlarına uygun bir toplumsal düzenlemenin başarılamamasına ve sosyalizmi kurmada bilimsel sosyalist teoriyi esas almamalarına dayanmaktadır.

Sosyalist toplumun ilerlemesinin garantisi halk yığınlarının toplumun gerçek yöneticileri olmasındadır. Böyle bir toplumun ilerlemesi durdurulamaz ve başarılı olur. Bu ispatlanmış, pratik tarafından onaylanmış bir gerçektir.

Sosyalizm tarafını tutan partiler ve ilerici insanlık bu konuda büyük bir derse sahiptir.

Sosyalizm davasını savunmak ve ilerletmek için her parti kesinlikle kendi bağımsız tutumuna dayanmalıdır ve kendisine has gücünü geliştirmelidir.

Sosyalist hareket bağımsız bir harekettir. Sosyalizm her ülkenin somut şartları ortamında kendisini geliştirir ve bundan her ülkenin partisi ve halkı sorumludur.

Her parti, ülkesinin gerçeklerine göre kendi politikasını, kendi halkının taleplerini formüle etmeye ve bunları halk yığınlarının desteğiyle gerçekleştirmeye çağrılmıştır.

Durum çok karışık ve zor olabilir ki O (yani parti, ç.n.) devrimci ilkelerden yüz çeviremez. Devrimci sloganları ve sosyalizmin bayrağını yükseltmelidir.

Sosyalizm aynı zamanda her ulusun ve tüm insanlığın davasıdır.

Tüm partiler dayanışma ve birlikte çalışmayı daha da sıklaştırmalı ve yoldaş olarak bağımsızlık ve eşit haklara dikkat edilmelidir.

Uluslararası birlik, sosyalizm mücadelesinde zorunlu bir koşuldur.

Emperyalistlerin ve gericilerin sosyalizme ve halklara saldırmada işbirliğine gittikleri bir uluslararası alanda, sosyalizmi kuran veya sosyalizm için uğraşan partiler olarak sermaye ve yeni sömürgecilik yoluyla devam eden emperyalist üstünlüğe ve baskıya karşı mücadelede toplumsal eşitlik, demokrasi, yaşam hakkı ve barış için sosyalizmi savunmaya ve geliştirmeye devam ediyoruz.

Bu, tüm partilerin ve ilerici güçlerin uluslararası bir görevi ve kendi çıkarlarıdır.

Sosyalizmin bayrağını yükselterek, politik partiler, örgütler ve dünyanın ilerici insanlarıyla sosyalizmi savunmak, kapitalizme ve emperyalizme karşı savaşmak için ilerliyoruz.

Sosyalizme olan sarsılmaz inancınızı koruyarak insanlığın geleceği için sonuna kadar mücadele ediniz.

Kesin başarı sosyalizm için birleşen ve savunan halklarındır.

Sosyalizmin davası yenilmezdir.

Pyongyang, 20 Nisan 1992

* *Sözü edilen Yeni Ülke bilinmeyen, sembolik bir ülkedir. (Ç.N.)*

"KANDIR KANDIRABİLDİĞİN KADAR" GÜNLERİ...

Zeynel Abidin

Bir coğrafyada sorunlar çığ gibi büyümüş ve egemenler kısmi de olsa ön açıcı çözümler üretmekten aciz duruma gelmişse, işte bugünler yaşanmaya başlanır: "Gücü Yeten Kandırsın Günleri"...

En başta yönetenler başlar; sonra toplumun tüm hücrelerine siner aldatmaca. Yöneticilerin geleneksel aldatmaları, yanlarına yeni ve her yeni'de trajediden komediye dönüşmeye başlayan aldatmaları alır, diz boyunu geçer.

Bir hatun çıkar; kerameti kendinden menkul... Baygın gözlerine tuhaf ağız mimiği (tebessümmüş!) eşlik eder ve saatlerce bir kadının işbaşına gelmesiyle ülkenin imajının ne denli iyileştiğini anlatır. "Demek ki üstüne şal atılması gereken boktan bir algılanışı var imiş bu ülkenin" diye düşünmeyeceksin; kandırana bakıp kendini yitireceksin ekran önlerinde, kendini de kandırmaya başlayarak...

xxx

"Lice"ye gitme!" diyecekler sana. Sen "başbakan"sın falan ama, bakan, bilen ve eyleyenin sen ya da saçlarını savurarak girip çıktığın meclis olmadığını bilecek kadar eğitimlisin elbette; gitmeyeceksin "oraya" fakat hemen her gün "meclisin üstünlüğü... demokrasi..." üstüne nutuklar atmaya devam edeceksin: Kandırabildiğin kadar kandırmaktan bir milim şaşmayacaksın.

Sonra, başları kocaman başyazarlar, senin hakkında ciddi ciddi yorumlar yapacak: Baba'nın etkisinden çıkmak üzereymişsin; bir ekol yaratıyormuşsun! Bunu, uçakta yanyana oturduğun sütun doldurucuya gözlerinle anlatmışsın; o hissetmiş... "Niye?... Ne yapmış?..." falan diye sormaya elbette hakkımız yok: Kandıracaksın, kandıracaklar, kandırılacağız. Bu Günlerin toplumsal fiil çekimi bu...

"Bu işi bu kış bitireceğiz" diyecek en kalabalık bir apolet ve sen "Tabii, öyle" diyeceksin (Sen de kandırılacaksın!) Yalnız, bu tür konularda kandırınca mutlaka ve mutlaka "artık tek şekerli çay içeceğim" der gibi çok rahat konuşacaksın; yoksa bir halkı bitirmekten bahsetmek gibi yenilmez-yutulmaz bir amaç beslendiği anlaşılabilir... Yani kandırma, hele yeni yeni laflarla, pek kolay değil; zor zanaat...

Olağanüstü hali uzatacak, profesyonel ölüm mangaları yetiştirecek, herkesi terörist sayan yeni yasalar çıkaracak, milletvekillerinin dokunulmazlıklarına göz dikecek, özel radyo ve televizyon yasasını sansürle dolu hale getirecek ve tüm bunlardan sonra "Demokrasiyi biz ilikilerimize işletmişizdir" diye hicranlı sözler edeceksin... Ama bunu biraz daha şık "vizyon" ile yapman lazım; kolay kaldırılacak kandırmaca değil bunlar. Gerçi kamuoyu yoklaması yaptırsan, bu kandırdığınla kendisini kandıran, hatırı sayılır bir yüzdeyi yine yakalarsın ama, daha şık yapabilirsin. Mesela, ortağın gibi boynunu hafif eğip, "içimize sindiremediğimiz bu tür şeyleri yararlı görüyoruz" gibilerinden muhteşem kandırmaca örnekleri sergileyebilirsin: Hiç değilse üzgün ve süzgün boyun eğişin, cila vazifesi görür kandırmacaya...

xxx

Azmin elinden birşey kurtulmuyor: Her geçen gün "maaile" daha bir güzel öğreniyorsunuz şu kandırma işlerini. (Biz de kandırılmayı). Alalım sıkıyönetim tartışmasını... Bravo; sıkıyönetim falan filan deyip, bir güzel ikna ettiniz "muhalif"leri olağanüstü halin uzatılmasına. Aslan sosyal demokrat ortaklarına verdiğin bu tiyo işe yaradı: Sosyal demokratlar, (yine!) "içlerine sindiremedikleri" sıkıyönetime karşı çıktılar ve daha daha önce içlerine sindirmedikleri olağanüstü hali bir güzel sindirdiler ve sindirttiler...

Aynı oyunu bu kez Terörle Mücadele Yasası'nda öngörülen ve Abdülhamit yasaklarını aratan maddelerle yüklü düzenlemeler konusunda sahnelediniz. "Laiklik" lafıyla bir güzel oynadınız; eklendi çıkarıldı, falan... Karayağız sosyal demokrat, boşverdi değişikliğin asıl içeriğini; yine içine sindiremediği laiklik lafını piyasaya sürerek, diğer maddeleri sindirdi ve sindirtti.

Ölümü gösterip, sıtmaya razı etme meselesi yani Kandır Günleri'nin flaş oyunu...

Ortağının maharetine diyecek yok. Kükredi

"terör sorunu ile Kürt sorunu ayrıdır" diye. Duyanlar da sosyal demokratların Kürt sorununa çözüm için çalışacaklarını falan sandı; elbette bunun için değildi o laf. Adam olağanüstü hal'e parmak istiyor; "Kürt sorunu ile terör sorunu ayrıdır; Kürt sorunu gerekçesiyle teröre karşı gerekli olan olağanüstü hal'e karşı çıkmak, bu iki sorunu birbirine karıştırmaktır" dedi. Kandırabildiğin Kadar Kandır Günleri'nin en harika çalımını yaptı. Seçmenleri de rahatladı hem; "bizim genel başkan ne biçim ayırdı ama iki sorunu birbirinden; işte bizim sağ partilerden farkımız!" diyerek... Fark!?...

xxx

Sonra, elbirliğiyle, "Şahin ve güvercin" imal ederseniz Gün'e uygun olarak... Politika kulislerinde "şahinler bırakmıyor ki!" diye yakınanlar çıkar. Güvercinlere bakarsın; "yahu bunların neresi güvercin; çaylağa benziyorlar daha çok... Ezelim, asalım sözlerini daha kibarca söylemekten başka marifetleri yok bunların" diyecek gibi olur insan ama, Kandır Günleri'nde insan pek kolay kanar; denilmez işte...

Kendi güvercin ve şahinini kendin yap işinden sonra, kendi düşmanını kendin yap işine girişirsiniz. Ermeniler ne güne duruyor?... Ya şu Suriye, İran?... (Bu arada, Suriye ve İran rejim muhaliflerine mesela Yalova'da falan kamplar açtığını çıtlatmayacaksın içeriye tabii) Sonra, efendim, bu teröristler var ya bu teröristler; en çok Kürt öldürüyor: Kürt düşmanı efendim bu Kürtler!!!

(Kandır Günleri'nin bir minik handikapı var: Baş kuma iyi giriyor da; kıç açıkta kalıyor... Baş ne kadar sokulmuşsa kuma, kıç daha çok göze batıyor. Yani baş-kıç ilişkisi biraz ters orantılıdır. Ama demokraside çare var tabii; "Aaa!.. kıçları açıkta" diyenlere "sen sus" dersiniz. Haklısınız tabii, "hiç bir demokrasi, kendisini yıkmayı hedefleyen (siz açık kıçı gösteren diye okuyun) düşüncelere fazla hoşgörü göstermez efendim"...)

"Düşük yoğunluklu savaş... Kalkışma... Cepheden dönüyorum... Yeni yeni asker lazım; ölecek yeni yeni genç lazım... Kahraman milletimiz bu yolda daha sivri zam kazıklarını güle oynaya şey eder..." Çünkü, evet çünkü: "Verecek bir çakıl taşımız bile yok!" Fena kandırma değil, ama bunca kan ve acıyı mazur göstermek için önümüzdeki günlerde yeni şeylere ihtiyaç duyulabilir; mesela Yunan'la bir savaş havası fena olmaz bugünlerde. "Bir yanımızdan Yunan, bir yanımızdan terör ile çevrilmişizdir!" sözleri etkili olabilir Kandır Günleri'nde. Bir iki de haber icadı: "Terörist ile Yunan kolkola" falan gibilerinden?... Gerekebilir, çünkü bu konudaki kandırmacalar biraz zor yutuluyor gittikçe. Maazallah "Yahu nedir bu devletimizin inadı!?" öfkeleri patlar-matlar... Yani "Dış parmak"ların sayısını arttırmakta ve bunları yeniden Ertürk Yöndem'e saydırtmakta fayda var. Gün'e uygundur.

Bir de şey: Özal'ın göç planını uygulayarak, bölgeyi yavaş yavaş boşaltacaksın. Batıya göç eden Kürtleri entegrasyona uygun hale getirip sindirmek için ise, "Yavi"ydi, "cenaze töreni"ydi; fırsatı kaçırmayıp, anti-Kürt atmosfer yaratacaksın. Fakat ipin ucunu kaçırmamak ve ikiye katlanmış bir Bosna-Hersek yaşamamak için de "fevkalade yanlıştır... tehlikeli gidiştir" falan diyeceksin...

Başta demiştik: Kandıracaksın, kandıracaklar, kandırılacağız... Ama her şeyi de devletten beklemek olmaz ki "Muhalif"ler olarak da devreye girmek gerekiyor; öyleyse kitap ya da caz günlerine girer gibi, haydi Kandır Günleri'ne!...

"Ya abiciğim, DEP'te çalışmak iş değil; programsal yörüngesinin şeysinin şeyinde... Anlatabiliyor muyum?

"Tamam devlet öyle davranıyor ama, Kürtlerde hiç mi hata yok yani?"

Kürt-Türk demeyip enternasyonal bazda yek vücut...

"Yani biz SHP'den bir şey beklediğimiz için SHP'de bulunmuyoruz ki... Biz solcular olarak bu partide iyi şeyler yapmak için bulunuyoruz... Merkez bırakmıyor; ama bu sefer düşüreceğiz onları"

"Şimdi, aslında bu Kürtleri emperyalistler kullanıyor... Baksanıza birinin cebinde Marlboro sigarası çıkmış."

"Ben senin yerinde olsam bu konulardan hiç bahsetmem. Önce bir kariyer edinmeli insan.Gir büyük bir partiden meclise; bak ne biçim sözün dinlenir."

"Yahu yani bir tek Kürtler mi eziliyor kardeşim? Bizim Yalıköy'ün çeşmesi yirmi yıldır bozuk!"

"Kısacası, mesele Kürt meselesi değil... N'olacak yani Kürtçe eğitim falan görmekle? İnsan biraz enternasyonal olur; Türkçe eğitim görür."

"Mesele bu değil... Değil mesele... Yok mesele...Kaçırma huzurumu, aralama inen göz kapaklarımı..."

xxx

Kiralanan mekanın süresi bittiği için, (70 yıl!) gözüpek mekan sahiplerince artık sona erdirilmesi beklenen, "Herkesi ve Kendini Kandır Günleri"nin sona ermesinden sonra ortaya çıkacak tahmini manzara: Günler'in müdavimleri toplanmış, koro halinde bağırıyorlar: **"Ben öyle demek istememiştim!".** ■

Büyük Ekim Devrimi'nin

Öyle olaylar vardır ki, insanlık alemini derinden sarsmış, etkilemiş ve bir olgu olarak dünya tarihinin dönüm noktalarını oluşturmuşlardır. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi böylesi olaylardan biridir. Ekim Devrimi, dünya tarihinin, ilerleyen insanlığın tarihinin çok ama çok büyük bir dönüm noktasıdır. Denebilir ki, Ekim Sosyalist Devrimi kadar, dünyayı derinden etkileyen bir başka olay yoktur. Kuşku yok: Toplumlar tarihinde, genel olarak insanlık tarihinde daha başka büyük olaylar vûku bulmuştur. Ama hiç biri, Ekim Devriminin yarattığı muazzam etkinin gücüne ulaşamamıştır. Ekim Devrimini birkaç başlık altında kısaca ele alalım:

Ekim Devrimi Sömürüsüz Bir Toplumsal Düzenin Kurulabileceğinin Kanıtıdır.

Karl Marks ve Friedrich Engels, sömürüsüz bir toplumsal sistemin kurulabileceğine ilişkin ütopik görüşleri komünizm adı altında teorik, ideolojik ve felsefi yönden bilimsel bir temelde açıklama başarısını gösterdiler. Vardıkları bilimsel sonuçların vücut bulması için de ömür boyu çaba harcadılar. Karl Marks ve Friedrich Engels'in düşünceleri, V.İ.U. Lenin önderliğindeki Bolşevik Partisi tarafından öncülüğü yapılan Rusya işçi sınıfınca 6 Kasım 1917 (Eski takvime göre 17 ekim) de gerçeğe dönüştürüldü. Tarihe, Ekim Sosyalist Devrimi olarak geçen bu tarihi olay, geri bir Asya ülkesi olan Rusya'yı derinden etkiledi. Sosyalist Devrim, Rusya'yı etkilemekle kalmadı, dünya çapında yeni bir dönüşümün yolunu açtı.

Tarihte ilk kez, bir toplumsal devrim, ezilenlerin iktidarıyla sonuçlanmıştı. Ezilen sınıfın ve katmanların bu zaferi, pek doğal olarak, sömürüsüz bir toplumsal sisteme doğru yol alacaktır. Rusya'daki proleter iktidar, tüm eksikliklere, eleştirilebilecek hatalara rağmen, insanlığa, sömürüsüz bir toplum düzeninin kurulmasının mümkün ve gerekli olduğunu göstermiştir. Rusya işçi sınıfı bunu, üretim araçlarını kamulaştırarak, büyük özel mülkiyete son vererek, büyük iç ve dış ticareti kamulaştırarak gerçekleştirmiştir. Böylesi bir toplum, sömürüye dayalı kapitalist toplum düzeninin ebediliğine ilişkin ideolojileri yerle bir etti. Sömürünün ortadan kaldırılabileceğine ilişkin görüşler bir ütopya olmaktan çıkarılmış, bir gerçeklik olmuştur.

Ekim Devrimi Gerçek Demokrasiyi Kurdu

Kapitalist toplumların para babaları, düzenlerinin demokratikliğinden dem vururlar. Onlar demokrasiyi kapitalizm ile bir ve aynı şey olarak gösteriyorlar. Oysa kapitalizmde demokrasi, bir avuç kapitalistin, toplum üzerindeki ekonomik ve siyasal baskısını örtmeye yarayan bir görüntüden ibarettir. İleri kapitalist ülkelerde, daha doğrusu emperyalist ülkelerde, tekelci sermaye, toplumu öylesine ekonomik bir hegomonya altına almıştır ki, siyasal planda, ipleri biraz gevşeterek, kitlelere kimi haklar tanımaktan çıkar bile sağlar. Demokrasi adıyla verilen bu hakların, burjuvazinin yığınları ekonomik ve ideolojik kuşatmışlığı altında, kurulu düzene bir zararı olmaz. Hatta, burjuva iktidarının sağlamlaşmasının teminatı, yığınların muhtelif kalkışmalarının emniyet sübapları halini bile alabilmektedir. Kapitalizmde demokrasi, burjuva diktatoryasının bir gizlenme aracı olmaktan öte bir anlam ifade etmez. Yığınların, işçi sınıfının vaktiyle kanı pahasına elde ettiği haklar bile, ekonomik kuşatılmışlık altında, burjuvazi için radikal bir tehlike olmaktan zamanla çıkar.

Kısacası, hakların kullanımı kapitalizmde, sonuç itibarıyla para ile bağlı olduğundan sınırlıdır. Bu bile, parasızların, az paralıların, ücretlilerin yönetimdeki gücünün sınırlı olduğunu gösterir. Oysa demokrasi için "halkın kendi kendini yönettiği bir idari biçim" tanımı yapılır. Sosyalizm ise sömürüyü ortadan kaldırmakla, halkın yönetime katılımını sınırlayan tüm engelleri yok eder. Bu anlamıyla sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisinden kat be kat daha ileridir, daha tamdır. Ekim Sosyalist Devrimi, burjuva demokrasisinden daha ileri olan Sosyalist Demokrasi pratiğini gerçekleştirmiştir.

Ekim Devrimi Sosyal Adaletin Sağlanabileceğini Gösterdi

Burjuvazi, kendi düzeninin sosyal adaleti gerçekleştirdiğinden, onu zaten temsil ettiğinden söz eder. Oysa kapitalizmde adalet, hukuk denen şey, aslında özel mülkiyetin kutsallığı temeli üzerine bina olmuştur. Özel mülkiyet ise her türlü adaletsizliğin, eşitsizliğin ve haksızlığın yegane müsebbibidir. Kim ne derse desin, fabrika sahibi ile işçi, toprak sahibi ile topraksız köylü, banka sahibi ile parasız kişi veya küçük mutasarrıf, ev sahibi ile kiracı pratikte aynı haklara sahip değildirler. Burjuva hukukunun insanları kağıt üstünde sahip kıldığı eşitlik, pratikte insanların üretim araçları karşısındaki konumlarıyla sınırlanmaktadır. Eğer özel mülkiyet ortadan kaldırılabilirse, sosyal adaleti sınırlayan engellerin ortadan kalktığından söz edilebilir. Yoksa gecekondu ile villa, baraka ile beş yıldızlı hotel, otobüs bileti ile mercedes, çalışmadan geçinme ile ölesiye çalışıp emekli olunduktan kısa bir süre sonra "nalları dikme" arasındaki uçurumun yok olacağından hangi aklıevvel söz edebilir?

Mirası Yok Edilemez!

Lezgin BERAV

Ekim Devrimi İnsan Kişiliğinin Gelişimi Önündeki Engelleri Kaldırdı

Her insan, doğal onurunu koruma, gerekli eğitimi alma, kültürel gelişimini sağlama, insana yaraşır bir gelir sahibi olma hakkına sahiptir. Bu her insanın doğuştan hakkıdır. Kimse tarafından başhedilemez. Bütün bunlar insan kişiliğinin tekamül etmesi için gerekli olanlardır. Ve bu gereklilikler hiçbir şekilde paraya endekslenmemelidir. Yaşam standardının paraya endekslenmesi, insanı paraya ulaştırmanın her türlü yöntemini denemeye itebilir. Yalancılık, riyakarlık, dolandırıcılık, rüşvet, sahtekarlık, kalpazanlık, hırsızlık, fırsatçılık, fuhuş vb. kaçınılmaz olarak bir çok insanın, şu veya bu ölçüde, benliğine işleyebilir. Hatta örneğin Türkiye'de olduğu gibi deşifre olmamak kaydıyla bunlar iyi meziyetler arasında bile sayılır. Bu, insan kişiliğinin, ahlaki gücünün ölümüdür. İnsanın robotlaşması, soğumasıdır.

İnsan kişiliği bakımından kapitalizmin, örneğin kadını ne hale soktuğunu görebilmekteyiz. Kapitalizmin, kadını güya toplumun özgür, kişilikli bir bireyi haline getirdiği iddia edilir. Ortada olan bir gerçek var ki o da, kapitalizmin kadını bir cinsel obje, bir süs aracı ve bir meta haline getirdiğidir. Örneğin, bir lastik fabrikatörü, lastiğini bir çıplak kadın eşliğinde reklam edebilmektedir. Ve işin ilginç yanı, bu türden bir görünüm genel olarak kadın cinsini rahatsız eder görünmüyor. Tersine reklamdaki kadına gıpta edilebilmektedir. Ve nihayet geleneksel ve modern anlamda fuhuş olduğu gibi yerinde durmakta, hatta kapitalizm tarafından fuhuş adeta doğurulmaktadır.

Sosyalizm, özel mülkiyeti ve para ilişkisini ortadan kaldırdığından, insan kişiliğinin gelişimi önündeki tüm maddi engelleri yok eder. Bu maddi veri sağlandıktan sonra, muhtelif olumsuzluklar münferit kalır; ceza, tedavi ve eğitim ile giderek azaltılabilir. İşte Ekim Devrimi bunun yolunu insanlığa gösterdi.

Ekim Devrimi Ulusal Baskının Ortadan Kaldırılabileceğini Göstermiştir

Genel olarak ulusal baskı ve onun bir biçimi olarak sömürgecilik, temelde burjuvazinin özel mülk ve kar hırsından ileri gelmiştir. Belli bir toplumun burjuvazisi nasıl ki ekonomik ve siyasal gücüne dayanarak içte diktatoryasını kurmuşsa, yine bu gücüne dayanarak ve genel olarak toplumu da kendine ortak ederek bir başka ülkeyi fethedebilir ve başka bir ulusu ulus olarak ezebilir. Kapitalizm, ulusal baskının belli bir biçimini terketse bile, genel olarak ulusal baskı uygulamaktan, geri ulusları ekonomik ve diplomatik ağlarına takmaktan ve arkasından sürüklemekten asla vazgeçmez. Örneğin, kapitalist emperyalizm klasik sömürgecilikten vazgeçti, ama onun yerine ulusları tutsak edişin başka biçimlerini ikame etti. Türkiye gibi ulusal baskının doğrudan biçimini sonuna kadar koruma çabasında olan devletler de var.

Oysa Ekim Devrimi ulusların kaderlerini tayin hakkının savaşsız gerçekleştirilebileceğini kanıtlamıştır: Polonya, Finlandiya, Moğolistan gibi. Ulusların ve halkların kardeşçe, kendi kimliklerini koruyup geliştirerek birarada yaşayabileceklerini göstermiştir. Ukrayna, Beyaz Rusya, Gürcistan, Ermenistan, Tacikistan, Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan ve daha birçok halklar gibi. Ekim Sosyalist Devrimi, Çarlık Rusyası bünyesindeki ezilen ve sömürge ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını sağlamakla kalmamış, dünya çapında, ezilen ve sömürge ulusların ulusal kurtuluş mücadelelerinde başlıca ilham kaynağı olmuştur.

Reel Sosyalizmin Çöküşü Kapitalizmin Ebediliğinin Kanıtı Olamaz

Ekim Devrimiyle pratiğe geçen sosyalizmin, çökmüş olması, kapitalizmin haklılığına, adilliğine ve ebediliğine kanıt olarak gösterilemez. Bir defa, sosyalizmin kapitalizme yönelttiği tüm eleştiri nedenleri olduğu gibi ortada durmaktadır. Sınıfların ezen ve ezilen konumu değişmemiştir. Sömürü yerli yerinde durmaktadır. Devlet burjuvazinin egemenliğinin bir aracı olma niteliğini kaybetmiş değil. İnsan gelişiminin önündeki engeller kalkmamıştır. Para ilişkileri, insanlar arası ilişkinin niletiğini hala belirlemektedir. Tedavi edilebilir hastalıklardan ölümler, işsizlik, evsizlik, fuhuş, gelecek kaygısı, işkence, düşünme yasağı vb.. vb. devam etmektedir. Eğer insanlık ilerleye ilerleye ancak bu garabete kadar yol alıp bundan daha iyisini bulamayacaksa gelişimin sonuna ulaşmış demektir. Açık ki kapitalist toplum düzeninden daha iyi olanı da vardır. İnsanlık bu iyi olana layıktır. Ve ergeç onu yeniden elde edecektir.

Ekim Devrimi, daha iyi bir toplum düzeni için, insanlığa silinmez bir miras bırakmıştır. İnsanlık bu mirasa ergeç sahip çıkacaktır. Bundan en ufak bir kuşku duymamak gerekir.

Reel Sosyalizmin çöküş nedeni ise sosyalistlerce de araştırılmak durumundadır. Hatta bu onların en büyük görevleridir. Sosyalizmi çöküşe götüren gerçek nedenler bulunduğunda, sosyalizmin zaferi zaten ebedileşecektir. ■

DEP KURULTAYINA DOĞRU:

PARTİ OLABİLMEK...

Z. Abidin Kızılyaprak

DEP hem kendisi hem de kendi dışındaki dinamikler açısından oldukça önemli iki virajın ilkine, 12 Aralık'ta giriyor. Sonraki viraj, Mart yerel seçimleri olacak. Ancak, 12 Aralık Olağanüstü Kurultayı, Mart yerel seçimlerinde DEP'in konumunu ve etkinliğini önemli ölçüde belirleyeceği için, ilgili tüm gözler, haklı olarak 12 Aralık'ta Ankara'da yapılacak kurultaya çevrilmiş durumda.

Devrimci demokrat kamuoyu, DEP'ten çok şeyler bekliyor; haklı-haksız bir çok beklentinin gerçekleşmemesiyle orantılı olarak, eleştiriler de giderek artıyor. Diğer yandan ise DEP, düzenin artan saldırılarına uğramaya devam ediyor. Saldırı-Beklenti-Eleştiri girdabı, DEP'i iyice çevrelemiş durumda. Bu girdaptan kurtuluş değil; fakat doğru bir tarzda yol alış için, tüm DEP'lilerin şapkasını önüne koyup düşünmesi gerekiyor. Aralık kurultayı bu bakımdan iyi bir fırsattır.

Öyle sanıyorum ki, buraya kadar tüm DEP'liler hemfikirdir. Ancak, fırsatın hangi temelde değerlendirileceği ve hangi ihtiyaçlarla ele alınacağı konusunda aynı ortaklık görülmeyebilir. Birçok insan, "Kurultay fırsattır; daha iyi bir parti yönetimi oluşturulmalıdır" demekte. Fakat "daha iyi"nin ne olduğu konusunda net düşünceler üretememektedir. Böyle olunca sorun, "Ali'nin yerine Veli'yi getirmek" çeperine sıkışmış olmaktadır.

Fırsatın "iyi" değerlendirilmesi için, öncelikle bir takım perspektiflerin net olarak bilince çıkarılması gerekiyor. Bunların başında, "Nasıl bir parti?" sorusunun yanıtı geliyor. Çoğu DEP'li, bu sorunun kuruluş esnasında yanıtlandığını ve halen de geçerli olduğunu söyleyerek, sorunun yeniden sorulmasını gereksiz görebilir. Bunu anlayabilmek için biraz başlara dönmek gerekiyor.

Bilinir: DEP, Kürt ve Türk muhalif dinamiklerin ortak bir kitlesel partisi olarak tasarlandı. Kuruluşuna çoğunlukla Kürt kadroların girişmesi bir gerçeklikti; ancak amaç, tasarlanana doğru yol almaktı. Yine bilinir ki, Kürt çevreleri arasındaki zamandaş iyileşmeler, ilk adımları oldukça etkilemiş ve "Türkiye Partisi" tasarısı zor ilerlese bile, en geniş Kürt insanına ulaşmak ve hiç değilse bu temelde etkili olmak yolu açık sayılmıştı.

Bilinen bu rota üzerinde çok fazla yol alındığı söylenemez.

Gelinen bu noktada, DEP kurultayı, önündeki üç "model"den biri üzerinde -teorik değil, politik olarak- netleşmelidir:

1-Kürt ve Türk muhalif dinamiklerini toparlayabilen, birleşik bir siyasal kitle partisi.

2-Kürt çevrelerinin ortak kitle partisi.

3-Sadece bugünkü etkin Kürt hareketinin birebir ihtiyaçlarını yanıtlayacak bir izdüşüm partisi.

DEP, artık bu seçeneklerin birinde netleşmelidir.

Bu seçeneklerin birbirinden tamamen soyut olduklarını elbette iddia edemeyiz; ancak herbiri ayrı bir "şey"dir. Herbiri için politik üretim, ilişki ağı ve hatta yönetim tercihi farklı olmak zorundadır.

Kuruluş perspektifi olan birinci şık, bugüne kadar kuruluş günlerinin raflarına bırakılmış gibidir.Bu şıkkın hem genel hem de güncel zorlukları, tahmin edilenden daha çok. Ancak politik ciddiyet, ya bu tercihten vazgeçildiğini orta yere koymayı; ya da bu tercihin gereği adımları zorunlu kılar. Bu tercihin gereği adımların başında makro düzeyde politik üretimin önemsenmesi ve Türkiye cephesiyle ilişki ağında ısrarlı olunması gelir.

DEP örgütlerinin çoğunda algılanan parti tercihi, ulusal hareketin direkt ihtiyaçlarına yanıt arayan parti tercihidir. Bu o kadar öyledir ki, taban çoğunluğundaki bu eğilim, çok güçlü biçimlerde Genel Merkezi de etkilemekte ve merkezi tutumlar adeta "iki arada, bir derede" durumunda olmaktadır. Merkezi organlar, biraz da HEP'in son dönemlerinden kalma bu eğilimleri güçlü bir kişilik, güçlü bir politik üretkenlik ve güçlü bir parti eğitimi ile reorganize etmeyi "tabanı karşıya almak" gibi algılıyor ve sonuç, bariz bir hantallık oluyor.

Bugüne gelindiğinde görünen, asıl olarak Kürt çevrelerini kapsayan ve müdahale gücü zayıf bir DEP'tir.

Gelinen bu noktayı aşmak ve kuruluştaki şevkle daha ilerilere atılmak, birincil problemdir.

Ancak, ilerilere atılmak ve kuruluş perspektifine uygun olarak donanmak, salt teorik bir tercih değildir. Üçüncü şık dışında bir genişliğin ve odağın yaratılması öngörülüyorsa, DEP'in özgünlüğünün açığa çıkarılması ve o özellikleri üzerinden PARTİ ve PARTİ KİŞİLİĞİ kavramlarına eğilinmesi gerekmektedir.

DEP'in diğer partilerden farklı bir süreci, bir özgünlüğü var: DEP tabanının büyükçe bir kısmı "başkan" olayından, "parti" kavramına dek, kendisini asıl olarak DEP dışında biçimlendirmiş ve tarif etmiş durumdadır. Bu, DEP'in kendi ayakları üzerinde politika yapmasını ve giderek hazır olan dışında, daha da geniş halk yığınlarıyla özgün bir taban yaratmasını şu ana kadar önemli ölçüde engelledi. "Şu ana kadar" diyoruz, çünkü gerçekte bu özgünlük, ilkesel olarak bir engel teşkil etmeyebilir, ilkesel olarak bir engel sayılırsa mevcut tabanı ve özlemlerini tamamen dışlamak gerekir. Böyle düşünenler yok değil. Etkin tabana ve

ilgili kadrolara "bırak onlarca yıldır bütünleştiğinin özlemlerini; böylece kişilik kazan" telkinleri yapılmıyor değil. Haliyle bu tür dayatmanın karşılığı, sözkonusu insanları bir "tercih" çerçevesine sokmak ve elbette böyle gelmiş bir tercih düzleminde DEP'i tali saymak şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bu, DEP'in esaslı sorunudur ve "Nasıl bir parti?" yanıtının niçin kolayca verilemediğinin de ipucudur.

DEP'in önünde PARTİ olma problemi var. Bu probleme iki yoldan varılıyor: Biri, tabanın özgün yapısını okşayan ve DEP'i her an (işaret geldiğinde) vazgeçilebilir sayan yaklaşımdır. Diğeri, tabanın ağırlıklı eğilimini kırmayı, onu bir değerlendirme verisi olarak bile hesaba katmamayı düşünen yaklaşımdır. Her iki yaklaşım da DEP'i parti yapamadı, yapamaz. Çok basit nedenlerle: Daha çok HEP'in son dönemlerinde belirgin olarak görülen ilk yaklaşım, DEP'i de böyle ele aldığında, adı parti olan bir derneğe sahip olabilir ancak. Bu yaklaşımın kendisini alıkoyamayacağı sahip olma dürtüsü bile, tek başına kitleselliği bir tarafa iter. Bu yaklaşımla yüklü DEP kadroları ne kadar iyi niyetli kitleselleşme ve zengin politika üretme heveslerine kapılırsa kapılsın, "Hem allaha hem şeytana kulluk edilemeyeceği" gerçeğine çarpar; çarpıyor...

Tabanı (ve elbette tabanın güçlü eğilimi ifadesiyle anlatmaya çalıştığımız DEP sürecinin güçlü dinamiklerini) elemine etme manevraları ve açık cephe alma tutumlarıyla DEP'in partileşeceğini uman yaklaşımın ise en büyük handikapı, (çok önemli eğitim olayı bir tarafa) gözleri ve okları içeriye yönelterek ilerleyemeyeceğini; bu noktadan yol alınamayacağını hesap edememesidir. Kaldı ki bu, hem ahlaki, hem de politik gerçeklik açısından doğru ve uygulanabilir değildir.

Problemin çözümü ne DEP'i birşeylerin basit yasal aleti saymaktır, ne de tabana "eğilimlerini öldürmesini" dikte etmektir. Özgün bir yapının problemini dümdüz kolaylıklarda değil, yine özgün çözümlerde aramak gerekir.

Önce şu gerçeği herkesin teslim etmesinde fayda var: DEP, bu tabanla, bu dinamiklerle ve bu özlemlerle yoluna devam edecektir; "gözden çıkarma" yaklaşımları nafile kolaycılıklardır. Ardından şu gerçeği teslim etmek gerekecek: DEP, mevcut tabanının da dışına çıkmak, kitleselleşmek ve bunun için özgün durumuna yeni tarzlar getirmek zorundadır.

Bunun için öncelikle politik bir duruşu netleştirmek gerekiyor: Etkin olan güce dair bağlılıkla yüklü DEP kadroları, yasal bir kitle partisinin her zaman ve birebir tarzda arka plan özlemleriyle uyumlaşamayacağını; bunun bizzat beklentileri açısından da doğru olmayacağını bilince çıkarmalı ve tabana bunu izah edebilmelidirler. Gerçek bir parti olabilmenin başka bir yolu gözükmüyor. Herkes önüne üç parti tercihinden birini ciddi olarak koymalıdır. Bu tercihin (şu ana kadarki ifadelerle birleşik bir kitlesel odağın) yer yer arka plan özlemleriyle çelişebileceğini, her an örtüşmesinin mümkün olmayacağını vb. kabullenmelidir. Yarar, hizmet, senkronizasyon gibi elbette vazgeçemeyeceği hedeflerinin ancak ve ancak dolayımlarla ve uzun vadelere yayılmış bir biçimde gerçekleşebileceğini anlamalıdırlar.

DEP'te yer alan her türlü arka plan özlem, bu özlemi "Etkili, güçlü, kitlesel ve bu nedenlerle daha farklı metodlarla yol alan bir DEP" şeklinde ifadelendiremediği sürece, ne DEP'in parti olması mümkündür, ne de rahatsızlıkların sona ermesi.

İşte partinin kişilik kazanması olgusu, bununla sıkı sıkıya ilişkilidir. Politik olarak kişilik ihtiyacı yapılmadığı ve bağımsız kişiliğin arka plan özlemlerle çatışma-çelişme anlamına geldiği şeklindeki yargı bir tarafa bırakılmadığı ve tabana bu gerçeklik açık yüreklilikle izah edilemediği sürece kişilik kazanılamaz.

Bu olmadığı zaman bir kısır döngü başlıyor. Kendi ayakları üzerinde bağımsız politika yapmaktan ürken ve devamlı işaret bekleyen DEP'liler, tam bir hantallığa sürükleniyor. Bu hantallık bir dizi eleştiriyi getirince, kişilik olayı iyice azalıyor. Örneğin DEP, çok zor koşullarda bulunan milletvekillerine yönelik "lojman çocukları" eleştirisi karşısında susuyor. Susuyor, çünkü öncesi var: Özgün bir duruşla politik üretimini ve bağımsız çalışmasını yapamamış DEP, elbette haklı ya da haksız birçok eleştiriye açık hale gelmiş oluyor. Tam da bu neden, oldukça haksız olarak nitelenebilecek eleştiriler karşısında suskunluğu neredeyse kaçınılmaz kılıyor. Çünkü parti olma problemi karşısında kişilikli yanıtlar geliştirilebilmiş değil.

Yeniden altını çizerek vurgulamak gerekiyor: Aralık kurultayında çözüm bekleyen esaslı problem, kişilik olayıdır; kişiler değil... Tercih, net olarak ve daha çok etkin dinamik tarafından yapılmalıdır. Bu tercih ve tercihe uygun duruşlar (parti içi eğitim, politik üretim, ilişkiler tarzı vb) ortaya çıkmadıkça, ne denli iyi niyetli olursak olalım, ortaya bir izdüşüm partisi (derneği demek daha uygun) çıkar, başka bir şey değil.

DEP'te DEP'li olunmalıdır. DEP'e, her adımında "gözetmek üzere" bir takım arka plan dayatıldığında ya da bu kompleksle çalışıldığında ne üretkenlik sağlanabilir, ne de kişilik. Sonuçta sözkonusu arka planlara da uzun vadede yarar sağlanmamış ve hazır üzerine oturulmuş olunur. Her alanın öncelikleri ve ihtiyaçları farklıdır. Ola ki, bir arka plan, kendi mücadelesinin günlük ihtiyaçları bakımından kişilik kazanılmasını bile istemeyebilir; DEP'teki insanlar uyum ve senkronizasyonu bu noktada sağlamaya çalışırsa, parti parti olmaktan başka her şeye benzer.

Uyum ve senkronizeyi daha geniş ölçeklerde düşünmek ve bunu sağlamak gerekiyor. Başka yol yok. Bu belki yer yer günlük çelişmeyi beraberinde getirecektir. Ama böylesi geniş bir politik duruşu yaşama geçirmek, sonuçta (uzun vadede) birbirini çelmeleyen güçler tablosunu değil, her biri kendi özgünlüğünde yürüyen fakat dolayımlı da olsa aynı hedefe yönelmiş güçler tablosunu oluşturacaktır. Böylesi bir "cesaret" gerekiyor. Yani günlük çelişmeleri olgunlukla karşılayabilen ve elbette bu günlük çelişmelerde kendi özgünlüğünü dostça fakat ısrarla savunabilen bir cesaret... Bu özgünlüğü kendi insanlarına, tabana, özümsetmekten ürkmeyecek ve bunu kulağı tersten gösterme gibi yollarla izah etmek yerine, tüm açıklığıyla orta yere koyarak parti içi eğitimi sağlayacak bir cesaret...

İşte bu özgünlükle çözüm arandığında, "allaha ya da şeytana kulluk etme" çemberinden kurtulunur; ortada kulluğun değil, doğru tarzda uzun vadeli düşünmenin sözkonusu olduğu anlaşılır. Ve "Nasıl bir parti?" sorusuna verilecek yanıtın kağıt üzerinde kalmaması sağlanır... Yanıt kağıt üzerinde kalmayın-

ca, Kürt halkı için "gözlem heyetleri... sitemli demeçler... öldük-bittik'li sohbetler" vb. dışında da çok şeyler yapılabileceği ortaya çıkar. Yanıt kağıt üzerinde kalmayınca, toplu sözleşmeler, Somali, insanın çürümesi vb. vb. üzerine de rahat ve derin laflar edebilme imkanı ortaya çıkar.

Aralık kurultayının çözmesi gereken tek problem bu değil elbette. Ancak bu, yol alabilmek için temel bir nokta durumuna geldiği için, üzerinde biraz fazlaca duruldu. Diğer sorunları satır başlarıyla vurgulamak gerekirse:

-Yönetim organlarının seçiminde "Kişiye göre iş" değil, "İşe göre kişi" prensibi temel alınmalıdır. Özellikle siyasal çevreler, etkinliğini ille de kişiler bazında kontenjan hesaplarıyla gözetmemeli; daha geniş bir politik duruş içinde davranmalıdırlar. Siyasal çevreler dışındaki aydın kesim heba edilmemeli ve ikincil sayılmamalıdırlar. Çevreler ise, ne fısıldanırsa tekrarlayacak türden insanları değil, yetkin insanlarını görevlendirmelidir.

İfrat ve tefritten kaçınmak gerekiyor; siyasal çevreleri gözetmemek doğru olmayacağı gibi, yönetimleri sırf bunların pazarlıklarıyla belirlemek de doğru olmayacaktır. Önemli olan, DEP'E İLİŞKİN projeleriyle yönetime talip olacak yetkin insanları getirebilmektir. Şüphesiz bu iyimserliğe karşın yine de denge hesapları olacaktır ve bugünkü gerçeklik içinde bu çok da yadırganmamalıdır. Önemli olan (nereden olursa olsun) yetkin insanları görevlendirmektir.

- Kurultaya gidiş sürecinde, Türkiye sosyalist hareketinden kadrolarla yeni ilişkileri zorlamak yararlı olacaktır. Bu, DEP'teki her insanın görevi olabilmelidir. Birden çok genel başkan adayının olması, bu bakımdan bir şanstır; adayların tümü, kendi yönetim listeleri için bu türden kadro arayışlarına girerse, kazanan genel olarak DEP olacaktır. Birçok etmenin yanı sıra, son göç olgusu da politikayı metropollerde yoğunlaştırıyor. İlerde bu gerçeğin daha bariz hale gelmesi beklenmelidir. Tek başına bu bile, birleşik dinamikler arayışını önümüze koymaktadır.

- Düzenin DEP'e yönelik artan ve fütursuzlaşan saldırıları, "Düzenin kabul edeceği bir DEP yaratma" psikolojisini yaratmamalıdır; bu nafile bir çaba ve ihtiyaç duyulan birleşik, devrimci/demokrat kitlesel bir parti yörüngesinden çıkmak anlamına gelir. Bu ihtiyacın es geçildiği noktada toplum, ihtiyaca yönelik yeni arayışlara girer. DEP, bizzat bu ihtiyacın ve benzeri arayışların odağı olabildiği ölçüde yaşar. Elbette düzene koz vermemek gerekir ve elbette yasal bir parti olunduğu bilinciyle davranmak gerekir. Ancak iş, iddiaları yitirme ve hemen hergün iddialarını törpüleme noktasına gidemez. Düzen, DEP'i etkili muhalefetten caydığı ve bu noktadan geri adım attığı zaman değil, tersi durumda hazmedecektir... İhtiyaç, uslu uslu susan bir parti değil; mesajları ve ilişkileriyle tüm emekçileri kucaklayan sarsıcı bir partidir. Kendisini çevreleyen hukuk kaidelerinin en geneli anlamında bir "Düzen içi parti" fakat, amaçları ve sınıfsal ilişkileriyle düzeni reddeden bir parti... (Her yanından dökülen bu düzeni esastan reddetmesinin toplum katında esaslı etkileri olacaktır. Bu konuda tam bir yalancı potansiyele sahip RP, yalancılığıyla bile etkili olabiliyor.)

Yeri gelmişken, "muhataplık" konusuna da değinmek gerekiyor. DEP'i bir Kürt Partisi olarak algılayan ve algılatan çevrelerin bir kısmının gönlünden, Kürt sorunun kimi çözümleri için DEP'in masaya oturmaya hazırlanmasının geçtiği anlaşılıyor. Bu eğilimlere göre, fazla gürültü patırtı çıkarmadan DEP mevcudiyeti korunursa, devlet ilerde DEP'i muhatap alacak, onunla çözecek Kürt sorununu. Aynı eğilimler sistem sözcülerinin kimilerince de yer yer dile getiriliyor.

Bu, hem bir yanılsamadır, hem de özünde doğru değildir.

Yanılsamadır. Kürt sorunun çözümü için masaya oturacak güce niye ihtiyaç duyulsun ki? Masaya, savaşın bir kesişmesinde güç dengelerinin zorladığı güçler oturur ve esas olarak karşılıklı bu güç yetmezliklerini karşılıklı adımlarla bir dengeye oturtmaya çalışırlar. Oysa bahsedilen güncel ihtiyaç, Kürt halkının kimliğinin tanınmasına vb. yönelik iyileştirmelerdir. Bunun için bir muhatap aranacaksa bu, Kürt halkının ve bilinen sorunlarının kendisidir. Devlet, Kürt halkının neyi istediğini, ne durumda olduğunu, nelerle nefes alabileceğini vs. bunca yıllık varlığıyla, istihbaratıyla ve deneyimleriyle bilmiyor mu ki, ayrıca bunları "konuşmak" için bir "muhatap" arasın?

Aslında "DEP masaya!" telkin ve eğilimleriyle bir yandan sorun sürüncemeye bırakılıyor ve Kürt halkının esas dinamikleri toplum dışı tutulmaya çalışılıyor, diğer yandan, DEP açısından daha anlamlı bir amaç olarak, DEP'i Olağanüstü Hal Bölge Partisi olarak algılamak ve algılatmak için "masum" bir yol açılmış oluyor... Bundan dolayı, kimi iyileştirmeler bahsinde "muhatap"lığın anlamsız bir sürünceme dedikodusundan ibaret olduğu bilinmeli ve olmayan bir masa için değil; kitlesel muhalefet için kollar sıvanmalıdır.

- Aralık kurultayı, DEP'i sadece şehitlerini sıralayan bir parti görüntüsünden de kurtarıcı mesajlar vermelidir. İktidar inadı ve perspektifiyle, yakın-orta-uzun erimde hedeflenen çok yönlü politikalar orta yere serilmeli ve Kürt ve Türk halkları için DEP ne istiyor, sorusunun canlı yanıtları aranarak, partinin tanıtımı yolu açılmalıdır. Kürt halkı adına, daha yaratıcı ve tüketilmemiş adımlar belirlenirken, diğer yandan da partinin "emek ağırlığı" iddialarına uygun politikalar ve vurgular geliştirilmelidir.

- Son nokta olarak, önemsediğimiz bir başka konu, yönetime gelen DEP kadrolarının artık birer "misafir" gibi davranmaktan vazgeçmeleridir. Bugüne kadar birçoğumuz enerjimizi yeterince DEP'e aktaramadık. Bunu açık yüreklilikle belirtmek ve buna ilişkin zaafların payını üstlenmek gerekiyor. "Birçoğumuz"un tavrı, bekle, gör oldu. "Kavgada gözü olmayan büyük taşa sarılır" misali işlevsiz radikalizm gösterileri oldu, eleştiricilikten öteye geçememek oldu; yer yer ve kimi süreçlerde taşın altına parmaklarımızı koymaktan geri durarak her şey istenilen duruma kendiliğinden gelsin beklentisi içinde olduk, vb... Bazılarımız ise, "ayrılmak üzere birleşmek" hastalığından kurtulamadığından, şikayet kutusunu doldurmayı başlıca bir iş haline getirdi... Kuruluş perspektifine rağmen yeterli yol alamayışın ardında bu tavırların da pay sahibi olduğunu ve bu tavırları şu ya da bu ölçüde çoğumuzun gösterebildiğini açık yüreklilikle belirtmek gerekiyor.

Bu konularda tüm DEP'liler, parti kurultayına giderken, kendi içlerinde de bir "vicdan kurultayı" yapma cesaretini göstermelidir... ■

YOKSULLUK İÇİNDEKİ LATİN AMERİKA VE FARKLI KÜBA

Sadık KOLUSARI

Dünyada en geç kalabalıklaşmaya başlayan Latin Amerika'da bugün 400 milyondan fazla insan yaşamaktadır. Bölgede çok farklı ve değişik renkten ırklar var.

İspanyolların 16. yy.'daki istilasıyla Kolombiya'nın eski yapısı değişti. Hindistanlılar zorla altın ve gümüş maden ocaklarında çalıştırıldı, birçoğu katledildi. Birçoğu Avrupa'dan taşınan hastalıklar neticesinde öldü. Örneğin; Peru nüfusu 8 milyondan 3 milyona düştü. Portekiz sömürgeciliği altındaki Brezilya'da Hindistanlılar aynı felaketlere uğradı, hatta burada katliamlarla kökleri kazındı denebilir. Hindistanlıların bu şekilde azalmaları sonucu sömürgeciler bölgeye Afrika'dan zenci köleler getirdiler, özellikle Brezilya ve Antil Adalarında çalıştırdılar.

Latin Amerika'ya ilk gelen beyazlar, sömürgeci İberler ve istilacı İspanyollar ile Portekizlilerdir. Bu beyazlar, yönetici zenginler ve geçinmek için şansını deneyen yoksullar diye ikiye ayrılır. Beyazlarla siyahlardan (zencilerden) doğan çocuklara Mulatlar, siyahlarla Hindistanlılardan doğan erkeklere Zambo, kızlara (kadınlara) ise Zamba denir.

Latin Amerika ülkelerinin çoğu 19. yy'da bağımsızlıklarını ilan ettiler. Bundan sonra ise Akdeniz ülkelerinden (özellikle de İtalyanlar) Latin Amerika'ya ve özellikle de Arjantin, Uruguay ve Güney Brezilya'ya gelip yerleştiler. Kısa bir süre önceye kadar Akdeniz ülkelerinden, Almanya'dan, Çin'den ve Japonya'dan Latin Amerika'ya yerleşme göçü devam ediyordu. Böylece Latin Amerika Hintlilerin, Avrupalıların, Afrikalıların, Asyalıların yaşadığı ve birbiriyle çiftleşmeleri sonucu çok karışık insan ırklarının oluştuğu ve yaşadığı bir bölge haline geldi. 1900 yılında nüfusu 63 milyon altında olan ve dünya nüfusunun ancak % 4'ünü oluşturan Latin Amerika 1989 yılında 437 milyonluk nüfusa erişip dünya nüfusunun % 8'i kadar insanın yaşadığı bir yer haline geldi.

Latin Amerika üç bölge olarak ele alınabilir:

1- Karışık renkten insanların yaşadığı Brezilya (Güney Brezilya hariç), Paraguay, Guayana ve Antil Adaları.

2- Hindistanlılar ve beyazlarla Kızılderililerden doğan melezlerin yaşadığı Ekvator, Peru, Bolivya; Orta Amerika denilen Belize, Kostarika, Guatemala, Honduras, Nikaragua, Panama, El Salvador ile Meksika.

3- Beyazların yaşadığı Brezilya'nın güneyi (buraya Güney Brezilya da denilebilir), Arjantin ve Uruguay

1989 yılı sonunda, geri bıraktırılmış ülkelerin dış borç toplamı Dünya Bankası verilerine göre 1290 Milyar Dolar, bazı diğer verilere göre ise, 1400 Milyar Dolardır. Bunun aşağı yukarı 500 Milyar Dolar Latin Amerika ülkelerine ait. (1970) yılında Latin Amerika ülkelerinin dış borç toplamı 16 Milyar Dolar idi). Şu durumda geri bıraktırılmış ülke borçlarının üçte birinden (1/3) daha fazlası Latin Amerika'nın sırtında. Tüm ülkelerde dış sermaye arasında Amerikan sermayesi belirleyici bir yere sahipti. Örneğin Meksika ve Peru'da yüzde yetmiş (% 70), Brezilya'da yüzde elliüç (% 53), Arjantin'de yüzde kırk (% 40) idi. Fakat 1990 yılından sonra yapılan yatırımların aşağı yukarı yarıdan fazlası (başta İngiltere, İsviçre, Almanya, Fransa, İtalya ve İsveç olmak üzere) Avrupa'ya, üçte biri (1/3) Japonya'ya aitken, ancak yüzde yirmisi (% 20) ABD'ye aittir.

Latin Amerika'da korkunç bir bağımlılık var. 1975 ve 1976 yıllarında, sadece bu iki yılda, yalnız teknolojik ihtiyaçlar (parça getirtme vs.) için Latin Amerika ABD'ye 600 Milyon Dolar ödemek zorunda kaldı. Bu ülke ihracatlarının üçte biri (1/3) ve ithalatlarının beşte dördü (4/5) ABD'yledir. Bütün Latin Amerika ülkelerinde (Brezilya hariç) ihracatın yüzde yetmişi (% 70) veya daha fazlasını hammadde ürünleri (petrol, maden, kahve, şekerkamışı, yün, et vs.) oluşturuyor. Brezilya'da ihracatın yüzde ellisini (% 50) sanayi ürünleri oluştururken sanayinin büyük kesiminin yabancılara ait olduğunu da belirtmek gerekiyor. Brezilya'da sermaye pazarının üçte ikisi, dış ticaretin % 60'ı ve otomobil sanayiinin % 100'ü dış sermayenindir. Latin Amerika'ya dışarıdan artık sermaye gelmezse bile bu ülkeler mevcut borçlarının faizini ödeyemeyecek kadar borçlandıklarından dolayı "cücüklü para" misali borç sürekli artış gösteriyor. Brezilya 120 Milyar Dolar ve Meksika 107 Milyar Dolar

borçlarıyla Latin Amerika borçlarının yaklaşık yarısını sırtlarında taşıyorlar. Arjantin'in borcu 60 Milyar Dolar, Venezüella'nın ki ise 35 Milyar Dolardır.

Latin Amerika yeraltı, yerüstü rezervleri bakımından zengin bir bölge. Dünya üretiminde muzun yarısı, kahvenin üçte ikisi, şeker kamışının hemen hemen yarısı, kakaonun dörtte biri, pamuğun onda birini üreten Latin Amerika'nın dünya tarım üretiminde önemli bir yeri var. Dünya balıkçılığında 5. ve 6. olan Şili ile Peru dünya balık üretiminin onda birini gerçekleştiriyorlar. Brezilya, demir üretiminde eski Sovyetler Birliği'nden sonra dünyada ikincidir. Dünya demir üretiminin beşte biri Latin Amerika'dadır. Yine dünya boksit ve kalay üretiminin üçte birini (Brezilya ve Bolivya, dünya kalay üretiminde birinci ve ikinci), bakır üretiminin dörtte birini (Şili dünya birincisi) Latin Amerika üretiyor. Ayrıca gümüş üretiminde Meksika dünyada birinci, Peru üçüncü sırada yer alıyor. Dünya tabii gaz rezervlerinin % 6'sı Latin Amerika'da olup dünya tabii gaz üretiminin % 4-5'i burada gerçekleştiriliyor. Dünya petrol üretiminin (1989 yılında) % 11'i Latin Amerika ülkelerinde yapılıyor.

Tüm bu yeraltı-yerüstü zenginliklerine karşın Latin Amerika'da ortalama yoksulluk oranı % 44'tür. İşsizlik sürekli artıyor. (1980-1985 arası işsizlikte artış: % 48).

Uyuşturucu, ekonomi için büyük bir gelir kaynağı. Örneğin, Kolombiya'da kokain ihracatı kahve ihracından daha fazladır ki, Kolombiya kahve üretiminde dünyada ikincidir.

Brezilya, Latin Amerika'nın beşte ikisi büyüklüğünde olup toprak bakımından dünyanın beşinci büyük ülkesidir. Dünyada tarım ve hayvancılıkta ABD'den sonra ikinci ihracatçı ülkedir. Bu ülke kahve, şekerkamışı, muz, narenciye ve daha başka ürün üretiminde dünya birincis; kakao, soya üretiminde dünya ikincisi; ve dünya üretiminin dörtte biriyle tahıl üretiminde, ayrıca kümes hayvanları ve deri üretiminde dünya üçüncüsüdür. Buna rağmen Brezilya'da yoksulluk % 40, okuma-yazma bilmeyen ise % 22'dir ve geri bıraktırılmış ülkeler arasında en fazla borca sahiptir.

Latin Amerika ülkelerinde batının devlet ve özel bankalarına yatırılan, daha doğrusu bu ülkelerin zenginleri tarafından kaçırılan sermaye ise, 1976-86 arasında Meksika'dan 55 milyar Dolar, Venezüella'dan 32 Milyar Dolar, Arjantin'den 27 Milyar Dolar, Brezilya'dan 12 Milyar Dolar'dan sadece saydığımız bu ülkelerden toplam 26 Milyar Dolardır.

1989 yılında ortalama fiat yükselişi (enflasyon) Latin Amerika ülkelerinde yüzde dörtyüz (% 400)dür. Örneğin, Brezilya'da % 1476, Arjantin'de % 4924, Peru'da ise % 2949 idi. Yeraltı-yerüstü zenginliklerine rağmen Latin Amerika ülkelerinin bu acı durumu ve 1492 yılında Kolomb'un Latin Amerika'yı keşfetmesiyle başlayan Latin Amerika üzerindeki sömürgecilik, Latin Amerika ülkelerinde yükselen "500 yıl sömürülmek yeter" şiarıyla gösterilen tepkilere rağmen devam ediyor.

Ve Farklı KÜBA

Buradaki amacım Küba'yı övmek değildir veya Küba'ya herhangi bir misyon yüklemek de değildir. Küba'daki sosyalizmin niteliği ve Küba'nın daha ne kadar sosyalist kalabileceği ayrı bir konu. Amacım, emperyalizm tarafından talan edilmiş dünyanın bu en borçlu bölgesi hakkında belli bilgiler vermektir. Konu bu olunca emperyalistlerin on yıllarca uyguladığı ekonomik ve siyasi ambargolara rağmen küçücük bir ada (yüzölçümü 115 000 km^2, nüfusu 10,6 milyon) olan Küba'nın başarılarından söz etmemek olamaz. Burada önemli olan birçok olanaksızlıklara karşın sosyalizmin kapitalizme olan üstünlüğünün ortaya çıkması, kanıtlanmış olmasıdır.

1492 yılında Kolomb'un Küba'yı keşfetmesinin ardından, bu küçük ada 1511 yılında İspanya tarafından istila edildi. 1898 tarihine kadar İspanya egemenliğinde olan Küba'yı İspanya bu tarihte ABD'ye bırakmak zorunda kaldı. 1959 yılında gerçekleşen devrimle bağımsızlığına kavuşan Küba, Fidel Castro liderliğinde sosyalizme yöneldi. Küba'nın güneydoğu kesiminde bulunan 174 bin nüfuslu Guantanamo hala ABD'nin işgali altında ve bu ülkenin ticaret, balıkçılık ve askeri gemileri için bir üs olarak kullanılmaktadır. 1959 yılında diktatör General Fulgenico Batista'nın devrilmesi ve Fidel Castro'nun başa geçmesinden bir süre sonra 1962 yılında Küba'ya Sovyet roketlerinin yerleştirilmesi Küba Krizi denilen ortamı yaratmıştı. 1972 yılında Sosyalist Ülkeler Ekonomik Topluluğu (COMECON) üyesi olan Küba, ABD'ye çok yakın olduğu için sürekli bu güçlü emperyalist ülkenin gözdağı ve baskılarına maruz kalmıştır. Sosyalist sistemin çökmesine kadar, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist blok ülkeleriyle (çoğunlukla değiş-tokuş yöntemiyle) güçlü ticaret ilişkilerine sahip olan Küba, bu ülkelerin kendisinden yüz çevirmesi veya döviz temelinde ticaret ilişkileri başlatmaları sonucu eski avantajlarını kaybetti. Bir taraftan bu avantajların kaybedilmesi, diğer taraftan emperyalist ambargonun sertleştirilmesi Küba'yı çeşitli zorluklarla karşı karşıya getirmiş durumda.

1992 sonlarında Küba ve Rusya arasında varılan anlaşma, 1993 yılında 1 milyon ton Küba şekeri, nikeli, narenciyesi ile 3,3 milyon ton Rus petrolünün değiş-tokuşunu öngörüyordu. 1980'li yılların sonunda Küba'nın yıllık petrol tüketiminin 13 milyon ton olduğu düşünülürse bu anlaşmanın Küba'nın petrol ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu kendiliğinden anlaşılır. Bundan dolayı Küba 1992 yılında 850 Milyon Dolar karşılığında dünya pazarlarından yaklaşık 4,7 milyon ton petrol satın almak zorunda kaldı. '80'li yılların sonlarında Kü-

ba dış ticaretinin % 70'i eski SSCB'yleydi. Ekonomik olarak zor durumda olan Küba 1992 başlarında Çin'den 600 bin bisiklet ithal etti.

Tüm olumsuzluklara rağmen her alanda Küba ile diğer Latin Amerika ülkeleri arasındaki açık farkı görmek mümkündür. Latin Amerika'da ortalama okur-yazar oranı % 73.5 iken bu oran Küba'da % 94, Latin Amerika ülkelerinde ortalama 2602 kişiye bir doktor düşerken Küba'da 326 kişiye bir doktor düşmektedir. Bu ülkelerdeki ortalama kişi başına düşen gayri safi milli hasıla 1527 Dolar iken Küba'da 2000 Dolardır. Latin Amerika'da ortalama ömür erkeklerde 63.2 (Küba'da 73) kadınlarda 68 (Küba'da 76) yıldır. Süt çocuklarının ölüm oranı, mil başına Brezilya'da 50, Haiti'de 119, Bolivya'da 113, Küba'da 20 civarındadır. Bütün Latin Amerika ülkelerinde süt çocuklarının ölüm oranı mil başı ortalaması olarak 60'tır. Bu oran gelişmiş ülkelerde mil başı 20 civarındadır. Yani Küba'daki süt çocuklarının ölüm oranı ile gelişmiş kapitalist ülkelerdeki süt çocuklarının ölüm oranı aynıdır.

Not: Latin Amerika ülkelerinde ortalama rakamlar, bu bölgedeki ülkelerden 22 tanesi (Arjantin, Bolivya, Brezilya, Ekvator, Guayana, Haiti, Küba, Paraguay, Uruguay, Meksika, Peru, Şili, Venezüella, Kolombiya, Nikaragua, Kosta Rika, Panama, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Surinam) gözönünde bulundurularak tespit edilmiştir.

KULME ZERNÎ

Ju roca bazar ê rındekte çantene mordemî vere çebere mirde nıştero keseykene. No demde çerçi ye dewek amo koto werte. Her kesaxode pesna xo dana.

- Ez... Ez esto ya! Ez kotone zere çê mir veciyone bile!

En feqere dewe bine zımelane xora huno:

- Ayede çî esto çê mir şiyaye ew amayene de. Ez û mirî piya jubenî de non wenime.

Çerçiyo dewlemend bı hers:

- Ti se mirde non wena, vano. "Ez bi çimane serexo bivenine rona bawer neken"

Fegere dewe vano.

- Wulehibone, bilehibone, verdene wen berene kaytkerene bivene nê

Çerçi vano:

- Ez bawar neken.

Hande zaf keseykerdo kê jubuni kefelno pewucu feqere dewe.

- Şert bicerime, Ti usterexoye beş û usterexoyê kirî ser,eziki bire serî xebata xo ser. Persa mike veciyese tı hurdima usteranexo bıdemin persa toke veciyese ez hire serî be hek tore xebetin.

No şert zaf weşe çerçi şono.

- Bi, usteremıno beşi ki bice usteremıno kiriki bice. Gokek serdedan to. Gele cirano şıma kulî mare şahat bıbene.

Çerçi xoxo de wano. "Sen bibo persamin vecina mir kene feqire dewe hurina mordemde veneno tey non û werdene weno. Sebetanederak mıra hıre ser be pere be pul xebetino."

Niya şertexo gureto.

Feqere dewe hedî hedî hete çe mirî ser şono.

- Mirê miro wazen tora çiye perskerine. Gerek tı kesra mevacene

- Mir vano "vace çıko perskena?"

Feqere dewe bi naz keseykeno.

- Qulmê zerni kene çi? Her ju zernik kase ana telıikamin girso

Çime mir berekine. Xoxode vano "ez se ne bıxapnine ne zerno desta vecine"

Mir qereno xulaman ê xora wano:

- Mevindere verdene biyarene meymane maode gıran esto

Ha aniya bure bişme şere min. Çıka wena bure.

Mir hetera ki xoxode qarino "sen ne fekeride piya non wenî Sebatane xatirane zernore endi vengexo ne keno. Non û verdeneke helesina

Mir wano:

- Dê raurze feqir şo ne zerno bice be. Ez hurina ê zerane torê nem panot ew kode ardo danto.

Feqer deste xo beno pe wılexo kineno, hetera ki hedî hedî keseykemo

- Wulê ê zernemin çine. Mi xore tora pahayedina perskerd.

Ser na persa feqeri cın kunera mirî

- Raurze etkara şo honake çimamin to nediye gezo feqer.

Feqer huno.

-Nê mirê mın ez handek geju xex niyona. Heya zernemin çîne raştîya to ez ze, miro ze, meymane gırano dan roniştene xizmetamın azetamin de diyayene no ju...

Sebetane na werdana perociyere mın di ustoriy û ju gake guret çerçîye dewera.

Ezeli DOĞANAY

ANNEME AZÜL OLDUĞUMU SÖYLEMEYİN O BENİ ALAMANCI BİLİYOR

Safiye FİDAN

Tarih 13 Temmuz. Yeni bir yere gitmenin mutluluğunu yaşarken, bir yandan da sevdiğim insanlardan, yaşadığım yerden ayrılmanın hüznü bütün vücudumu kaplamış. Ülkemden, insanlarımdan o kadar çok uzaklara gidiyorum ki, bu duygular içinde gecenin bütün dehşetini delerek ve o çok sevdiğim insanlara sarılarak, hüznün ve heyecanın birbirine karıştığı gecede onların kollarından tıpkı bir kuş gibi kendimi çekip alıyorum.

İlk olan herşeyin bana korkunç derecede sevinç ve mutluluk verme duygusunu bu sefer yaşayamıyorum. Uçağıma bindiğim zaman sanki her gün yaptığım, sıradan bir taşıt aracına binmenin duyarsızlığını yaşadım. Hele o bulutların üstüne çıkma yok mu? Hani derler ya sevinçten gökyüzünde uçuyorum diye, oysa ben gerçekten gökyüzünde uçuyorum ama nedense bunu hissetmek istemiyorum. Kafamı kemiren binbir soru içinde yoluma devam etmek dışında başka bir seçme şansına sahip değilim. Ve hostesimiz on dakika sonra uçağımızın iniş yapacağını bize hatırlattı. Beni havaalanında bekleyen arkadaşlarımın tiplerini merak etme dışında kafam bomboş...Derken çıkışa doğru yaklaşıyorum ve evet işte arkadaşlarım, hepsi benim gibi, onlar da beni almanın sevinci içindeler...

Çok fazla oyalanma gereği duymadan doğruca arabaya atlayıp evin yolunu tutuyoruz.Bir yandan kısa kısa genel sohbetler ederken, diğer yandan ben çevreye bakma konusunda kendimi alıkoyamıyorum. Her şey bana o denli yabancı, o denli soğuk geliyor ki, aman tanrım sokaklar bomboş, nereye gitmiş bu insanlar? Daha fazla sabredemiyorum ve arkadaşlarıma ilk sorduğum soru, "bu insanlar nerede" oluyor. Onlar için doğal olan bu sakinliği bana anlatmaya çalışıyorlar. Ben ise kabul etmek istemiyorum ve insan yüzleri görmek, hem de yüzlerce binlerce insan yüzünü hep bir arada görmek istiyorum. Trafik, oh ne kadar mükemmel...Tramvaylar bomboş, yollarına devam ediyorlar. İlk önce nedense, boş gitmesinin hoş olmadığını hissediyorum. Çünkü bizim tramvayımız her zaman dolu dolu ve sıcacık gidiyor. Olumsuz olana ne kadar çok alışmışım, farkında değilim...

Evler, aman tanrım! Bu suluboya tablosunu da kim çizmiş böyle. Gözünün alabildiği ölçüde evler tek sıra, bir sulu boya tablosu gibi. Hiç bir karmaşa yok...

Oysa İstanbul'u düşünüyorum; irili ufaklı, ışıklı ışıksız, başdöndüren İstanbul'u düşünüyorum da, ne kadar zıt bir durum çıktığını hemen görebilme imkanına sahip oluyorum. Evet, eve geldik. Yapılan ilk iş yemek yeme. Nedense kendimi sağır ve dilsiz gibi hissetmeye başlıyorum. Çünkü, yıllarca Avrupa'ya gelip de ne denli zorluk çekmiş insanları anlatan bir çok kitap ve dergi okumuştum. Hele bir tanesini, aradan çok uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen hafızamdan bir türlü söküp atamamıştım. Yemekten bir süre sonra nedense uyuma isteği bütün vücudumu kaplamıştı ve arkadaşlarıma uyumak istediğimi belirttim. Kısa bir süre sonra düşle gerçek arasında uyuyorum bile. Gözlerimi açtığımda, takvim yapraklarında bir günü daha geride bıraktığım gözüme çarpıyor. Bütün üzüntülerimi ve özlemlerimi bir kenara bırakmak istiyorum. Güne güzel ve neşeli başlamanın canlılığını yaşıyorum. Bir süre sonra arkadaşlarımla birlikte, iltica etmem için avukatın yolunu tutuyoruz. Kafamda üst bir bürokrat olarak canlandırdığım avukatım beni nasıl da yanıltı.O çok sıradan, çok sevimli ve samimi davranışları içinde beni öylesine rahatlattı ki, sanki kendimi buralı ve eşit koşullarda yaşayan biri olarak hissettim.

İşlerim tamamlandıktan sonra mahkemenin yolunu tuttum. Aman tanrım! ne kalabalık bir salon... Rengarenk, onlarca dilden, farklı farklı insan toplulukları. Bürokraside yapılması gereken işlemlerim yapıldıktan sonra buradan ayrılıyoruz ve yarın yeniden geleceğiz... Arkadaşlarım benim, sorunlarıma en ince ayrıntılara kadar duyarlılıkla yaklaşıp

mahkemeden sonra gideceğim kamplar konusunda belirli önerilerde ve uyarılarda bulunuyorlar. Ama ben kampları hiç böyle düşünmemiştim. Kamplar benim hayatımda ya da benim literatörümde, ya dinlenmek için gelinen yerler ya da eğitim yapılan yerler dışında başka bir şey ifade etmiyor. Şimdi kamp, hayatımda yeni bir yer, yeni bir kimlik kazanmaya başlayacak.

Bir gün sonra ifadem alınıyor ve evet, kampa doğru yol alıyorum. Arkadaşlarım beni teslim edip bütün ihtiyaçlarımı temin ettikten sonra doğal olarak yanımdan ayrılacaklar. Oysa onların gitmesini istemiyorum, ama bir şey de söyleyemiyorum. Bir de baktım ki benim birşey söylememe gerek kalmadı ve gözlerim yuvarlak gözyaşlarıyla kendini ifade etmeye başladı bile... Bir sürü şeyi yenmek zorunda olduğum gibi bu gözyaşlarımı da yenmem gerektiğini hissettim ve durduruş direnişine geçtim. Zaman kendi haliyle ilerlerken ben de çevreyi tanıma imkanı buldum ve nerelerde neler yapmam gerektiğini öğreniyorum. Bu, zorunluluk dışında başka bir şey değil... Her an, her dakika insanları gözlemliyorum, gözlemledikçe hayal kırıklığına uğruyorum. Bir yandan da hayatımda hiç görme olanağım olmayan her dilden, her renkten, her ulustan insanlar, işte, bir arada, tam enternasyonallik... Ama benim istediğim karekterlerin hiçbiri yok. Bütün niteliksiz çirkin davranışların en üst boyutta yaşandığı, hiç bir şeyin değerini bilmeyen insanların tamamı burada. Doğal bir nefret dışında hiç bir şey hissetmiyorum. Taa ki eşyalarımın içinde bulunduğu çanta çalınıncaya kadar. Bundan sonra nefretim tepkiye ve kine dönüştü. Kendimi bir an önce buradan kurtarmanın planlarını yapıyorum.Arkadaşlarıma telefon açıp durumu onlara anlattım. Bir süre sonra onları yanımda görmenin mutluluğunu tarif etmem mümkün değil. Onların yanında kendimi çok güvencede ve rahat hissediyorum.

Derken, günler hızla geçmeye devam etti ve bir gün bulunduğum kamptan transferimin çıktığını öğrendim. Bu da hayatımda yeni bir küçük mutluluğun ifadesi oldu. Yeni yerime gittiğimde, aslında orasının da bundan farklı olacağını kabul etmenin hata olduğunu biliyorum, ama yine de yeni yerimi daha çok sevdiğimi hissediyorum. Çünkü burada dört aile bir arada, bir odanın içinde yaşıyoruz ve en azından hepimiz aynı dili konuşuyoruz. Bir süre sonra burada da olumsuzluklar başgösteriyor. Karşı odada bulunan Araplar, sudan bahanelerle, bizim kaldığımız odadaki Kürt bayanlara saldırıyorlar. Doğal olarak müdahale gelişiyor ve bir anda ortalık savaş alanı gibi oluyor. Kimin kime vurduğu belli olmayan bir savaş alanı. Karşımızdakilerin tümü erkek, fizikmen bizden daha güçlü, üstelik korkunç derecede uyuşturucu almışlar ve gözleri hiçbir şeyi görmüyor. Bir ara, yaşlı bir Yugoslav adamın beni kurtarmaya çalıştığını görüyorum. Ani bir bağırtı ile Araplar kavga alanını terk edip kaçtılar. Biz de doğal olarak polisten yardım istiyoruz. Ama hangi dille polis çağıracağız, kendimizi nasıl ifade edeceğiz bunu bilmiyoruz. Çevrede bulunan birisinin yardımı ile polise haber verildi, geldiler. Ama o kadarçok duyarsızlar ki, sanki hiçbir şey olmamış gibi rahatlar, bu da yetmiyormuş gibi gülüyorlar sürekli. Bilinçli ve tamamen ırkçı bir düşünceyle, nasıl olsa kavga eden her iki taraf ta yabancı, bırakalım biribirlerini yesinler mantığını güdüyorlar. Araplar da bu arada bize yeniden sataşma gereğini duydular.İkinci kavga daha şiddetli oldu. Kırılmadık cam ve kapı kalmadı. Birilerinin "polis geliyor" bağırtısı üzerine Araplar yeniden kaçtılar. Biz de bunu fırsat bilerek, seçme hakkımız olmadan, yeniden gidip polise sığındık ve onlardan davacı olduk. İfadelerimiz alındıktan sonra başka bir yere götürdüler.

Gittiğimiz yerde, maalesef sabaha kadar üstü açık, hiçbir şey olmadan uyumak zorunda kaldık. Sabahleyin kalktığımızda bütün vucudumuz soğuktan kaskatı kesilmişti. Tabi bu arada, aramızda hamile olan bir bayan arkadaşın korkudan erken doğum yaptığını söylemeden geçmek olmaz.

İfadelerimizde, kendimizin politik olduğunu, bizi diğer azüllerle karıştırmamaları gerektiğini çevirmen yardımıyla anlattık. Gerekirse kendilerinden de duyarsızlıkları konusunda davacı olacağımızı belirttik. Bundan sonra, polisler olaylara biraz daha ciddi bir şekilde yaklaştılar ve Arapları bulunduğumuz bölgeden sınır dışı ettiler. Ancak ben kavgada öyle çok korkmuştum ki, kesinliklekampta kalmak istemiyordum. Arkadaşlarım gelip yabancılar polisinden izin aldılar ve onların yanına geri döndüm. Zaten bir kaç gün sonra da bir arkadaşımın Alman eşi, kaldığım yeri telefonla arayarak (benim yeterli derecede Almanca bilmediğimi biliyor) direkt olarak "Safiye pas..." dedi. Bir an çığlık attığımı hatırlıyorum ve o an ülkemden, özellikle de gözümün bebeği olan İstanbul'dan ayrıldığımı yüreğimin en dip köşelerinde hissetmeye başladım. Sevinci, hüznü birarada yaşadım.

Evet, bu ana kadar passız azüldüm, bu andan itibaren ise paslı azül oldum... ■

Kadın Sorunu Üzerine Birkaç Söz

Sadık Kolusarı

İşçi sınıfı ve tüm ezilenlerin kurtuluş mücadelesinde rehber edinilen Marksizm, sosyalist sistemin yıkılmasıyla birlikte tartışma konusu oldu. Burjuvazinin kopardığı düşmanca gürültü bir tarafa bırakılırsa, tartışanlar en başta Marksistlerdir. Çünkü sorunun sahibi, tüm ezilenlerin nezdinde onlardır. Ne var ki, toz-duman ortamında işin asıl sahipleri ile sahtekârlar, iki yüzlüler hala net olarak ayrışmış değil. Sorunun, yani Marksizmin sorunlarının açığa çıkarılması ve bu ideolojinin daha da yetkinleştirilmesi, yükseltilmesi ise zorunlu bir görevdir. "Herkes" Marksizme sahip çıkıyor görünürken, sorunlarını incelemeye ve teorik üretimde yer almaya gelenler oldukça azdır. Hatta Marksistlik iddiasında kimseye söz bırakmak istemeyen bazıları, "Marksizmin Sorunları"ndan veya dünya komünist hareketinin geçirdiği "ideolojik sarsıntı"dan söz edilince, bunu kendi grupçu çıkarları veya ortamı daha da bulanıklaştırmak uğruna kullanmaktan çekinmiyorlar. Sorun açıktır: Marksizmin sorunlarının olmadığını iddia edenler veya marksistlerin bir sarsıntı geçirdiğini kabul etmeyenler marksist olamazlar. Çünkü marksizm ve marksistlerin karşılaştığı sorunları hissetmeyen birileri açıktır ki bu işin dışındadır. Bunlar bilinçli olarak ortalığı bulanıklaştırmayı veya mevcut durgunluğun ömrünü uzatmayı istemiyorlarsa, sorunları görebilecek ve sorunlara karşı mücadelede yer alabilecek seviyeleri yok demektir. Bu, başlı başına ayrı bir konu olduğundan bu kısa değinmeyle yetineceğim. Ancak belirtmek gerekir ki, kim olursa olsun bir dava sahibi olabilmek, bir alanda başarı sağlayabilmek, katkıda bulunabilmek, değiştirebilmek, yönetebilmek her görevin niteliklerine ve bulunduğu ortama göre belli bir seviye gerektirir. Seviyesinden memnun olup sorunların üstünü örtenler ise, sorunların kokmasından ve pis kokunun en başta kendilerini sarıp aptallaştırmasından başka bir sonuç beklemesinler. Sonuç; sorunların varlığını görüp kendi seviyelerini yükselterek sorunlara çözüm getirebileceklerin ne oranda başarılı olabileceklerine bağlıdır.

Anlaşılacağı gibi yazının asıl konusu, marksizmin kadın sorununa yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın eksikliklerini ortaya çıkarıp nasıl olması gerektiğini tespit etmek bana göre o kadar kolay ve kısa bir sürede halledilecek bir mesele değil. Benim burada

yapmak istediğim, bu konudaki düşüncelerimi açıklamak ve Marksizmin bu konudaki birkaç boşluğuna dikkat çekmektir.

"Aile içinde, erkek, burjuvadır; kadın proletarya rolünü oynar" diyen ezilen sınıfın büyük önderlerinden Engels'in, bu sözlerine katılmamak mümkün değil. Ancak çözüm konusunda, yani kadınların kurtuluşuna dair gerek Engels'in gerekse diğer komünistlerin söylediklerinin yetersizliğine ve bu hususta marksizmde bir boşluğun olduğuna inanıyorum. Dünya nüfusunun yarısını teşkil eden kadınlar, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın bir araştırmasına göre; dünyadaki tüm işlerin üçte ikisini yapıyor fakat, dünya gelirinin sadece onda birini alıyor ve üretimin sadece yüzde birini denetliyorlar. Marksistlerin bugüne kadar iddia ettiği, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte kadının da proleterleşeceği, ekonomik olarak erkekten bağımsızlaşacağı ve bunun sonucu olarak kadın-erkek farkının yok olacağı veya törpüleneceği düşüncesinin en azından bugüne dek tamı tamına doğrulandığı görülmüyor. Engels: *"Ve üstelik, büyük sanayi, kadını evden koparark emek pazarına ve fabrikaya gönderdiği ve onu çoğunlukla ailenin desteği durumuna getirdiğinden beri, proleterin evinde, erkek üstünlüğünün son kalıntısı da temelini yitirmiş oldu belki, tek eşlilikle birlikte töreye girmiş bulunan kadınlara karşı bir kabalık arttığı hariç."* demişken, bugün büyük sanayinin gerçekleştiği ülkelerde mevcut durum, Engels'in dediklerinden çok farklıdır. Gelişmiş kapitalist pazar, kadın emeğini erkek emeği gibi serbest ücret karşılığı kendisine çekmedi. Erkek, kendi işgücünü öylesi bir pazarda serbest olarak istediği işyerine satarken, kadın kendi emeğinin ancak yüzde on kadarını serbest pazara sürebilirken emeğinin yüzde doksanı ücretsizdir. Bunun büyük bir bölümü ev işleri, çocuk bakımı vs. gibi yerlerde harcanmaktadır. Bazı eksik hesaplarla denilebilinirki, "E kendisi için çalışıyor!" Hayır, hiç de öyle değil. Kadın doğuruyor, işçi yetiştiriyor. Kadının doğurduğu, büyüttüğü bugünkü çocuklar, burjuvazinin yarınki işçileridir. Ayrıca ev işlerini tamamen üstlenen kadın olmasa herhalde erkek o kadar zamanını "efendisine" çalışmaya ayıramaz. Bu konuda marksistler kafa yormalıdır. Bugün ücretsiz olan ev kadını emeğine nasıl bir çözüm getirilebilinir? Bence marksizmdeki en büyük boşluklardan birisi burada yatmaktadır. Çünkü geri bıraktırılmış ülkeler bir yana, ne gelişmiş kapitalist ülkelerde ne de bir dönemin sosyalist ülkelerinde bu sorun çözülememiştir. Emeği koruyanlar, emeğe sözcülük edenler bunları görmezlikten gelemezler. Bugün İsviçre'de ücretli tam gün işlerin, yani günde sekiz saatlik işlerin ancak yüzde sekizi (8/100) kadına aittir. Bu işlerin yüzde doksanikisi (92/100) erkeklere aittir ve kadınlar erkek ücretlerinin üçte ikisi (2/3) bir ücretle çalışıyorlar. Diğer gelişmiş ülkelerde de durum üç aşağı beş yukarı aynıdır. Bu demektir ki, büyük sanayi kadını evden koparamadı, koparacağı da yok. Ücretsiz iş kimin eline geçer, burjuvazi durumdan oldukça memnun. Durum bu olunca kadının ekonomik bağımsızlığından söz edilemez, kadın hala birilerinin eline bakmak zorunda. Diğer taraftan büyük sanayi ülkelerinde kadınlar hala vücutlarına sahip olamıyorlar. Bu ülkelerin hemen hemen hepsinde kadınların üçte-beşte biri kendisini cinsel tacizden kurtaramazken, küçük kız çocuklarının yine üçte-beşte birinin ırzına geçiliyor. Anlaşılan, sanayinin gelişmesi erkek-kadın ayrımını törpüleme yerine, bileme rolünü oynamıştır.

Kadının kurtuluşunun ilk koşulu olarak kadın cinsinin toplumsal üretime dönmesi, üretim süreci içerisinde yer alması olarak görüldü. Bu koşulun yerine getirilebilmesi ise işçi sınıfının öncülüğünde yapılacak devrime ve "karı-koca ailesinin" ortadan kalkmasına bağlandı. Komünistlerin değerlendirmesi buydu. Peki kadınlar dünya işlerinin üçte ikisini yerine getirirken kadınların hala toplumsal üretimin dışında olduğu savunulabilir mi? Bana göre sorun üzerinde yeterince durulmamış ve açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu uzun incelemeler ve izahlar gerektiriyor.

Kadın, artık sadece çocuk doğurup büyütmek, kocasını tatmin etmek ve kadın olarak başkası için varolmak için değil, kendisi için varolma mücadelesine girişmeksizin, ne gibi değişiklikler olursa olsun, kurtulamaz. ■

GUNCANA ŞERÊ DEWLETA TİRK Lİ DİJÎ NETEWÊ KURD

Lezgîn BERAV

Piştî dewra Mistefa Kemal û Îsmet Înonû, cara duwemîn serekwezîr Çîler, li dijî têkoşîna rizgariya netewî ya Kurd stratejîya şerê giştî pêk aniye. Heta mirov dikare bêje ku, piştî hişyar bûna têkoşîna rizgariya netewî ya Kurd ya nûw û hemdem, hukumeta tirk cara pêşin e ku şer gihandiye sewiya giştî.

Bê şik, stratejiya dijî Kurd ya hukumetê, çiqas mukemel dibe bila bibe, dê têra bişkavtina pirsê neke. Ji ber ku, li naverastê bûyêrek sosyolojîk heye. Her bûyêrek sosyolojîk încax di mecra xwe de dikare bê bişkaftin. Ta niha tu kesî nikaribûye bûyêrek sosyolojîk bi zora leşkerî bibişkêve. Dê hukumeta tirk jî nikaribe bibişkêve.

Bêbişkaftin, ji encamên naveroka şerê dewletê tê têgihiştin. Naveroka şerê giştî yê li dijî netewê Kurd, em di bin çend sernameyan de hinekî vekin:

ŞERÊ Bİ ARTÊŞÊ

Hukumetên Tirk, li dijî berxwedanên gelê Kurd, berêpêşîn serî dane artêşa xwe. Di salên pêşîn yê damezrandina komarê de jî, serî dane artêşê. Di nava mercên wê demê de, artêşa Tirk li dijî berxwedanên netewî yên Kurd bi serkevtiye. Weke ku dîrokê jî nîşan daye ku ev serketin muweqet maye.

Ji sala 1984 an virde, dewleta tirk, carek din artêşa xwe li dijî tevgera rizgarî ya netewî ya Kurd derxistiye. Artêşa tirk vê carê bi çek û navgînên hemdem ketiye şerekî giran. Artêşa tirk, vê carê weke dewra komarê î pêşîn nikare bi ser keve. Ji ber ku têkoşîna rizgariya Netewî ya Kurd bi awayeke hemdem rabûye ser piyan. Bûyêra ku bi awayeke xweza û hemdem hatiye naverokê, ne gizgaz e. ku bi zora leşkerî ya sûnî bête berteref kirin. Bi kurtî divê weha bête gotin: Şerê artêşa Tirk ku ev deh sal e di dome, bi sernekevtiye. Bi sernekevtina artêşê, ji tiştên ku dixwazin li şûna wê têxin naverokê xuyaye. Regezeke mîna artêşê ya şerê giştî, gelek eşkere ye ku bi sernekevtiye.

TEVDÎRÊN ABORÎ

Li gora dîtina dewletê ya fermî û li gora hin peşarîvanên tirk, pirsa Kurdî tune ye; lê belê pirseke aborî heye li wê heremê. Hukûmeta Çîler jî di vê baweriyê de ye. Bê şik, dîmeneke aborî ya pirsa kurdî jî heye. Lê belê pirs ya dîmena aboriya Kurd e. Lewra, ne wekî ku tê gotin, îdia kirin tu carî jî pirs ne ya ji par re mayîna deverek Tirkiyê ye ku dîmeneke aborî dide nîşandan.

Şerê ku hukûmet li dijî berxwedana netewê Kurd dike, wer akamekê li abora Tirkiyê dike ku, hukûmet, fatora vî şerî weke KDV yê datîne pişta nişstewaran. Bitça ku êdî tu pîneyan nagre, li ser abora şer hatiye ava kirin.

Bi qanda ku tê dîtin, piştî peyitandina "dîmena aborî" tiştê ku dikin, tenê hêjmara notirvanan zêde kirine ku bi meaşê wan hinek dirav tê Kurdistanê. Eva han jî, ji alî zanyarî ve tiştekî dervayî aborîyê ye. Heta li gora hêla diravî jî, pirs di dîmena xerç kirina leşkerî de divê bête pejirandin.

Proja GAP rawestiye. Ji bo ramedê pênc quruş jî nayê xerc kirin. Eva han li alîkî, diravên hilberkarên tene, hubûbat, tûtinê û pembû jî hêca nedane û heta tê dest bi derheng dixin. Ji ber van tiştan, piştî peyitandina "dîmena aborî" jî, di vê mijarê de, li naverastê fiyasqoyek mezin heye.

DA KOÇ KİRİN

Dewleta Tirk, ji bo helandina netewê Kurd, tum xwedî siyasetekê bûye û ev siyaset tum meşandiye. Lingekî vê siyasetê da koç kirine. Di dema berxwedanan de bizor, di dema haş bûne de jî "bi dil" tum koça Kurdan li rê bûye. Îro li gelek deverên tirkan gelê Kurd cîwar bûye. Dikare bête gotin ku li hin bajarên tirkan, cîwarbûna Kurdan, gihîştiye dîmena ku tirkan bixe endîşê.

Di esasê xwe de dewlet gelek dixwaze ku Kurd koçî Tirkiyê bikin. Lê belê ji ber hin mercên van salên paşîyê, du dilî bûye. Ji alîkî ve, ji ber konevaniya helandinê dixwaze koç bibe, ji alîyê din ve jî, ji pirsa ku koçbar derdixin fikaran dike. Li hember her tiştî, divê serkevtina siyaseta kaçberiyê neyê pişt guh kirin. Dewlet, berê xwe dide netevkaran, PKK jî berê xwe dide malbatên notirvanan. Bivê nevê her du alî jî dest bi koç kirinê dikin. Divê bête pejirandin ku demografyaya Kurdistan bi van koç kirinan dê demek dirêj rê

bide akamên neyînî. Ji ber vê yekê, divê hêzên netewî ji bo koç kirinê xwedî teqtîkinî gelek hesas bin. Eva han pêwistiyek e û divê ev pêwistî bête hîs kirin.

SÎSTEMA NOTÎRVANÎYÊ

Osmaniyan û hukûmetên dewleta Tirk, bi vî an wê ciyawaziyê serî dane sîstema notirvaniyê. Komên Kurd, çi ji nezanî, çi ji xizaniyê, çekên dewletê standin. Ji ber vê yekê, di destpêkê de hêjmara notirvanan gelek zêde bûbûn. Heta ku gelek caran daxwaza notirvaniyê dewletê nikaribû bianiya cîh. Piştî ku leşkerê tirk, notirvan dan pêşiya xwe û bi rêberîya wan êrîş birin ser PKK ê, wê gavê naveroka notirvaniyê jî hate têgihîştin. Ji vê têgihê pêve, tersê destpêkê, bi komî, notirvanan çek avêtin. Ji niha pê ve kesê ku notirvaniyê dike, bi xiyanetî dike. Ev xirtolên xiyanetdar hêdî hêdî kêm dibin û kêm bûna wan hîn jî didome.

Mirov dikare bêje ku, dewlet bi sîstema notirvaniyê ku eva han siyaseta Kurd bi Kurdan dan kuştine, ne gihîştiye armancê û bi ser nekevtiye.

REGEZA OLÎ

Miçilga (îdîa) ku "Kurd Tirkên çiyayî yên Tirkî ji bîr kirine" ji baweriyê mehrûm ma. Profesorên tirk, ev teza han bi tirkan bixwe jî nedan pejirandin.

Ol, dikaribû weke navgînekê li dijî têkoşîna rizgariya netewî ya Kurd bihata bi karanîn. Dewleta ku berê, bi navê "kevneperestiya olî" berxwedanên netewê Kurd pelçiqand, îro jî, li dijî têkoşîna netewê kurd vê carê ji olê hewarê dixwaze. Dewlet bi navgîna îmam û miftiyan, propaxanda "biratiya olî" dike. Çi dizî çi eşkere li xebata partî û rêxistinên oldar nanihêrê. Heta bi karanînên wan î zordestiyê jî nabîne û wan di parêze. Edî ol biye navgîneke da pejirandina nîjadperestiya Tirk. Bi rastî jî Kurd oldar in û akama propaxanda olî li wan dibe. Lê belê pêvajo, ber bi rastiya têgihîştina ku kar li dijî Kurdtiyê tê kirin, didome. Piraniyan melên Kurd, êdî dizanin ku di zemînek dijî-Kurd ol bikaranîn tiştekî ne rast e. Îmamokên tirk yên ji xwendegehên olî destûryar bûne tu baweriyê nikarin bidin gelê kurd. Hem ne Kurd in û hem jî li gora melên Kurd yên ji medresan destûryar in, zanebûna wan î olî gelek gihar e. Lê belê divê bête dîtin ku partiyên Tirka yên weke Partiya Refahê, propaxandayên xwe yên siyasî bi rengekî olî dikin, akamê wan li Kurdên oldar dibe. Partiyên weha ji xwe re bazirganên olî yên xwecîh dibînin. Beryar e ku li pêşiyê, dê ev partiya han bi lîzek neyînî derkeve hember me.

SİYASETA PİŞAFTİNÊ

Dewleta tirk ji berê ve giraniyek mezin daye pişaftina nasnava Kurdî. Da koç kirin û bi perwerdê ji bo helandina netewê Kurd gelek xebat hate kirin. Berî av, elatirîk, rê û dixtor, xwendegeh û mamoste anîn gundê Kurd. Tevî bajar û navçan li gelek gundan jî xwendegeh hatin vekirin. Di navbera salên 1950-1970 de ji bo Kurdan programên perwerdeyî yên tirkî hate tedbîq kirin. Piştî pelçiqandina serhildanên Kurdan, gelek mirovan zorokên xwe bi dilê xwe şandin xwendegehên tirkan. Te di got qey kar bi rê ketibû. Lê belê, bere bere xortên Kurd, têgiha "sond"a "ez tirk im, rast im, jîr im" û "çi şa ji tirkbûnê re" kirin. Ew qas ku, van xortên ku ji bo pişaftinê ketibûn xwendegehên Tirkan, di hişyarbûna vê paşiyê ya netewî de lîzek pêşker lîstin. Piştî 20 salî hate têgihîştin ku siyaseta pişaftinê ne gihîştiye armancê. Îro dixwuye ku dewlet bi rawestina perwerde bûnê gelek ne aciz e.

FAŞÎZMA NEFERMA

Di nava şerê dewletê yê dijî Kurdan, êrîşên faşîstên neferma jî cîh standiye. Di xwuye ku dewlet di vî şerê neheq de hewceyî xirtolên faşîst yên Tirkêş bûye. Ev faşîst, merasima her cenazê serbaz, leşker polîs û memûrekî dikin weke xwepêşandineke dijî kurd. Di van xwepêşandinan de dîrûşmên nîjadperest têne bang kirin û hîsên koman yân şovenî têne fûrandin. Komên ku di merasimên cenazan de kom dibin, bi qanda ku ji êrîşa kurdan re amade bin têne heyecanê. Ji alîkî ve jî kesên Kurd yên ji Kurdistanê koç dikin, li bajar û navçên Tirkan nayên hewandin. Kurdên ku li metropolên mezin cîwar bûne, navnîşana wan î malê û cîkar yek bi yek tê helsengandin. Bi vî awayî jî li gorî xwe gava ku dem bê tevkuştina Kurdan armanc dikin. Dewlet dixwaz e bi gelîtî, gelê Tirk û Kurd li dijî hevû du derxe. Belkî jî di nava şerê giştî yê dijî Kurdan de regeza herî talûke eva han e. Şerê niha, di navbera dewleta Tirk û hêza têkoşîna rizgariya netewî de, pêk tê. Lê belê vê carê dewlet dixwaze ku bi navgîna faşîstên neferma, her du gelan li dijî hevû du derxe. Di vê stratejiyê de dewletê hîna giraniya xwe xuya nekiriye. pirsê bi giranî demeşîne. Ji ber ku, tevkuştina mirovên Kurd yên cîwarên metropolan, dê benik bi temamî biqetîne. Dewlet dîsa jî, vê azînê ji bo gefê, ji bo bindestiyê, pêk tîne.

TÎM Û ARTÊŞA TAYBETÎ

Tîmên Taybetî zû ve li ser kar in. Vana bêtirîn li bajaran têne bikaranîn. Tevî operasyonên gundan jî dibin. Encax, hate têgihîştin ku Tîmên Taybetî nagihîjin armancê an jî qîm nakin. Piştî bi sernekevtina artêşa ferma, dewletê berê xwe da damezrandina artêşa taybetî ku dê ji faşîstên Tirkêş yê profesyonel û bi meaş pêk

bên. Zirpên artêşa taybetî yên pêşîn êdî dikevin şer, Vana wê çiqas bi serkevin emê tev bi hev re bibînin.

Bİ DEWLETÊN CİHÊKER RE HEVKARÎ

Dewleta Tirk, ji bo dewletên cihêker î din Îran, Îraq û Sûriyê di zemînek dijî Kurd de bigihîne hevû du, gelek dixebite. Dewleta Tirk ev tişt pêk anîye jî. Tirkiyê, Îran û Sûriyê her heyv dicivin û pirsa Kurd dinirxînin. Hevkariya Îraqê bi navgîna dewleta Tirk ve dervayî fermî tê pêk anîn. Bi vî awayî di şerê gştî yê dijî netewê Kurd de, ev regeza han jî tê bikaranîn. Her çiqas, ji ber rengê olî rewşa Îranê, binkevtina Iraqê di şerê xelîcê de, jir ber têkiliya Tirkiyê-İsraîl rewşa Sûriyê, nakokî di nava van her çar dewletan de kêm nabin. Lê belê vebir e ku her çar dewlet jî cihêkerên Kurdistanê ne û ji ber vê yekê jî dijminê netewê Kurd in. Gava ku di pirsa Kurd de ber bi serkevtinê ve gavên yekbêj bêne avêtin, vebir e ku her çar dewlet tifaqek leşkerî jî pêk bînin. Her çend civînan çêdikin jî, niha her kes "li Kurdên xwe" dixin.Di gehîneka niha de tifaqa dewletên cihêker, ji bo têkoşîna rizgarîya Netewê Kurd, ne di niqta ruxandinê de ye. Lê belê her gav dibe ku were vê gehînekê.

KURDASTAN A BAŞÛR

Hemû cihêkerên Kurdistanê, xwestine ku têkoşîna netewî ya Kurd li hember hev bikar bînin. Ev konevaniya wan hîna jî di derbazbûniyê de ye. Dewleta Tirk, ji bo têkoşîna rizgariya netewî ya Kurd ya li bakur û ya li başûr li dijî hev derbixe gelek xebitî û dixebite. Heta carkê gerîla û pêşmerge li dijî hev rabûn jî. Lê belê hêca xisarek mezin pêk nehat, alîyan dev ji şerê birakujê berdan. Wer dixwuye ku hemû hêzên perçeyên Kurdistanê êdî gihîştine têgiha siyaseta dewletên cihêker. Piştî li hev hatina PKK û Dewleta Federe ya Kurd wer dixwuye ku, siyaseta li hember hev derxistina hêzên Kurd yên parçeyên Kurdistanê îro roj negihîştiye armancê. Lê belê dewleta Tirk hêca dev ji vê siyasetê bernedaye. Divê di vê derbarê de hêzên netewî gelek hişyar bin.

TEVKUŞTİNA GELÊ BÊGUNEH

Dewleta Tirk, çi gava li hemberî hêzên çekdar yên Kurd bi sernekevtibe, berê xwe daye siyaseta tevkuştina gel yê bêguneh. Dewleta Tirk piranî jî îro, dest bi tevkuştina gelê neferma yê bê sûc kiriye. Dewlet, malan tevî mirovên hindir dişewutîne. Jin-mer, mezin-biçûk, bi sûç-bêsûc mirovan dikuje. Ji sala 84 an vir de nêzî hezar gund hatine vala kirin û gelekê wan jî hatinê şewitandin û wêran kirin. Der û dorên tixûban hemû hatine vala kirin. Dewleta Tirk bi şewitandin û wêran kirina gundan jî nayê ser. Weke li Cizîrê, Qulpê, Şirnex û Licê dest bi wêran kirina bajar û navçan jî kiriye. Dewlet bi vî awayî dixwaze heza netewî ya çekdar û gelê Kurd li hemberî hev derîne. Digel wêran kirina ciyan û tevkujê jî hêca eşkere ye ku siyaseta tevkujî ya gelê bê sûc û wêran kirina ciyan, demografya a Kurdistanê diguherîne û Kurdistan ber bi bê Kurd mayinê dihere. Bê şik, gelê Kurd yê ji ber tevkuştînê û wêran kirinê direvin diherin metropolên Tirk, tevî nasnav û pirsên xwe cîwar dibin. Ji niha û wur de ev mirov di nava Tirkan de zû bi zû nayên helandin. Dîsa jî ev siyaset her ku dihere xisarek giran dide netewê Kurd. Divê li dijî vê siyasetê teqtikinî nûw bêne afirandin. Pirs ne weke ku mirov di ser guhê xwe re bavêje.

RÊYA DÎPLOMASİYÊ

Dewleta Tirk, ji bo dewletên Ewrûpa û naxasim DYA li dijî gerîla derbixe, çi ji destan tê dike. Eşkere ye ku ji bo her du alîyan, dîplomasî gelek girîng e. Dewleta Tirk heta niha di rêya dîplomasiyê de pir bi sernekevtibû. Lê belê, piştî nijda ku PKK ê vê paşiyê li Ewrûpa pêk anî, nihêrtina dewletên Ewrûpa jî diguhere. Wer dixwuye ku dê dewleta Tirk hêdî hêdî ji dewletên Ewrûpa, ji xwe re alîkaran peyde bike. Bê şik dê dewlet hin tiştan bide wan jî.

Gelên Ewrûpa ji nijdên bi zor hez nakin; ji zorê aciz in. Divê nijdên ku li Ewrûpa pêk bên aşîtîperwer bin. Di derbarê bi ser kevtina dîplomasiyê de divê hêzên netewî ji nûw ve karekî bi rêkûpêk pêk bînin.

BİKARANÎNA EŞÎRAN

Li Kurdistanê eşîr êdî ji hev ketiye. Bîra netewî gelekî ketiye pêşiya hîsên eşîrîyê. Ji ber vê yekê laperandina ganê eşîrî êdî ne gingaz e. Lê belê hêca bernayî yên eşîran hene. Dewleta Tirk, dest avêtiye vê bermayî yan eşîran. Hukumeta Çiler, bi navê "serokeşîran" çend sernotirvan anîn Anqerê û ew derxistin televizyonê. Bi wan "Em Tirk in", "Em cuda kirina Tirkiyê Naxwazin" ûwd, da gotin. Ev siyaseta han rebeniya dewleta Tirk nîşan dide. Hewce bûna eşîra mirî, bêçaretiyek mezin dide xwuya kirin. Gelê Tirk bi xwe jî bawer nake ku ew her 12 reben ne Tirk in!

ENCAM

Dewlet, weke ku me li jor qala wan kir, bi gelek regezan şerê gştî didomîne. Dewlet di gelekan de negihîştiye armancê. Gerîla ji van regezên şer, gelek vala derxistiye. Lê belê divê bête dîtin ku di derbarê koçberî, tevkujî û wêran kirinê de û hêdî hêdî ji alî dîplomasiyê ve dewlet gelek rê girtiye. Ji pêşîgirtina vê çûyinê re divê tevdîrinî nûw bêtin standin. ■

XİYANETA ÎRO

Jİ YA DO XİRABTİR E!

Mîrza Şîyar

Nûça "12 Serokeşîrên Kurd li Anqerê" di çapemeniya Tirk de cîhekî fireh girt. Hurîyet ku weke rojnameyeke dewletê ya nîv-fermî ye, ev nûça han bi kêfxweşîyek mezin ragihand xwendevanên xwe. Dewletê 12 serokeşîrên Kurd bi taybetî bi helîqopterekê anîyê Anqerê. "Serokeşîrên Kurd" bi dor ji alî Serokkomar, Serokwezîr, Nihêrvanê Hundir, Serokê Serperişt yê Gelempêr û Serokê parlamentoyê ve hatine pejirandin û bi wan re civîn çêkirine. "Serokeşîrên Kurd" ji van girêgirên dewletê daxwaza çêkên giran kirine da ku li dijî PKK'ê pêk bînin.

Ev nêzî deh salan e ku dewleta Tirk, bi çekên hemdem yê herî giran î leşkerî, dijî Têkoşîna Rizgarî ya Netewê Kurd şer dike. Edî tê pejirandin ku dewlet, di vî şerê neheq de bi ser ne kevtiye. Ji ber vê yekê ku digel artêşê, tîmên taybetî, artêşa taybetî, tîmên dijî terorê û notirvanî jî, di şer bûn. Vana hemîyan bi hev re êrîş dibirin ser têkoşîna rizgarî ya netewê Kurd û hîn jî di şer de ne. Me berê qala bi ser ne kevtina artêşa Tirk kiribû. Dixwuye ku van demezregehên han jî di aqubeta artêşa Tirk de ne.

Digel bi ser ne kevtina piralî, azînên ku li dema Osmanîyan û li salên pêşîn yê komarê yên dijî berxwedanên Kurd hatine pêk, ji nûve têne kifş kirin. Lewra, sîstema notirvanîye nûvedaneke weha ye. Lê belê sîstema notirvanîyê ne hetiye rûniştandin û di nava gelê Kurd de cîh ne girti ye. Dewlet, li şûna notirvaniyê xwe mahkûmî laperandina giyna eşîran kiriye. Hewceyî birêxistina serokeşîran bûye. Bêşik hewcedariya laperandina giyna eşîrî bêçare tiy dewletê nîşan dide. Gelek eşkere ye ku bi mezringeheke dijî demê û li ber temirinê, ne gingaz e ku li dijî têkoşîna netewê Kurd ya hemdem bête rawestin. Ma ye ku ev her 12 kesan ji serokeşîrî bêtir sernotirvan in. Û dê nikaribin xwe ji aqûbeta notirvaniyê rizgar bikin.

Dewlet êdî hatiye sewiya ku li dijî têkoşîna rizgariya netewê Kurd, her azîne bi hêçîne. Û heta di nava van hêçandinan de, weke tevgera bê mantiqî ya laperandina giyana eşîrî jî heye.

Li dijî berxwedanên Kurd, rola xiyanetên hevkarên Kurd her dem parek girîng girti ye. Dewleta Osmanî di dîrokê de gelek caran serî li vê azînê daye. Di binkevtina berxwedanên Kurd yên dema Komarê pêşîn jî rola van xiyanetvaniyan pareke mezin girtiye. Di nava mantiqa xwe de û dinava mercên ku gelê Kurd jî daxil hêca tu gelin jî ne gihîştibûn sewiya netewê de, ji xiyaneta began re hem zemînekî daringî û hem jî sedemên mantiqî hebûn. Ji ber vê yekê dibe ku ji xiyanetên began yê rabirdû re mazeretek bête dîtin. Belkî di çarçewa hoyên wê demê de mazûr jî benê dîtin. Divê binê bêja belkî bête xêz kirin Lê belê, tu mazereta van her 12 kesên ku li ser navê eşîran xiyanetê dikin tune ye. Van bêkes û kûçikbavan tu demê de ji alî gelê Kurd ve, Netewê Kurd ve mazûr nayhen dîtin. Divê bête zanîn ku xiyaneta îroyîn ji ya do pir pir xirabtir û mezintir e.

Wey dewleta raben ku hewceyî laperandin giyana eşîrê biye. Ew giyana eşîrê ye ku êdî li gelek ciyan mirî ye, an li ber mirinê ye! Ma tu yê biketana vî halî?

Geşbûnî didin xwuya kirin; bi rastî jî dewlet, di nava eczek, bêçaretiyek mezin de ye. Li ser navê şer, ji gel bêş tê standin. Hewceyî colên faşîstên Tirkêş bûye. Tawîz li ser tawîzan di de kevneperestiya olî. Dewleta Tirk bo "bela Kurd" xwe rizgar bike, xwe hewceyî kevneperstiya olî, faşizmê û laperandina giyana eşîrî ku di ber gan de ye, kiriye. Eva han bêçaretiyeke fermî ye. Divê êdî ev bêçaretî bête pejirandin. Gelê Kurd jî yê Tirk jî, ji ber konevaniya înkarê ya Tirk xisareke mezin dibînin. Ji faşîzmê re stû xar kirin, li ber kevneperestiya olî gerîn, dê dewletê bêtir bi lebikîne. Û hela rebenîya laperandina giyana eşîrî, dê tu fêdekî negihîne dewletê.

Gotinek pêşîya heye: Dijminê merd ji dostê xirab çêtir e. Ev gotin ne vala ye. Bê sihûdiyek netewê Kurd jî ku dijminê wî ne merd e. Dewleta Tirk pir xirab e. Ji ber vê yekê Netewê Kurd ji dewletê dostaniyê naxwaze. Qe nebe bila dijminantiya xwe bi merdî bi meşîne.

Xirabiya dewletê tenê xisarê nade gelê Kurd. Divê bête bawer kirin ku bi vê konevaniya dewletê ya li hember gelê Kurd tê meşandin, gelê Tirk jî jê gelekî dixisire.

Divê çend gotin ji van her 12 xayînên me re jî bêje gotin. Netewê Kurd, ne di rewşa dewleta Osmanî û ne di ya salên damezrandina dewleta Tirk de ye. Netewê Kurd, îro bi awakî hemdemî rabûye ser piyan û doza azadî û serxwbûna xwe dike. Di mercên îroyîn de, berjewendîyên netewî ji yên kesan gelek pêştedir e. Divê herkes berjewendîyên xwe bi yê netewî ve girêbide. Gava ku kesek xwe bide ber pêla leyîya netewî, dê mîna qirş û qalan bi ber avê kevin. Divê ji xiyanetê re jî rûmetek hebe. Hûn yê ku çend çîprût dane dora xwe ma qey dikarin li hember têkoşîna rizgarîya netewê Kurd xwe bigrin. Ma qey tu namûs di pozên we de tune! Ji bo dest ramûsandina Demirel û Gureş û ji bo teyfikek tirşik hûn xwe difroşin! Ma hûn dê bi çi hawî li rûyê der û dorên xwe, cînar û nasên xwe bi nihêrin! Hûn wer di nava xiyanetekê de ne ku, zuriyeta we ya sêsed sal şûn de jî dê fêdî bikin navên we bi zimên xin! Kes ji we re nabêje derkevin çiyê, li dijî dewletê şer bikin. Veya han her nekin, lê tenê li şûna xwe rûnin! Ku derdê we navdan û dengdan be, yên netewê xwe bin, yên eşîrên xwe bin ne yên xelkê xerîb û ne yên dijmin. Ku derdê we hûn bikevin dîrokê jî be, riya wê ne ya xiyanetê ye. ■

Ve artistin yaşam gerçekliği doğal koşullarla birlikte sanatın dünyasını belirler. Dolayısıyla; sanatın kendine özgü bir dünyası ve özerk politikası mevcuttur.

DEVRİMİN DİLİ

Adil Zozanî

Sanat, en iyi meyvasını toplumsal hareketliliğin olduğu dönemlerde verir. Durgunluk dönemlerinde, genelde toplumsal yaşamın her alanında üretimde meydana gelen düşüş, haliyle sanata da yansır.

Sanat, öz itibarıyla genel geçer doğrular üzerine kurgusunu yapar ve hammaddesini de toplumsal eylemlilik olarak kabul eder. Kendisine göre; bireyin her dediği doğru değildir, tersinden toplumsal yaşam içinde bireyin her eylemi de yanlış değildir. Sürekli bir bakış açısıyla doğrunun da yanlışını arar ve ortaya çıkarır. Yanlış, kendisi açısından her zaman önemli ölçüde ilham kaynağı oluşturur. Çünkü toplumsal yaşamda birey, sanat yapanın "artist"idir. Ve artistin yaşam gerçekliği doğal koşullarla birlikte sanatın dünyasını belirler. Dolayısıyla; sanatın kendine özgü bir dünyası ve özerk politikası mevcuttur.

Sanatın Dünyası

Sanat, hiç bir zaman tatmin olmayacak kadar bencildir. Ve doyumsuz iştahı her zaman kuşkucu, yaşamı kendi dünyasının içinde yorumlar ve her an için eskide kalan birşeyler olduğunu varsayar. Toplumsal yaşamı kendi dünyasında yorumlarken önyargıdan uzak kalır ama, geleceğe dönük zemin oluştururken her zaman kendi dünyasını önerir. Bu da sanat dünyasında mantığın sınırlarını zorlayacak düzeylerde çelişkilerin olduğunu ifade eder. Nihayetinde, toplumu yorumlarken nesnel olarak veri kabul ettikleri toplumda bireyin eylemi ve doğanın yaşamdaki dış etkileri arasında bulduğu bağla kendi bağımsız perspektifini belirler.

Sanat Politikasının Özerkliği

Sanat, her zaman için kendini bağımsız kabul eder ve yaşamın her alanında kendi dünyası içinde yorumunu yapar. Fakat hammaddesi toplumsal yaşamdır, aynı zamanda tüketicisi de toplumsal bireydir. Bu nedenle kendini ifade ederken bağımsızlığını savunur, ama politikasını belirlerken özerklikte ısrar eder. Kendi dünyasında yenilikçi, sürekli gelişmeye kapısını aralık bırakır. Yenilikçi yönü, yaşanılanı yorumlamasına imkan tanır, geleceğe yönelik önerilerde bulunmasını mümkün kılar. Bunu yaparken de kendi ilkelerini yorumuna emdirir. Olanca haliyle yorumunda özgür, geleceğe yönelik önerilerde ise temkinli davranır, gerçeklikten hareket eder.

Sanatla Politikanın Kesiştikleri Nokta(lar)

Dünya devrimleri tarihine geri dönüp baktığımızda, yüzeysel de olsa karşımıza çıkacak tablonun ilginç detaylarla dolu olduğunu görmemiz mümkün. Dünyada gerçekleşen devrimler içerisinde hangisinin kendini ifade edebilecek bir dile sahip olduğu sorusunu soracak olursak, kuşkusuz alacağımız cevaplar birbirinden farklı olacaktır. Eğer gerçekleşen her devrimin ilerici bir yön taşıdığı noktasından hareket edersek, genel geçer bir doğrudan hareket edildiğinden alınacak cevap muğlak kalır. Aynı zamanda devrimin dilinden kastımızın ne olduğunu anlamamış oluruz. Çünkü burada bakış açımız subjektiftir ve politik yaklaşımın egemenliği altındadır. Fransız Burjuva Devrimi, toplumsal yaşama biçimsel olarak yenilikler getirdiği noktası doğrudur. Fakat, değişimin öze de yansıdığı noktasında doğrudur demek mümkün değildir. Literatüründe "işveren", "işadamı" kavramları yasallaştı. Sömürüye çağdaşlık anlamında yenilik getirdi.

Devrim sonrasında yetişen sanatçılar ve gelişen sanat anlayışları anti-tez olarak sunulabilir, fakat öz itibariyle Fransız Devriminin dili platon'un devlet anlayışına yakındır. Platon'un litaratüründeki, "ezen hayvanlar ve ezilen hayvanlar" gerçeği Fransız Devrimin de değişmemiştir. Sadece ilke dile "ezen ve ezilen sınıflar" şeklinde değişime uğramıştır. Devrim sonrasında gelişen sanat dünyasına gelince: Bu, kısmen de olsa sınıf çıkarlarını zedelemeyecek biçimde olmuş gelişmelerdir. Eleştiri yapmak için sanatçı, sanatında zımlı ifadelere baş vurmayı daima gerekli görmüş ve üretimde hiçbir zaman özgürlüğünü hissetmemiştir. Ve sonuçta ortaya çıkan ürünün anlaşılırlık düzeyi oldukça düşüktür. Sanatçı "savaş kötüdür" diyemediği gibi "kötülüklerle savaşmak gerekir" de diyememiştir. Dolayısıyla sanatla politika arasında bir konsensüs olmamış, sanatın özgür dünyasına burjuva ideolojisinin etkisi yansımıştır. Devrimin kendi dili yaratılamadığı gibi, buna sınıfın çıkarları gereği imkan da tanınmamıştır. Sanat ve politika arasında ortak noktalarda kesişme yerine sanatın entegrasyonu sözkonusudur.

İran Devrimi: En çok islami kesimin iddia edeceği İran Devriminin kendi dilini yarattığı iddiasının ayakları yere basmamaktadır. Çünkü öz itibariyle genel anlamda toplumsal çıkarlar burada da arka planda kalmıştır, bireyin alçalması, ilahiyet ve herşeye kadir-i mutlakiyet öngörüsü yaşama egemen kılınmıştır. Tevekkül anlayışıyla yaşama yorum katmanın gelişimi, yeniliği önlediği gibi, toplumsal yaşamda ivmeyi standart olanın altına düşürür. Beyin durur, fiziki eziyete sürüklenip kurnazlığa prim veren bu anlayışın biçimsel olarak sömürüyü anımsatmasıyla birlikte, öz itiba-

riyle Fransa Burjuva Devriminden de geri bir devrim niteliğine sahiptir. Dolayısıyla bu devrimin kendine özgü dili vardır denilemez.

İran Devriminin gerici yönünü açıklamak için İslamın resim sanatına yaklaşımını göstermek mümkündür. Örneğin yoğunluk olarak resim sanatında doğa resmine önem verilmesi, canlı varlıkların resimleştirilmesine şiddetle karşı çıkılmasına bu devrimin bir kendisine özgü dili var iddiasında bulunanların verebilecekleri bir cavabın olabileceğini düşünmüyoruz.

Toplumsal yaşama ilerici ivme kazandırmayan bir devrimin doğal olarak gericiliğe kapısı aralık kalır ve sanatıyla politikası arasında konsensüs sağlanamaz. Toplumsal yaşam oligarşiye mahkum edilmiş demektir.

Ekim Devrimi: Ekim Devrimini diğerlerinden bu noktada ayırmak gerektiği düşüncesindeyim. Devrimin kendine özgü bir dili vardır ve tam olmasa da sanat ile politika arasında bir konsensüsün varlığından söz edilebilir. Gerek devrime zemin hazırlayan gerekse devrimi gerçekleştiren görüş, özü itibariyle ilerici bir niteliğe sahiptir. Toplumsal yaşamın tüm alanlarında ortaya çıkan yenilik anlayışı doğal olarak devrimi mümkün kılmıştır. Ve kendini gösteren yenileşme anlayışı, toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi sanat dünyasında da kendini ifade edebilmiştir. Dolayısıyla bu yenileşme sürecinde sanat dünyasında kendisini toplumsal gerçekçilikle ifade eden sanat anlayışı aynı zamanda devrimin dili de olmayı başarmıştır.

Burada dikkat çekilmesi gereken önemli bir nokta mevcuttur. Makalemizin giriş kısmında ifade ettiğimiz, sanatın toplumsal yaşamda hareketliliğin olduğu dönemlerde kendini yeniden üretip, yenileyebildiği gerçeğine en açık kanıt Ekim Devrimidir.

Dünya devrimleri arasında kendi dilini varedebilen tek devrim Ekim Devrimidir deyip, buna rağmen yine de eksiklikler içerdiği noktasında yaşanan pratikten örneklemelerle sorularımıza cevap arayalım. Devrimin kendine özgü dili olduğu noktasında hemfikir olabiliriz. Çünkü diğerlerinden farklı olarak sınıfsız toplumu hedeflemiştir. Anti-sömürgeci yanı vardır ve tevekkülün çaresizlik olduğunu kanıtlamıştır. Ama sonuçta Gorbaçov gibi bir kaypağı, Yeltsin gibi bir diktatörü yaratmıştır. Yaşanan 70 yıllık pratik, sonuçta geriye dönüşü beraberinde getirdi. Kimilerine göre, tıkanmanın gerekçesi üretimsizlik olarak kabul edildi. Kimilerince de erken doyum olarak kabul edildi. Kimileri ise her ikisi birden denildi. Ben de son gruba dahilim, yalnız bir noktayı ilave ederek: devrim kendi içinde bir demokrasi yaşayamadı.

Devrim, gerçekleştiği yıllarda dünyada yaşanan hızlı değişim rüzgarı, yaşanan savaşlar insanları yoğun arayış uğraşına sürüklemişti. Bilimde, sanatta, teknolojide yeni gelişmeler sözkonusu olmuştu. Toplumsal dinamikler yeni ve güzel olanı yaratmak için oldukça elverişli bir ortam hazırlamış ve değişime doğru perspektif belirleyebilecek bir önderlik arayışı içine sürüklemişti. Bugün okunan dünya klasiklerinin pek çoğunun devrim öncesi yüzyılda kaleme alınmış olmaları bir rastlantı değildir. Sadece Rusya'da Ekim Devrimi gerçekleştiği yıllarda yetişen düşünürlerin çoğu dünya düşünce tarihinde kendilerine yer bulabilmişlerdir.

Yeni yeni sanat akımları ortaya çıkmış, farklı dünyaların prototipi çizilmiştir. Geleceğin toplumuna yönelik sanat dünyasında yapılan tartışmalara politik arenadan yapılan müdahale Ekim Devriminin tarihine yazılmış negatif değerli bir durumdur. Rus futürizmi temsilcilerinin dıştalanması, bu sanat akımı temsilcilerinin zor durumda bırakılmaları, politikacının sanatçı üzerinde insiyatif kurması sonucu, sanat alanındaki gelişmelere gem vurulmuş, yeniliklere aralık kapı bırakılmamıştır. Bunun sonucu olarak toplumsal yaşamda ilerleme durup, kitle nezdinde erken doyum sözkonusu olmuştur. Erken doyum da üretimi durdurmuştur.

Kısacası humuslu toprakta sürülen çift, humuslu toprağa ekilen ekin hasatını tam alamamıştır ve geleceğin toplumuna kıraç bir zemin devredilmiştir. Başta sanatla politika arasında gerçekleşen konsensüs giderek çelişkilere dönüşmüş. Dolayısıyla yeniden başa dönme gereği duymadan yapılan yanlışı anlamak mümkün.

xxx

Ülkemiz devriminin ilerici yönü olacaktır... Devrimin Dili de Olmalıdır.

Kürt halkı gecikmiş bir ulusal kurtuluş mücadelesi sürecini yaşamaktadır. 20. yüzyılın başlarında boyveren ulusal kurtuluş mücadelelerinin hemen hemen hepsi zaferle sonuçlandı. Dolayısıyla dünyada gelişen hızlı değişim rüzgarına kendini kaptıran ulusal kurtuluş mücadeleleri kısmen güçlerini Ekim Devrimi'nden aldılar ve nihayetinde özellikle de Balkanlarda Osmanlı despotizmine karşı gelişen ulusal mücadeleler, kendilerini sosyalizmden yana tavır belirlemek zorunda hissettiler. Bunun sebebi gayet açıktır; hedef alınan ulusal kurtuluş için bir kalkan gerekliydi ve bu kalkan da anti-sömürgeci yönüyle kendini ezilen, sömürülen uluslara kabul ettiren sosyalizmdi.

Daha önce Ekim Devriminin kendisine özgü bir devrim dili yaratabildiğinden sözetmiştik. Bu noktada devrim dilinin evrenselleşip, evrenselleşmediğine bakmak gerekmektedir. Tabii ki 20. yüzyıl başlarında gerçekleşen ulusal kurtuluş mücadelelerinin Ekim Devrimi'nden etkilenmelerinin altında yatan gerçeklik budur. Yani devrimin vitrini güzel ve de cezbedici yanları vardı. Ne yazıkki bu güzellikler tümden toplumsal yaşama yansımamıştır. Ulusal kurtuluşların taşıdıkları ilerici yön sosyalist devrimden destek almasına vesile olmuş ama, birebir toplumsal kurtuluşa vesile olabilecek dinamikler harekete geçirilememiştir. Kendisni toplumsal gerçeklikle ifade eden devrim, gelişimini sağlayacak yeterli üretimde bulunamamıştır. Kapitalist sistemle yıldız savaşını veren devrim kendi içinde toplumun hayat standartını yükseltecek üretimlerden geri kalmış, erken doyuma ulaşmıştır. Bu erken doyum kapitalizmin obur iştahı karşısında kendi devrim dilinin tam anlamıyla evrenselleşmesine engel olmuştur. Dolayısıyla bunun etkileri, sistemden etkilenen ulusal kurtuluş mücadelelerine de yansımış ve nihayetinde sosyalist sisteme öncelikle darbe buradan vurulmuş ve 70 yıl-

lık pratiğin sonucunda dağılma gündeme gelmiştir.

20. yüzyılın sonlarına yaklaşıldığı bir dönemde, bir, sosyalist sistem çökmüş ama, kapitalist sistem de çürümüşlük sürecini yaşamaktadır. İki, kapitalist sistemin yaşadığı çürüme süreci kendisini yarattığı lümpen birey tipinde ifade ediyor, buna rağmen obur iştahı ve teknolojik gelişmeleri bilinçli olarak lehinde kullanabilme becerisi sayesinde ayakta durabilmektedir. Yeni Dünya Düzeni kisvesi altında sömürüyle biçim değiştiren kapitalizm, bilimde, sanatta, edebiyatta bütünlüklü hareket ederek daha çok sömürü için, kurtarıcılık adına her geçen gün toplumu daha çıkmaz sokağa sürüklemektedir. Medya iletişim araçları bu noktada kendisine hizmet sunan teknolojik gelişmeler arasındadır. Bırakalım sanatın bu düzen içerisinde özgür dünyasına sahip olduğunu, sanat dünyası Özerk bile değildir. Buna rağmen sayısız sanat akımı gelişiyor ve biçimsel de olsa kendi içerisinde politikadan kopuk tartışabiliyor.

Politik kurnazlıkla sanat dünyasına toplumun dününü yorumlama şansı tanınıyor, fakat geleceğe ışık tutacak gelişmelerin önüne sed çekilmektedir. Yani sanatçı gerçekleri görme şansına sahip, fakat doğruyu söyleme şansına sahip değildir. İdeoloji tüm alanlarda olduğu gibi sanatın politikasına da el atıyor durumdadır. Dolayısıyla sanat dünyasındaki gelişmeler, ilerlemeler düzen içi olma durumundan çıkamamaktadır. Tabii ki bu durum üzerindeki en önemli etki payı, yukarıda da belirttiğimiz gibi kitle iletişim araçlarına aittir.

Dünyada yeniden hortlatılan milliyetçilik hareketi, doğal alarak ulusal kurtuluş mücadelemizi de milliyetçi yönüyle içine almaktadır. Çünkü Kürt halkının güç olabileceği bir Ekim Devrimi arkasında bulunmaktadır ve sürekli gelişen milliyetçilik rüzgarı giderek ulusal kurtuluş mücadelesinin ilerici yönünü de içine alacaktır. Dolayısıyla durum böyle devam ederse, devrimin ilerici yönü de tehlikeye girecek, mücadelenin önderleri gelenekçi yapıya sıkı sıkıya sarılıp, -ki bugün de böyledir- salt ulusal kurtuluşla yetineceklerdir. Topluma da bundan farklı bir şey yansımayacak, evrimleşme gelişime yönelik olmayacağından topluma yeni bir kişilik de kazandırılamayacaktır.

Bir devrimin kendi diliyle birlikte gerçekleşebilmesi için toplumun tüm dinamiklerini harekete geçirmiş olması lazım ve bu da yetmeyeceğinden farklılığını ifade edebilecek yanları bulunmalıdır. Salt ilerici yönüyle dilini yaratabilen bir devrime dünyada rastlanılmamıştır. Kürdistan devrimi de bunun ilki olma şansına sahip değildir.

Kürdistan devriminin sınıfsız topluma dönük ilerici atılımlarının olabilmesi için kendisini yenilemesi ve bugünkünden farklı bir kişilik kazanması lazım. Bunun için:

- Düzen karşısında farklılığını ifade edebilmesi için hızlı kadrolaşma sürecine girmeli, doyumsuz iştah yaratmalı. Kapitalist düzenin kadro yapısı çok iyi tahlil edilmeli, nasıl bir kadro yaratılmalı? sorusundan hareket edilmelidir.

- Ulusal kurtuluş mücadelesinde, yaratmak istediği dünyanın yapısına uygun bir önderlik yaratmalı.

- Tepeden inme yönetim biçimine son verilmeli, tabandan yükselen sese kulak kabartan yönetim biçimi yaratılmalı. Bu da bilinçli bir topluma gereksinim olduğunu gösterir, bilinçli toplum için imkanlar seferber edilmelidir.

- Bilimde olduğu gibi, sanat alanında da yeni atılımlar gerçekleşmeli, özellikle sanatın kendi dünyasını yaratmasına yardımcı olacak tüm olanaklar tanınmalı, sanat politikasının özerkliğine dikkat edilmelidir. Parti veya örgüt sanatı anlayışının üzerine çizgi çizilmeli, çelişkiler yok edilmelidir.

İlk iki şıkta belirlenenlerin gerçekleşmesi, kuşkusuz toplumun yeniden kendini yaratabilmesinden geçiyor. Uzun bir zaman diliminde gerçekleşmesi mümkündür ve bunun uzun ve meşakatli bir yol olacağının bilinciyle hareket edilmelidir. Sanat dünyası ile politik arena arasındaki tartışmayı kaldırmak yerine derinleştirmek gerekir ve derinleşen tartışma ortamının zararlı olacağı kuşkusundan uzak durulmalıdır. Çünkü devrimin kendi dilini yaratmasının olmazsa olmaz koşulu eleştiri üzerine kurguludur. Verimlilik ve üretkenlik açısından bu gereklidir.

xxx

Medyada Sanat

Esas üzerinde yoğunluklu olarak durduğum, hedeflediğimiz devrimin kendi diliyle birlikte kendisini üretmesi noktasıdır. Burada da bu noktaya hizmet götürecek araçlar üzerinde durmak gerekir. İster aracınız bir radyo, televizyon veya ister bir gazete olsun, kitlelere götürülecek hizmet türü ne olursa olsun, yaşamın her alanında farklılık gösterebilmek için elimizdeki olanakları çok iyi kullanmak gerekir.

Bugünkü koşullarda mücadele etmek, herkesçe anlaşılacağı üzere görevimiz kıraç toprakta çift sürmek kadar zordur. Ve bu elimizde bulunan kadrolarla tamamlanacak bir görev değildir. Çağın teknolojik gelişiminden yararlanmasını bilmek, hızla değişen koşullara göre perspektif belirlemek, sürece yön verip toplumsal mücadeleye ivme kazandırmak için bütünlüklü hareket etmenin bilincinde olunmalıdır. Politikacısından sanatçısına, köylüsünden şehirlisine tüm toplum bireylerini içine alacak bütünlüklü bir toplumsal hareketlilik yaratmada medyanın üzerine düşen görev büyüktür.

Kürt halkı en canlı dönemi yaşamaktadır. Dolayısıyla bu canlı dönemde yağmalanmış, inkar edilmiş, hatta kısmen mezara gömülmüş kültürünün yeniden dirilmesi sözkonusudur. 7'den 70'e tüm bireylerin politize olduğu bir ortamda canlı bir üretimin olmaması için hiçbir neden yoktur. Yeterki üretimde bulunacakların kendi alanlarında kafaları rahat olsun. Tabii ki sanatı da bu koordinenin içinde ele almak gerekir ve kendi dünyasında özgür bırakılmalıdır. Bir medya aracının bu konuda yapabileceği bir şey vardır. O da; arpayla sapını birbirine karıştırmamaktır. Özel sanat-kültür sayfasında her zaman sanatın dünyasını özgürleştirmek lazım. Söz konusu medya aracı kendi bakış açısını belirlerken, sanatın özgür dünyası ve özerk politikasını da unutmamalı.

Eğer, herkes ne yapmak istediğinin, neye hizmet ettiğinin bilinciyle hareket ederse sorun da çıkmayacaktır. Böylelikle dili olacak bir devrimi gerçekleştirmek mümkündür. ■

AMED 'DEN

"Çıkmaz Sokak"

"Lice'de yüzelli genç kayıp"... Özgür Gündem Gazetesi yazıyordu. Bir sigara içimi durdum... Düşüncelerim aralıklara bölünmüş, kağıt uçaklar, naylon cumhuriyetler kentinde dağılmaya yüz tutmuştu.

Özgür Gündem'in 'özgür'ünü okşadım... Tuhaf bir mürekkep kokusu elime bulaştı... Sokağa çıkmak istiyordum... Sokaklara tanklar düşmüştü. Kimbilir, belki de sorunlara yine 'kan' aranıyordu. Birden İzzet Kezer düştü aklıma gazete satıcılarını görünce... Ve ardından Musa Amca... Gündem'in özgürünü biraz daha sert okşamaya başladım. Elime kırmızı bir mürekkep bulaştı... Ne bedellerle okuyorduk değil mi gazeteleri? Sonra yasak kararları ve karakolların gazete bayiine dönüşmesi... Gazete söylemlerinin işkence çığlıklarına karışması...

"Lice kan gölüne dönmüş" diyorlar... "Lice'nin afet evleri kağıttanmış" diyorlar... "Halepçe'yi yaşadık" diyorlar... "Camilerde ölüm var" diyorlar... Durmadan diyorlar ve susuyorlar... Çığlıklarını acılarına gömüyorlar... Çıkaryolları bilmiyorlar, görmüyorlar... Tıkanıp kaldık bu kanlı merasimde, imzasız bir bildiri bile dağıtamıyorlar... Sonra her iki coğrafyadan da analar ağlıyorlar... Ağlıyorlar...

Gazeteler yasak, kimlere tasa?.. Belki yarın su da yasak olacak, ekmek de... Bugünden bilmiyorlar... Kağıtlarını dolara, kalemlerini tek ele satmışlar, doğruyu söylemiyorlar... Dahası her damla kana daha fazla gülüyorlar...

Yoruldum düşünmekten... Dışarıya el uzatıyorum... Yaşama el uzatmaya çalışıyorum, elim hep yarı yolda kana bulanıyor... Oysa nasıl da özlemişim işçi mitinglerini, nasıl da özlemişim öğrenci eylemlerini... Beni, yurdumu, milletimi bölmekten alıkoyuyorlar. Zindanları boğuyorlar.

Sokağa çıkmak istiyordum, oysa kenti karantinaya almışlardı... Bir çıkar yol aradım bu çıkmaz sokakların arasında... Her seferinde elime bir parça kızıl mürekkep bulaştı. Şimdi dillenmenin zamanıdır dedim, oysa bütün diller susmuştu.

Söz yasak, konuşmuyorlar... 13 yaşın direncine satırla saldırıyorlar. Korkuyorlar tomurcuğun güle dönüşmesinden... Bebeğin gülücüğünden, kuşun ötüşünden korkuyorlar... Bilmiyorlar, korkuyla sonlarını hazırlıyorlar.

"Ne oldu bize?"... Bilseydim, kolay açardım kapıları... Düşüncemin derinliklerinden bir uçak havalandı apansız... Gökyüzünü ölüme boğuyordu... Belki de kesif bir duman yükseliyordu Cudi'den... Ne oldu bize, niye o kadar alıştık ölüm duygusuna?... Yarına bırakmak istemiyorum kafamı içindekilerle birlikte... Sokakları duymak istiyorum... kulak kabartıyorum: Geceyi silah sesleri renklendiriyor!.. Olur ya, belki ben de giderim bu akıntının peşi sıra, kendimi yokluyorum... Yerimdeyim...

Lice diye bir yer yoktu artık. 18 yıl önce de haritadan silinmemiş miydi? Zaten yokluğun yok olmasını konuşuyordu herkes... Herkes yokluğun varlığını konuşuyordu, hatta televizyondaki boyalı spiker bile...

Sokağa çıkmak istiyordum. Bu kanlı labirenti aşmak istiyordum, oysa her seferinde karşımda bir "çıkmaz sokak"...

"Ne oldu bize?" Bütün duyarlılıkları yitirdik mi? Ölümleri oncasına kanıksadık mı? O anda televizyonda çirkin kokulu bir portre Iğdır'dan haber veriyor... Sonra Kulp ve Batman dolaylarından faili meçhul havalar. Özgür Gündem satan 13 yaşın direncini yaşamak istiyorum bir kaç asır...

Düşünmek gerekti; düşündüm: "Hep devlet yasak kustururdu basına"... Böylesi düşününce birçok şeyi kolayladım... "Hep devlet yasak kusturuyordu basına..." Niye? Kolayladığım yere takılıp kaldım... Oysa bilseydim cumhuriyetlerin niye naylondan yapıldığını, bilseydim faili meçhullerin niye şafakları yapıldığını ya da duysaydım idamlığın ilmek acısını boynumda, belki tıkanmazdım... Belki çıkar yollar artardı benim için... Ve elime kızıl mürekkep bulaşmazdı Özgür'ü okşarken...

Ferat Amed

MEM Û ZÎN Destanı'nın Kısa Öyküsü (*)

Yılmaz GÖKÇE

Bir zamanlar Zeynıddin adlı bir bey yaşardı Cizre'de. Soyu Arap kendisi Kürt Beyi idi. "Botan Beyi" adıyla ün yapmıştı. Yiğit ve cömertti Botan beyi, nüfuz sahibiydi, dört bir yanda hüküm sürerdi.

Birbirinden güzel iki kızkardeşi vardı Botan Beyi'nin. Kardeşlerinden birinin adı Zîn, diğerinin Sıtî idi. Biri esmer, öteki sarışındı. Güzellikleri dillere destandı Zîn ile Sıtî'nin. Bey onları çok sever, iki gözü gibi bakardı.

Botan Beyi'nin hizmetinde olan biri Divan Vezirinin öteki Divan Katibi'nin oğlu, iki delikanlı vardı: Mem ile Tacdîn. Tacdîn kahramanlığı ile ün yapmıştı. İki kardeşi vardı Tacdîn'in Arif ile Çeko. Fakat herkesten ve iki kardeşinden çok Divan katibinin oğlu Mem'i kendine kardeş yapmıştı o. Mem ile Tacdîn birbirlerini çok severdi.

Bir büyük eski geleneği vardı Kürtler'in o zamanlar. Doğu şehsüvarı olan güneş Mart ayına girdiği zaman yılbaşı sayılırdı. Herkes evinden, barkından çıkıp kırlara dökülür, el-ele verip oyunlar oynar, türküler söylerdi. Adına Newroz derler bu bayramın. Özellikle gençler çok severlerdi bu bayramı. Çünkü genç kızlar ve erkekler Newroz eğlenceleri sırasında birbirlerini görüp beğenirlerdi.

Yine böyle bir Newroz bayramında delikanlılar kutlamalara katılmak için Botan Beyi'nden izin alıp büyük bir sevinç içinde kırlara çıkarlar. Yalnız Mem ile Tacdîn "başlarına hiç bir güçlük gelmesin" diye kılık değiştirirler. Kızlar gibi süslenip püslenirler, saçlarını arkadan örgü yapıp başlarına mücevherler iliştirilmiş kofileri takıp giderler Newroz kutlamalarına.

Şehirde dolaşmaya başlar Mem ile Tacdîn. Az sonra gördükleri manzara karşısında donup kalırlar; yüzlerce genç sokaklarda sefil ve perişan bir halde dolaşmakta çırpınmaktadır. Tacdîn yaşlı bir adama neler olduğunu sorar.

"İki güçlü şehlevend
Bugün halka olmuşlar cellad
Kimi görürlerse o iki sarhoş
Böyle yapıyorlar perişan" diye cevap verir yaşlı adam. Yaşlı adama tekrar sorar Tacdîn "onları görmedin mi, niceydi" diye. "Fazlasıyla taze iki delikanlıydı" diye cevap verir yaşlı adam. Görüp mertçe karşı koymak için "altı uçlu kılıç mıdır onlar/yoksa oklu ve hançerli midir onlar?" diye sorarlar yaşlı adama. "Hayır" der yaşlı adam. "Gamzeyle, bakışla halkı öldürüyorlar, okla öldürür gibi" diye yanıt verir. Az sonra birden bire sözü edilen iki delikanlı çıkar ortaya. Elbiseleri ve giyinişleri birdir, fakat şehirde tanınmıyorlardır. Melek yüzlü, peri huyludurlar. Mem ile Tacdîn çarpılırlar görür görmez onları. O iki delikanlı da çarpılmıştır görünce Mem ile Tacdîn'i kız kılığında. Derken gözden-göze, gönülden gönüle uzanan bir sıcaklıkla yaklaşırlar birbirlerine. Delikanlılar kız kılığındaki Mem ile Tacdîn'i oturtup seyrederler bir süre. Boylarını poslarını seyredip, zülüflerine ve benlerine bakıp bakıp şaşa kalırlar. Az sonra yüzüklerini değiştirirler birbirleriyle. Hangi soydan geldiklerini anlasınlar, bilip öğrensinler diye. Bazı yabancıların aniden görünmesi üzerine istemeyerek veda edip kalkarlar.

Bir hafta boyunca perişan bir halde yataklara düşer Mem ile Tacdîn. Sonra birbirlerinin parmaklarındaki yüzüklere bakarlar. Mem'in yüzüğünün üstünde "Zîn" yazılıdır, Tacdîn'inkinde ise "Sıtî". İşte o an Sıtî ile Zîn'in kendileri gibi kılık değiştirip Newroz kutlamalarına geldiklerini anlar Mem ile Tacdîn.

Zîn ile Sıtî de bitkin halde dönerler evlerine. Onlar da aşktan sararıp solmuş bitkin haldedirler. Hoyzebûn adlı dadıları onları sararıp solmuş halde görüne şaşırıp ne olduğunu sorar. Zîn ile Sıtî durumu olduğu gibi anlatırlar dadılarına. Şaşırıp kalır Dadı. Kızar, öfekelenir onlara kadın kısmına meyl ettikleri için. Ama sonra "kadın kısmına meyl etmeniz imkansızdır" der. Sonunda Dadı'ya Mem ile Tacdîn'in yüzüklerini gösterirler. Dadı yüzükleri alıp büyü yaparak sabaha kadar sahiplerinin kim olduğunu bulacağını söyler onlara.

Sabahleyin kendini bir falcı şeyhin yanına atar Dadı. Falcı Şeyh'e' bir iki altın vererek durumu anlatır. Ondan yüzük sahiplerinin kim olduğunu bulmasını ister. Falcı fal bakıp yüzük sahiplerinin erkek olduğunu söyler Dadı'ya. Zîn ile Sıtî nasıl erkek kılığına girerek Newroz kutlamalarına gitmişlerse, onlar da bayrama kız kılığında katılmışlardır. Doğrudan Mem ile Tacdîn'in isimlerini vermez Falcı Şeyh. "Git" der Dadı'ya, "kendini tabip kılığında göster, hasta dedikleri kimseleri gör, o hastalık senin için delil olur."

Bunun üzerine kalkıp tabip kılığına girer Dadı. İlaçlarla donatır kendini. Koynuna bir kaç kitap alır. Gezmeye koyulur. Bir yerde nereden gelip kim olduğunu sorarlar ona. Görünüşte hekim olduğunu söyler Dadı. Fakat daha çok iki hastalığı iyi bildiğini belirtir; "bedenlerin ve ruhların derdini". "Anlat bize" derler Dadı'ya "Ruhlardaki dert hangi derttir?" Ruhun derdinin sevgi olduğunu söyler Dadı. Onlar da kendilerinden iki arkadaşın hasta olduğunu söylerler Dadı'ya. Kalkıp hastaların yanına varır Dadı. Hastalarla yalnız kalmak ister. Herkes ayrılır yanlardından. Hastalarla baş başa kalır Dadı.Bu iki hasta Mem ile Tacdîn'den başkası değildir.

Dadı onlara Sıtî ile Zîn'in yanından geldiğini söyler. Elçidir o. Sıtî ile Zîn'in yüzüklerini ister geriye, adları kötüye çıkmasın diye. Derhal yerlerinden kalkıp dadının ellerine, ayaklarına kapanır Mem ile Tacdîn. Yüzlerce öpücük kondururlar Dadı'nın ellerine, ayakla-

rına. Dadı sevinip ağlar onlardaki bu güçlü sevgiye. Üzülmemelerini söyler, tekrar geri ister yüzükleri. Bir an önce dönüp onların birbirlerine kavuşması için elinden geleni yapacaktır. Tacdîn parmağındaki yüzüğü çıkarıp verir Dadı'ya. Mem vermez yüzüğü. Şeklinin hayalinden gıda aldığını, yüzük sahibine kavuşmaya layık olmadığını söyler.

Tacdîn'in verdiği yüzüğü alıp Zîn ile Sıtî'nin yanına döner Dadı. Onlara Mem ile Tacdîn'in yanından geldiğini söyler. Mem ile Tacdîn'i beğenmiştir Dadı. Onların kendilerine layık olduğunu söyler içtenlikle. Bu kez Dadı'dan başka bir istekte bulunur Zîn ile Sıtî. Ondan Mem ile Tacdîn'e varıp kendilerinin de onları kabullendiklerini kendilerini istetmelerini söylerler. Dadı yine hekim kılığına girip Mem ile Tacdîn'in yanına varır. Zîn ile Sıtî'nin söylediklerini olduğu gibi anlatır onlara. Mem ile Tacdîn arkadaşlarına, yakınlarına, tüm herkese duyururlar bu sevinçli haberi. Sonunda yakınları, arkadaşları ve bazı beylerle birlikte Botan Beyi'nin huzuruna çıkarlar. Sıtî'yi Tacdîn'e isterler. Sıtî'yi Tacdîn'e vermeyi kabul eder Bey. Bey'in isteği üzerine düğün yeri kurulur. Tam yedi gün boyuna oyunlar oynanır, türküler söylenir. Bey Mem'e Tacdîn ile Sıtî'ye sağdıç olmasını ister. Kabul eder Mem. Yedinci günün sonunda birbirine kavuşur Sıtî ile Tacdîn.

Botan Beyi'nin Bekir (Bekoyê Awam) adlı bir kapıcısı vardı. Soyca Botanlı değildi Bekir Mergever'dendi. Her zaman Bey'in kapısında dururdu. Bütün kötülüklerin anasıydı adeta. İkiyüzlü, yalancı uğursuz biriydi Bekir, Tacdîn'e de kini vardı ayrıca.

Tacdîn ile Sıtî'nin düğününden kısa bir süre sonra Botan Beyi'ni tenha bir yerde yakalar Bekir. Önce Tacdîn'in Sıtî'ye layık olmadığını söylerse de Bey'in karşı çıkması üzerine susar. Bu kez başka bir yol dener. "Sen" der Bey'e "Sıtî'yi Tacdîn'e verdiğin gün, Tacdîn de kendi yönünden Mem'e vermiş Zîn'i". Bey kızar bunun üzerine. "Tacdîn'in benden korkusu kalmamış mıdır" diye öfkelenir. Bekir Bey'i dolduruşa getirmek için bu kez "korkarım ki kin ve kibirle, Zîn'in de ötesine gidip isyan etsin, fazlasıyla asalete gözünü diksin" der. Bunun üzerine Bey daha da öfkelenir. Yemin eder. Adem soyundan olan erkek cinsine Zîn'i eş olarak vermeyeceğini söyler.

Tacdîn ile Sıtî'nin evlenmesinin ardından Zîn ile Mem yalnız kalmıştır. Önceleri Mem Tacdîn'le, Zîn de Sıtî ile dertleşip konuşurdu. Zîn Mem'e olan aşkından kırk gün boyunca ne yemek yedi, ne içti ne de uyudu. Kimi zaman gamlarla, mumla, pervaneyle konuşur onlara derdini anlatırdı, kimi zaman da Siti'ye sitem ederdi. Mem'in durumu da Zîn'inkinden farklı değildi. O da Zîn'e olan aşkından yanmış, kavrulmuştu. İnsanlardan kaçıp bir başına uzaklara gider, kimi zaman Dicle nehri ile, kimi zaman rüzgarla konuşurdu, kimi zaman da gönlüne sitem ederdi. Sonunda Dicle nehrinin kenarında hastalandı Mem. Kırk gün boyuna ölü gibi yığılıp kaldı Dicle'nin kenarında.

Günün birinde Botan Beyi bütün Botan halkını ava çağırır. Ava gelmeyenlerin cezalandırılacağını söyler. Bunun üzerine şehrin bütün erkekleri Bey ile birlikte ava çıkar. Herkes ava gidince Zîn Bey'in bahçesine çıkar, göğsüne taş vurup yakınmaya başlar, derdini sarı güllere anlatıp içini döker. Az sonra harap halde olan Mem de gelir Bey'in bahçesine. Zîn Mem'i görünce düşüp bayılır. Mem Zîn'i görmez önce. Çiçeklerle, güllerle dertleşmeye koyulur. Sonra yerde yatan Zîn'i görür. Az sonra ayılır Zîn. El-ele tutuşup uzun bir süre öylece kala kalırlar. Sonra uzun uzun konuşurlar, sevişirler.

Derken Bey, akşamüstü yanında askerleriyle çalınan davulzurnanın eşliğinde avdan döner. Şehrin ileri gelenlerine "yorgunluktan halsiz düştük" der Bey. "Biraz da bahçede oturalım." Bunun üzerine şehrin ileri gelenleri Botan Beyi'nin sarayına girerler. Sarayın ve her yanın boş olduğunu görür Bey. Küçük kapıların tümünün açık olması üzerine kuşkulanır Bey. Yanında Bekir ve Tacdîn olduğu halde saraya girer. Bir fısıltı duyarlar. Akşam karanlığında bir karaltı görür Bey sarayın içinde. Kendisinden izinsiz olarak bu mekanda bulunanın kim olduğunu sorar Bey. Bey'in sesini tanır Zîn Mem'in abasına bürünüp saklanır. Mem Bey'e hasta olduğunu ve kendisi ava gidince daha da hastalanıp dışarı çıktığını, kendini birden sarayda bulduğunu söyler. Bey Mem'e bahçede ne avladığını sorar. Mem Bey'e bahçede bir ceylan avladığını, kendisi gelince ceylanın saklandığını söyler. Mem'in böyle konuşmasından onun gizlice Zîn'in yanına geldiğini anlar Tacdîn. "Mem'e kulak asmayın çünkü delidir, başında akıl yoktur, saralıdır" der Bey'e Tacdîn. Bunun üzerine Mem ile konuşmaktan vazgeçer Bey. Şehrin ileri gelenleri ile birlikte divan kurulur, yenilip içilmeye başlanır, eğlenilir. Eğlence sırasında Tacdîn Mem'in üzgün olduğunu görüp yanına varır, halini sorar. Mem işaret ve ima ile elini abanın üzerinden çekip iki saç örgüsünü gösterir Tacdîn'e. Tacdîn o an Zîn'in Mem'in abasının altında saklandığını anlar.

Çabucak kalkıp koşarak evine gider Tacdîn. Mem ile Zîn'i bulundukları zor durumdan kurtarmak için evini ateşe verir. Tacdîn evini ateşe verince herkes onun yanan evini kurtarmak için harekete geçer. Bey de durumu öğrenince sarayı ve bahçeyi boşaltıp Tacdîn'in evinde çıkan yangını söndürmeye gider. Bunun üzerine Mem ile Zîn bu zor durumdan kurtulurlar.

O günden sonra Mem ile Zîn'in aşkı dillere düşer. Herkes onların aşkını konuşur, dedikodular durdurak bilmez. Günün birinde Bekir Botan beyinin yanına vararak Mem ile Zîn arasındaki ilişkiyi anlatır ona. Bey kızıp öfkelenir. Düşünceye dalar sonra. Bekir'e "namusa aykırı olan bu haberin gerçek olduğunu nasıl ortaya çıkaralım" diye sorar. Bekir'de Bey'e Mem'i çağırtıp onunla satranç oynamasını, şartını gönül dileği olarak koşmasını, böylelikle gerçeğin ortaya çıkacağını söyler.

O gece sabaha kadar gözüne uyku girmez Bey'in. Sabah kalkıp hizmetçilerden gizlice Mem'i çağırmalarını, Tacdîn ile kardeşlerini durumdan haberdar etmemelerini söyler. Hizmetçiler varıp çağırırlar Mem'i. Derken Mem çıkagelir, meclis kurulur. Sohbetler edilir, içkiler içilir, söz satranç ve tavlaya gelince Bey kin ve öfkeyle Mem'e gönül dileğini şart koşarak satranç oynayacaklarını söyler.

Botan Beyi'nin adı Girgîn olan bir oğlu vardı. Mem'in sevinç ve gam ortağıydı Girgîn. Bey, Mem'i gönül dileği şart koşarak satranca davet edince Girgîn durumu Tacdîn'e bildirir hemen. Tacdîn kardeşleri Çeko ve Arif'le birlikte meclise varınca Bey ile Mem'in satranç oynamaya başladıklarını

görür. Bir el Bey'i yener Mem. Bunun üzerine Bey iki el daha oynama isteğinde bulunur. Oynanan iki el boyunca da Mem'e yenilir Bey. Meclis'te oturup oyunu izleyen Bekir Zîn'in pencereden onları seyrettiğini görür. Mem'in sırtı dönüktür Zîn'e. Bunun üzerine Bekir oyunların, kuralların ve yerin sırayla olduğunu söyler ve Bey ile Mem'in yer değiştirmesini ister. Bey ile Mem yer değiştirirler böylelikle. Mem Bey'in yerine geçince Zîn'i pencereden kendilerini izlerken görür. Aklı başından gider bunun üzerine. Tam altı el boyunca Bey'e yenilir Mem. Mem yenilmiştir artık. Bey Mem'den gönlünde yatanın kim olduğunu açıklamasını ister. Bekir araya girip Mem'in sevdiğinin bir Arap kızı olduğunu söyler. İtiraz eder Mem. Şöyle anlatır sevdiğini:

"Beyim benim gönlümde yatan peri
Padişah kızıdır, yeri saraydır
Anka'dır yuvası yüksektir
Beylerdendir o, temiz soydandır
Su ve topraktan değil o, nurdandır
Hurilerin ve nazeninlerin baştacıdır
Gerçi melektir ama, adı Zîn'dir"

Bu sözleri işiten bey hidetlenerek hizmetçilerine Mem'i yakalamalarını için emir verir. Aynı anda ikiyüz kişi dikilir Mem'in karşısına. Mem de hançerini çekip ayağa kalkar. Bu sırada Tacdîn Mem'in karşısına dikilenlere seslenip durmalarını söyler, aksi taktirde çok kan dökülecektir."Hükümdarımız ne ferman ederse biz hiçbir hükme engel olmayacağız" der Tacdîn. Bunun üzerine Bey kalkıp Mem'in el ve ayaklarını bağlar. Mem'i tutup komutanının yanına gönderir "onu dar delikte hapsedin" der. Alınıp karanlık bir zindana atılır Mem. Mem mezar gibi dar ve karanlık olan bu zindanda perişan bir hale düşer. Günler haftaları, haftalar ayları kovalar. Gittikçe zindanda her şeyi Zîn olarak görmeye başlar Mem.

Mem zindana atılınca Zîn'in de kavuşma ümidi tükenir. Yemeden içmeden kesilir. Gözüne bir damla bile olsun uyku girmez. Bazen feleğe sitem eder, bazen de Mem'e yanar.

Tacdîn ile Sıtî de, Mem'in başına gelenlerden dolayı son derece üzgündür. Mem'in zindana atılmasının üzerinden tam bir yıl geçer. Tacdîn yakınlarından bir yaşlıyı elçi tayin ederek Bey'in huzuruna gönderir, Bey'den Mem'i bırakmasını rica eder. Bekir, Bey'in yanına varıp inadını açığa vurmamasını, her şeyin öfke ile çözülemeyeceğini söyler. Bunun üzerine Bey elçiye Mem ile Zîn'i gönlünden Tacdîn'e verdiğini söylemesini ister. Elçi kalkıp gider, haberi iletir Tacdîn'e.

Aynı günün akşamı Bekir tekrar Bey'in yanına vararak ona Mem'i öldürme planını anlatır. Plan şudur: Bey Zîn'e Mem'i görmesi için izin verecek, Mem Zîn'i görünce dayanamayıp ölecek. Bekir'in bu planını kabul eder Bey. Kalkıp Zîn'in yanına varır. Mem'e haksızlık ettiğini, gerçek amacının onların aşklarının kemale ermesi olduğunu, bunun için onların aşkını ölçtüğünü söyler. Bey'in bu sözleri üzerine bayılır Zîn. Bey Zîn'in başucuna çömelip ağlamaya (!) başlar. Sarayda bulunan herkes onların yanına gelir. Bir ara dışarıdan biri "Mem öldü" diye haber getirir. Bunun üzerine ayılır Zîn. Uzun uzun konuşarak duygularını dile getirir. Sonra Bey'e bir vasiyette bulunur. Bey'den Tacdîn ile Sıtî'nin düğünü gibi görkemli bir düğün düzenlenmesini ister Zîn. Sonra Mem'in yaralı olduğu haberi gelir. Yaralı Mem öldüğü zaman mezarlığa kadar onunla olacağını, kendisi öldüğü zaman Mem ile birlikte toprağa gömülmesini ister Zîn. Bunun üzerine Bey Zîn'e gidip Mem'i görmesini ister. "eğer ölmüşse dirilt onu" der, "sen ve Mem birbirinizden ayrılmayacaksınız" diye de söz verir.

Zîn kalkıp baştan ayağa süslenir. Yanına Sıtî'yi, Dadı'yı ve yüz nedimeyi alarak ellerinde meşale ve fenerler olduğu halde zindana varır. Mem'i içerde kendinden geçmiş, yerde uzanmış halde bulurlar. Dadı ile Sıtî Mem'in üzerine gider. Kendisine seslenip Zîn'in geldiğini haber verirler. Ne var ki Mem onları duyacak halde değildir. Sonunda Zîn Mem'in başucuna vararak "kalk içine seslendiğim ceset" diye seslenir. O anda kendine gelir Mem. Kalkıp bir kaç kez Zîn'in etrafında dolaşır. Sonra birbirlerine karşı sevgilerini getirirler dile.

Dadı, Sıtî ve nedimeler Mem'e duygulu bir şekilde seslenirler. Bey'in kendisi hakkında merhamet sahibi olduğunu, kalkıp kendileriyle beyin huzuruna gelmesini, Bey'in kendisini muradına kavuşturacağını söylerler. Mem şu cevabı verir onlara:

"Ben hiçbir beyin huzuruna gitmem
Ben esirlerin kölesi olmam
Bu mecazi beylik ve vezirlik
Bu sihir ve hayal oyunlar
Hepsi boş ve fanidir
Sonuçsuz ve ölüme mahkumdur"

Az sonra ölür Mem. Mem'in ölüm haberi bir anda tüm şehirde yayılır. Feryad ve figan kaplar şehri. Herkes Mem'in bulunduğu yere doğru koşar. Tacdîn ile Bekir bu sırada tesadüfen bir yerde karşılaşırlar. Tacdîn hemen öldürür Bekir'i, sonra Mem'in cesedinin yanına varır. Başındaki taç ve tomarı onun cesedinin üzerine fırlatır, deliye döner Tacdîn. Gördüğü herkesi kesip biçmek, öldürmek ister. Bey'e haber verilir. Bey gelip ayağına zincir bağlar Tacdîn'in, hapse atar onu. Mem'in cenazesi kaldırıldığı zaman Tacdîn ayağındaki zinciri koparıp, hapishanenin kapısını kırarak Mem'in cesedinin üzerine atlar.Tabutu başının üzerine koyar. Zîn'de gelir cenazeye, fakat düğüne gider gibi oynayarak...

Sonunda toprağa verirler Mem'i. Bekir'i de ayakucuna gömerler, Zîn'in isteği üzerine. Sonra Zîn, çam fidanı gibi boyuyla gelip mezarı üstünde durur Mem'in. Uzun uzun ağlar Zîn. Ağıt yakar, sonunda uzanıp mezarını kucaklar Mem'in. Canı ayrılır bedeninden.

Yeniden bir feryad-figan kaplar yeri göğü. Mem'in mezarını açıp Zîn'i de gömerler yanına. Bey Mem'e şöyle seslenir "Mem, al sana yar". Derler ki, Mem'in mezarından üç defa "merhaba" sesi yükselir.

Aradan günler geçer. Derler ki Mem ile Zîn'in mezarı üstünde aşk ziraatından iki fidan yeşerdi. Biri yüksek bir selvi, öteki çamdı. Göğe doğru sarhoş bir halde büyüdü bu iki ağaç. Ağaçların dalları birbirine dolandı. Bekir'in mezarının üstünde de ardıç kıyafetinde bir ağaç yeşedi. Büyüyüp kendini o iki ağaca Mem ile Zîn'in mezarı üstünde yeşeren o iki ağaca yetiştirdi. Onların birbirine kavuşmasına engel oldu.

(*) Bu öykü Ehmed'e Xanî'nin Mem u Zîn Destanı adlı eseri esas alınarak hazırlanmıştır.

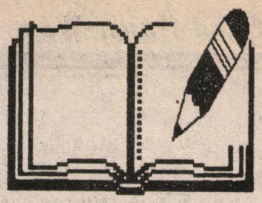

DERSÊN ZMANÊ KURDÎ

-XX-

XWENDİN:

Dotira rojê. Memduh Selîm Beg rûniştiye û name dinivîse. Ji hevalê xwe yê Çerkez, xwezûrê xwe yê pêşerojê re. Di esasê xwe de wî dil heye ji destgirtiya xwe re binivîse. Lê ev yek hê ne li got edetan e. Herçend mal û malbat têgihiştî û bîrewer bin jî. Ew niha, piştî şeva bihurî, pirr dil dike ku hebûna xwe, dengê xwe biguhezîne mala xwezûran û Xezalê.

Lê ka keys?

Ew çi binivîse? Serî û mejiyê wî, îroj, wekî kitêbxaneyeke wêranbûyî ye, peyv, qise tê de bûne tev li hev. Ew, penûs di destan de, li kaxiza spî dinihêre. Nêçirvanî? Belê, wî nêçirvaniya peyvan divê.

Ew dikene, rojên bihurî bi bîr tîne. Ew sersala Stembolê. Berf û kuliyên berfê. Lez û beza wî li pey kuliyan. "Serselake xweş bû". Memduh Selîm Begê, eynî wekî wê sersalê, niha jî nêçîrvanî divê. Lê ne nêçîra kuliyên berfê, nêçîra peyv û qisan da ku mane, bîr û bawerî li ser kaxiza spî bixuyin. Da ku Xezalê û bav û diya wê bi wî, bi dengê dilê wî bihesin.

Name divê bi rêk û pêk be. Ne kurt û ne jî dirêj. Ne zêde germ û ne jî zêde sar. Ne qiseyên qelaw û xweş, ne jî qiseyên jar û qels. Bi pîvan û li gor edetan; edebeke edebî.

Lê tu peyv nayên ser devê penûsa xweşik. Ew penûsa ku her gav, bi rehetî, li ser kaxizên spî direqisî, niha kulek e. Eger ew name rast bi rast ji Xezalê re bûya, niha ji zû ve bû ku kaxiz tijî bûbûn. Hingê ji kêfa penûsê re dê payan tunebûya. Lê niha?

"Mîrê min ê ezîz."

Paşê?...

Na, nabe. Fikir û guman tev li hev in. Mêjî nikare nameyeke xweş biafirîne. Bi tenê silav û kilam. Hal, hewal, xatir. Xeşiya Beyrûdê. Bêrî li wan kirin. "Halê min baş e, kêfa min li şûnê ye. Wegara min nêzîk e. Ez dê piştî demeke kin vegerim". Dîsan silav û kilam û? Û "pirr silav li Ferîhayê dikim û ji çavên wê yên xweşik radimûsim." Cihê herî girîng yê namê. "Çavên wê yên xweşik." Xweşik? Na, peyva xweşik zêde ye, ew divê ji namê derkeve.

Piştî keft û lefta çend sąeten name bi vî awayî tê nivisîn, bê ku tu peyvên li ber dilê Memduh Selîm Begê ezîz in, li ser kaxizê bibiriqin.

Mehmed Uzun
Ji romana SİYA EVÎNÊ
Rûpel: 77-78

www.kurdiaki.org

FİİL
- Ön Bilgiler -

a- Fiilde Şahıs

Her biri tekil ve çoğul olmak üzere, fiilde üç şahıs olduğunu önceki derslerimizden hatırlayalım.

ÖRNEK:

Tekil	Çoğul
I- Ez **im**: Benim	Em **in**: Biziz
2- Tu **yî**: Sensin	Hûn **in**: Sizsiniz
3- Ew **e**: Odur	Ew **in**: Onlardadır

Ez ciwan **im**: Ben gencim	Em ciwan **in**: Biz genciz
Tu ciwan **î**: Sen gençsin	Hûn ciwan **in**: Siz gençsiniz
Ew ciwan **e**: O gençtir	Ew ciwan **in**: Onlar gençtirler

Ez beza **me**: Ben hızlıyım	Em beze **ne**: Biz hızlıyız
Tu beza **yî**: Sen hızlısın	Hûn beza **ne**: Siz hızlısınız
Ew beza **ye**: O hızlıdır	Ew beza **ne**: Onlar hızlıdırlar

Örneklerden de anlaşılacağı üzere, fiil şahıs ekleri nesnenin sesli veya sessiz harfle bitişine göre değişime uğramaktadırlar. Nesne sessiz bir harf ile sona ermişse ekler **im, î, e, in, in, in**, sesli bir harf ile bitmişse, **me, yî, ye, ne, ne, ne** şekline bürünmektedirler.

.b, Bûn fiili ve geçişsiz fiilerin bütün zamanları ile geçişli fiillerin şimdiki ve gelecek zamanları özneleriyle uyumludurlar.

ÖRNEK:

Keç direve Kız kaçıyor
Tekil Tekil

Mirov zebeşan dixwe Adam karpuzları yiyiyor
Tekil Çoğul Tekil

Hesen xoxekê dixwe Hasan bir armut yiyor.
Tekil Tekil Tekil

Her üç örnek cümleden de anlaşılacağı gibi özne ile fiil uyum içerisindedirler. Özne tekil ise fiil de tekil konumdadır.

ikinci örnek cümlede olduğu gibi nesne (zebeş) çekim vasıtasıyla çoğul hale getirilmiştir.

c, Hebûn fiili bütün zamanlarında, geçişli fiiller de geçmiş zamanlarında nesne ile uyumludur.

ÖRNEK:

Evînê sêvek xwar Evin bir elma yedi
Tekil Tekil

Zaro nanek xwar Çocuk bir ekmek yedi
Tekil Tekil

Zaroyan nanek xwar Çocuklar bir ekmek yedi
Tekil Tekil

Mirovan şîr vexwarin Adamlar süt içtiler
Çoğul Çoğul Çoğul

Zaro nanin xwarin Çocuk ekmekler yediler
Tekil Çoğul Çoğul

Zaroyan nanin xwarin Çocuklar ekmekler yediler
Çoğul Çoğul Çoğul

Örneklerden de anlaşılacağı gibi nesne ile fiiller, adı geçen fiiller bakımından uyum içerisindedirler. Bu kez özne çekim yoluyla tekil veya çoğul olarak belirtilmiştir.

FİİLLERDE ZAMAN

Fiillerde temel olarak üç zaman vardır:

I- Geçmiş Zaman
2- Şimdiki Zaman
3- Gelecek Zaman

Ancak geçmiş zaman iki biçimden oluşmaktadır:
1- Görülen Geçmiş Zaman - **Dili geçmiş zaman-**
2- Duyulan Geçmiş zaman - **Mişli Geçmiş Zaman-**
Henüz olmamış ve fakat geleceği anlatan bir zaman daha vardır: **Geniş zaman**
Biçimlerle birlikte söylenecekse **Kürtçe'de Beş Zaman var** denebilir.

KİPLER (RAWE)

Fiilin, bir isteği, bir haberi, bir şartı, bir emri veya bir dileği bildirmek üzere büründüğü şekillere Kip (Rawe) denmektedir.
Haber Kipi, fiilin yukarıda anılan beş zamanı karşılayan halleridir.
Diğer Kipler ise şunlardır:
I- Haber Kipi
2- Dilek Kipi
3- İstek Kipi
4- Gereklilik Kipi
5- Emir Kipi
Emir kipinin dışındakilerin
1- Hikaye
2- Rivayet
3- Şart biçimleri vardır. Emir kipi ise sadece basit haliyle kullanılmaktadır.

FİİL ÇEKİMLERİ

Basit bir (**Ketin**) fiile göre:

DİLİ GEÇMİŞ ZAMAN
(Haber Kipi)

-Olumlu-

Ez ket + im:	Ben düştüm	Em ket + in:	Biz düştük
Tu ket + î:	Sen düştün	Hûn ket + in	Siz düştünüz
Ew ket +:	O düştü	Ew ket + in	Onlar düştüler

Bu çekim şeklinin olumsuzu ise özne ile fiil arasına **ne** olumsuzluk eki getirilmek süretiyle elde edilmektedir.
Ez **ne** ketim: Düşmedim Hûn **ne** ketin: Siz düşmediniz gibi.

MİŞLİ GEÇMİŞ ZAMAN
Haber Kipi

Olumlu

Ez keti + me:	Ben düşmedim	Em keti + ne:	Biz düşmüşüz
Tu keti + yî:	Sen düşmüşsün	Hûn keti + ne:	Siz düşmüşsünüz
Ew keti + ye:	O düşmüş	Ew keti + ne:	Onlar düşmüşler

Bu çekim şeklinin olumsuzu ise Özne ile fiil arasına **ne** olumsuzluk eki getirilerek elde edilmektedir. **Ez ne ketime**: Ben düşmemişim gibi.

ŞİMDİKİ ZAMAN
Haber Kipi

Olumlu

Ez di + kev + im:	Ben düşüyorum	Em di + kev + in:	Biz düşüyoruz
Tu di + kev + î:	Sen düşüyorsun	Hûn di + kev + in:	Siz düşüyorsunuz
Ew di + kev + e:	O düşüyor	Ew di + kev + in:	Onlar düşüyorlar

www.arsivakurdi.org

Bu çekim şeklinde olumsuzluk **na** ekiyle sağlanmaktadır.
Olumsuzluk eki şimdiki zaman eki olan **di** yerine geçmektedir.
Ez na kevim, Tu na kevî, Em na kevin gibi.

GELECEK ZAMAN
Haber Kipi

Olumlu

1. Şekil:

Ez + ê bi +kev + im:	Ben düşeceğim	Em + ê bi + kev + in:	Biz düşeceğiz
Te + yê bi + kev + î:	Sen düşeceksin	Hûn + ê bi + kev + in:	Siz düşeceksiniz
Ew + ê bi + kev + e:	O düşecek	Ew + ê bi + kev + in:	Onlar düşecekler

2. Şekil:

Ez dê bi + kev + im:	Ben düşeceğim	Em dê bi + kev + in:	Biz düşeceğiz
Tu dê bi + kev + î:	Sen düşeceksin	Hûn dê + bi + kev in:	Siz düşeceksiniz
Ew dê bi + kev + e:	O düşecek	Ew dê bi + kev + in:	Onlar düşecekler

Her iki çekim şeklinin olumsuz hali de **ne** olumsuzluk ekinin **bi** gelecek ekinin yerine ikame edilmesiyle sağlanmaktadır.
Ezê ne kevim: Ben düşmeyeceğim **Ez dê ne kevim:** Ben düşmeyeceğim gibi,

GENİŞ ZAMAN

Kürtçe'de, örneğin Türkçe'de olduğu gibi belirgin, bağımsız Geniş Zaman yoktur. Ancak Geniş Zaman ifade olarak Kürtçe'de vardır.
Kürtçe'de geniş zaman şimdiki zaman ile aynıdır.

ÖRNEK:

Ez dikevim:	Ben düşerim	Em dikevin:	Biz düşeriz
Tu dikevî:	Sen düşersin	Hûn dikevin:	Siz düşersiniz
Ew dikeve	O düşer	Ew dikevin:	Onlar düşerler

Kürtçe'de Geniş Zamanı gelecek zaman biçimi ile de karşılamak mümkündür. Aslında bu şekil daha uygun gibi gelmektedir. Çünkü geniş zaman, çünkü henüz olmamışı bir ifade için kullanılmaktadır. Aslında Kürtçe'de, geniş zamanı özgün olarak ifade etmeye uygundur. İlerdeki bilimsel ve kuramsal çalışmaların bu sonuca varacağını düşünmekteyiz. Böylesi bir sonuç suni bir müdahaleyi bile gerektirmeyecektir.

FERHENGOK

Dotir: Ertesi
Name: Mektup
Xwezûr: Kayınbaba
Pêşeroj: Gelecek
Destgirtî: Nişanlı
Herçend: Her ne kadar
Têgihiştî: Anlayışlı
Bîrewer: Bilinçli
Bihurî: Geçmiş
Guheztin: Ulaştırmak
Reqisîn: Oynamak
Kulek: Topal
Hingê: O zaman
Xezal: Ceylan
Keys: Fırsat
Mejî: Beyin
Îroj: Bugün
Tev li hev: Karışık, karmakarışık
Nêçîr: Av
Nêçîrvan: Avcı
Kuliyên Berfê: Kar taneleri
Qelew: Güçlü, şişman
Jar: Acı, sızı
Qels: Zayıf
Bi pîvan: Ölçülü
Biriqîn: Parıldamak, ışıldamak

NEWROZ'A MESAJLAR

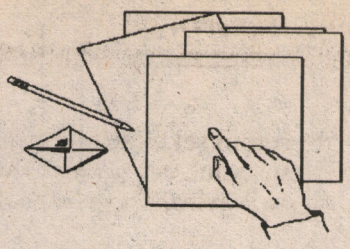

Newroz'un DGM kararıyla süreli kapatılmasını protesto için yapılmış basın açıklamaları ve dayanışma mesajlarından bazılarını sunuyoruz.

BASIN AÇIKLAMASI

1980 öncesinde faaliyet yürüten bir çok devrimci-demokrat, yurtsever, sosyalist basın organı kapatıldı ve yetkilileri 12 Eylül Askeri Darbesinden sonra yüzyıllara varan hapis cezalarıyla cezalandırıldı.

1986-87'den sonra devrimci mücadelenin de yeniden toparlanması ve yükselmesiyle birlikte yurtsever-devrimci-sosyalist basın da gözle görülür bir şekilde, bugünkü gibi olmasa da yayın faaliyetine girdi. Adım adım gelişti, yaygınlaştı.

1990'larda SS kararnameleriyle devrimci, yurtsever, sosyalist basın yeniden kesintiye uğratılmaya çalışıldı. Ancak zorlu mücadelelerle SS kararnameleri geriletildi. Bundan sonrada yönetim hiç bir zaman baskı ve terörden vazgeçmedi, dönem dönem devletin mücadele karşısındaki politikasına bağlı olarak baskıyı kısmen gevşetmek durumunda kaldı.

1991'den sonra bu baskı, mücadeleyle birlikte yoğunlaşarak arttı. Kürdistan'da Mart 1993 "Ateşkes"inin ardından MGK'nin Haziran'da Kara Potinli" Mehmetçik Basın"ı da yanına alarak verdiği brifingden sonra "özel kirli savaş", "kapsamlı topyekün savaş"a vardırılarak yürütüldü. Buna bağlı olarak DGM'lerde toplatma, kapama, kontra faaliyetiyle devrimci basın çalışanlarını kaçırma, kaybetme, gözaltına alma ve tutuklamalar yoğunlaştı.

Gelinen aşamada NEWROZ, MEDYA GÜNEŞİ, NEWROZ ATEŞİ, ODAK, EMEK, MÜCADELE, KURTULUŞ, EMEĞİN BAYRAĞI, EKİMLER, DEVRİMCİ PROLETARYA dergileri, VARYOS ve HONCA Yayınevleri, GÜL OFSET Matbaası, AZADİ, ÖZGÜR GÜNDEM ve AYDINLIK Gazeteleri hakkında diğer baskıların yanısıra, kapatma davaları açılmış. NEWROZ Dergisine süreli kapatma ve yöneticilerini hapis ve milyonlarca lira para cezasıyla cezalandırma kararı verilmiştir.

Görünen odur ki, TC; "Mart'a kadar bu işi bitireceğim" iddiasıyla halkımız üzerindeki "topyekûn kirli savaş"ı "kaş ve göz" arasında "sessiz, sedasız", "kimse duymasın, kimse görmesin" tarzında yürütmek istediği için devrimci, yurtsever ve sosyalist basın üzerindeki terörü de giderek boyutlandırmakta ve bizlere karşı 12 Eylül'ün ürünü 82 anayasasını bile çiğnemektedir.

Devletin; devrimci, sosyalist ve yurtsever basın üzerindeki terörünü geriletmek, devrimci-demokrasi mücadelesini bu mevzide de korumak, geliştirmek için bütün devrimci, demokrat, sosyalist, yurtsever, hümanist, insan haklarına saygılı kişi ve kurumları bu baskı ve uygulamalara karşı duyarlı olmaya, devrimci, yurtsever, sosyalist basınla dayanışmaya girmeye, mahkemelerini izlemeye ve yönetim karşısında tek yumruk olmaya çağırıyoruz.

DEVRİMCİ, SOSYALİST DERGİLER PLATFORMU

BARİKAT, DEVRİMCİ MÜCADELE, EMEK, EMEĞİN BAYRAĞI, EKİMLER, KOMÜN, NEWROZ ATEŞİ, ODAK, PARTİZAN, SERKETIN, PARTİ YOLUNDA TEORİ-PRATİK, YENİ DÜNYA İÇİN, İŞÇİNİN YOLU

NEWROZ DERGİSİ YAYIN KURULU'NA

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin derginiz hakkındaki kapatma kararı, derginiz şasında özgür basına yönelik saldırıların bir devamıdır. Genelkurmay Başkanlığının talimatlarının hayata geçirilmesidir.

Kapatılmak istenen halkların gözü, kulağıdır. Kamuoyunun bilgilenme hakkıdır.

Bu ilkel ve barbar uygulamalar özgür basını suturamayacaktır.

Newroz kapatılmakla susturulamaz! Dayanışma duygularımızı iletiyor, bu çağdışı kararı kınıyoruz.

Özgür Gündem Gazetesi
G. Yayın Yönetmeni Yard.
F. Ferda ÇETİN

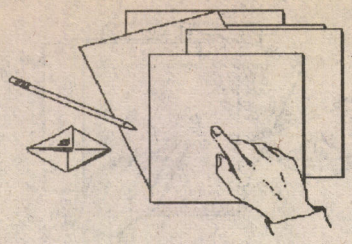

NEWROZ'A MESAJLAR

BASINA VE KAMUOYUNA

Sömürgeci-faşist yönetimin başlatmış olduğu "Kapsamlı topyekün kirli savaş"ın önemli hedeflerinden biri durumunda olan devrimci, yurtsever, sosyalist basın üzerindeki terör de giderek boyutlanmaktadır. Şu anda MEDYA GÜNEŞİ, NEWROZ ATEŞİ, ODAK, DEVRİMCİ EMEK, MÜCADELE, KURTULUŞ, EMEĞİN BAYRAĞI, EKİMLER, DEVRİMCİ PROLETARYA, dergileri, VARYOS, HONCA yayınevleri ÖZGÜR GÜNDEM, AYDINLIK gazeteleri ve GÜL OFSET matbaası hakkında '5680 sayılı basın kanununa muhalefet'ten kapatma davaları açılmış, birçok devrimci basın çalışanları kaçırılmış, katledilmiş, kaybettirilmiş, gözaltına almalar ve tutuklamalar arttırılmıştır. Bu durum "Topyekün Savaş"a endeksli olarak boyutlanmış bulunmaktadır. Bunun neticesinde bizlerden bir parça olan NEWROZ dergisi süreli kapatma, yöneticilerine de hapis ve milyonlarca para cezası ile cezalandırma kararı verilmiştir.

Bu vesile ile devletin basın üzerindeki terörünü kınamak için bütün devrimci, demokrat, sosyalist, yurtsever, hümanist, insan haklarına saygılı kişi ve kurumları bu baskı ve uygulamalara karşı duyarlı olmaya ve devrimci, yurtsever, sosyalist basınla dayanışmaya girmeye; yönetim karşısında tek yumruk olmaya çağırıyoruz.

NEWROZ ATEŞİ
VE
KOMÜN DERGİSİ

Sayın
REMZİ BİLGET

"NEWROZ" dergisi üzerindeki anti-demokratik ulusal baskıları kınar, yayın yaşamınızda üstün başarı dileklerimle... 29.10.1993

Bahattin KILIÇ
SBP Ordu İl Yön. Kur. Üyesi

Newroz'un aylık periyoduna son vererek haftalık bir gazete olarak yayın yaşamına devam etme kararıyla ilgili olarak bize ulaşan mesajları aşağıda sunuyoruz.

Newroz Dergisi Yazışleri Müdürlüğü'ne

Kürt Ulusal Demokratik mücadelesinde Kürt basınının yeri oldukça büyüktür. Devlet de bunu görmüş olmalı ki gelişen mücadeleyi bastırma yönündeki çalışmalarına birincil olarak basını susturmakla başlamak istiyor. Daha önce binbir umutla çıkardıkları SS kararnameleri, "Terörle Mücadele Yasası" basını ve gelişen mücadeleyi engelleyemedi. Devlet bu yüzden yeni yeni kararnameler, entrikalar peşinde. Ama şunu bilmeli ki bizleri şimdiye kadar susturamadı, bundan sonra da susturmayı başaramayacaktır.

Newroz Dergisi'de, devletin, bütün zorluk ve baskılarına rağmen susturamadığı dergilerden.

Diğer dergi ve gazetelerin yanı sıra Ulusal Demokratik mücadeleye farklı bir renk ve perspektif sundu Newroz. Bizce Kürt halkının çoğulculuğunun bir simgesi, basın-yayın hayatındaki çok sesliliğidir. Newroz'un Kürt basınındaki farklı yerini bundan sonra da boş bırakmayacağına inancımız tamdır.

Devletin, basını susturmaya yönelik çalışmalarına en güzel cevabı, Newroz aylık dergi periyodundan haftalık gazete periyoduna geçmekle vermiş olacaktır.

Yeni, Kürt ulusal mücadelesinde farklı bir ses olarak çıkacak NEWROZ Gazetesini selamlıyor, Hevdem çalışanları olarak çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Hevdem Dergisi
Yazışleri Müdürlüğü

NEWROZ'A MESAJLAR

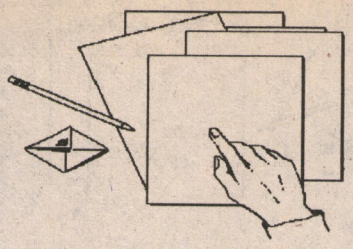

Newroz Dergisi Yazıişleri Müdürlüğü'ne

Newroz Dergisinin aylık periyodunu, haftalık Newroz Gazetesine dönüştürmesi vesilesiyle Newroz Ateşi Dergisinin değerlendirmesine başvurmanızın bizleri sevindirdiğini belirterek istemlerinize yanıt vermeye çalışalım.

Newroz Dergisi aylık olarak sürdürdüğü 2.5 yıllık yayın yaşamında ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine önemli katkılar sunmuştur. Kürdistanî yayıncılık tarihindeki onurlu yerini tereddütsüz almıştır. Sömürgeciliğe karşı tutuşturduğu NEWROZ ateşini ikirciksiz harlamıştır. Bağımsızlık için ulusal birlik ve demokrasi şiarını haykırmıştır. Bağımsızlık ve birlik politikasına sınıf perspektifiyle yaklaşmaya çalışmıştır. Newroz dergisi her geçen gün daha bir olgunlaşmış, siyasal hattını derinleştirmiş, eleştiri ve özeleştiriye açık, yenilemeci bir yaklaşım sergilemiştir. Bu da gelinen noktada ülkemiz M-L'lerinin birlik sürecini yakalama çabalarına önemli bir ivme sağlamışır. Bu çabaların Newroz Gazetesinde daha bir dikkatlice işlenmesi gerektiğine, ulusal ve sosyal aktüalite birikimimizi açığa çıkaracağına, doğru habercilikte seri ve özenli davranacağına inanıyoruz.

Tabiiki başta ulusal yayıncıların kendi aralarındaki ilişkilerini düzenlemek için, içine girdikleri çabalarla belli bir düzeyi yakalamalarına rağmen bunun bütünlüklü ve tatminkar olduğu söylenemez. İçinden geçmekte olduğumuz bu zor koşullarda "BEN" değil "BİZ" olanları ön plana çıkarmak halkımızın çıkarınadır. Newroz Dergisi de bunu yapmaya çalışmış, Newroz Gazetesinin de bu çabalara daha bir özen göstereceğine inanıyoruz.

Aylık bir Newroz Dergisi yerine haftalık bir Newroz Gazetesinin konulmasını biz Newroz Ateşi Dergisi çalışanları olarak sevinçle karşılıyoruz. Elimizdeki olanaklarımızla daha sağlıklı bir Newroz gazetesinin çıkması için katkılarımızı esirgemeyeceğimizi şimdiden belirtirken, zorlu ve o kadar da onurlu ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelemizde Newroz Gazetesinin yayın yaşamında şimdiden başarılar dileriz.

Newroz Ateşi Çalışanları

NEWROZ'A

1- Kürt halkının ulusal mücadelesinde önemli bir yere sahip olan basın yayın organları, gerek ulusal taleplerin dile getirilmesinde ve gerekse kamuoyunun sağlıklı bilgilendirilmesinde ciddi görevler üstlendiler. Bu görevlerden bir tanesi de ulusal basın platformunun oluşturulması yönündeki çabalardır. Diğer Kürt basın yayın organlarının yanısıra, bu platformun asli unsuru olan Newroz Dergisi, 2.5 yıllık yayın süreci içerisinde izlediği yayın politikasıyla, halkımızın özlem ve taleplerine denk düşen bir çalışma sergiledi.

Bu alanda varolan boşluğun doldurulmasında üzerine düşen görevi yerine getirerek, Kürt basın platformuna farklı bir renklilik kattı. Kürt basın-yayın organları arasında dayanışmayı ön plana çıkaran bir anlayışla ciddi örnekler sergiledi.

2- Kürt basınına yönelik baskıların yoğunlaştığı bir dönemde, Newroz Dergisi'nin daha kısa periyodla okurlarıyla buluşması sevindiricidir. Toplumun çok sesliliğe ihtiyaç duyduğu bugünkü süreçte, Newroz'un haftalık gazete olarak çoğulculuğu ve katılımcılığı esas alacak bir yayın anlayışıyla, Kürt halkının bilgilenme sürecine zenginlik katacağını umuyor, başarılı olmasını diliyorum.

Azadi Gazetesi Sahibi
İkramettin OĞUZ

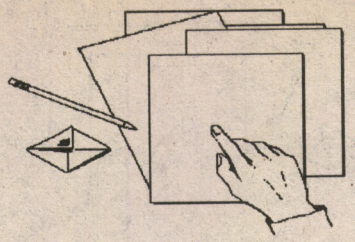

NEWROZ'A MESAJLAR

NEWROZ'A

1- 12 Eylül askeri darbesi ile kendisini tahkim eden devlet, yine bir tahkim sürecine hazırlanıyor. İşçiler, emekçiler ve Kürtler sıkıyönetim, savaş hali ilanı tehditleriyle zapt-u rapt altına alınmak istenirken, devrimci-demokrat ve sosyalist basın susturulmak isteniyor. Newroz Dergisi'nin kapatılma girişimi de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Devrimci, demokrat, sosyalist basın üzerindeki bu baskı "düşünce özgürlüğü" üzerine resmi söylemin sahteliğini ortaya koymaktadır. Her türlü baskıya karşı olan bizler, demokratik dayanışmanın gerekliliğine işaret ederken baskıları kamuoyu önünde kınıyoruz.

2- Newroz Dergisi aylık periyodlu teori ağırlıklı bir yayın olmak itibariyle, bu türün yayın politikası üzerinde fazla bir şey söylenemeyeceğini düşünüyorum.

3- Yayın hayatına başlayacak olan haftalık gazetenin haber ağırlıklı olacağı anlaşılıyor. Böyle bir yayında "gündemin yakalanması, haberde objektiflik, düşüncede çeşitlilik" gibi unsurların yanında tarih yazısı, işçi-emekçi ve demokratik güçlerin her gün yarattığı tarihin sayfalarında hayat bulması da aranır.

Av. Yıldız İmren Koluaçık
İHD Malatya Şube Başkanı

Newroz Dergisi Yazıişleri Müdürlüğüne

Her toplumda egemen sınıf, kendi ideolojisini kitlelere enjekte eder ve iktidarlarını güvence altına almak için kendine endeksli bir medya oluşturmaya özen gösterir.

Türkiye'de egemen düzeni savunan ve toplumsal muhalefet güçlerine karşı düşmanca bir mücadele yürüten bir medya var.

Türkiye'de adil ve demokratik, çağdaş bir toplumun oluşması için çaba sarfeden muhalefet güçlerinin çıkardığı basın bu yüzden büyük bir baskı altındadır.

Son yıllarda Kürt ve devrimci basın üzerinde toplatma, yasaklama, soruşturma ve cezalandırma yaptırımı var.

Newroz Dergisi de bu tür yayınlardan biridir. Okuyucusu olduğum bu yayının kapanmasına çok üzüldüm. Haftalık olarak yeniden yayın hayatına başlamasını ise sevinçle karşılıyorum.

Gerek birey gerekse grup olarak tüm insanların birlikte yaşarken her türlü cefayı ve sefayı eşitçe bölüştükleri bir dünya yaratılması mücadelesi devam ettirilmelidir.

Toplumsal muhalefet güçleri hayatın her alanında koşullara uygun mücadele yöntemleri ile katılımcı, paylaşımcı, çok renkli ve çok sesli çağdaş bir yaşamın kurulması kapsamında ısrarlı olmalıdırlar.

Newroz'a yeni yayınında başarılar diliyorum.

Yılmaz Çamlıbel
Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı
Genel Sekreteri

NEWROZ'A

Şeffaflık politikası uygulayacağını söyleyerek hükümet olan SHP-DYP koalisyon hükümeti hergün anti-demokratik uygulamalarını daha da arttırmaktadır.

Dergi, Gazete kapatmalarla, toplatmalarla hiç bir yere varılamaz. Sermaye kendi lehinde gelişmeyen düşüncelere ambargo uygulamakta, yasaklamalar getirmektedir, bu da çözüm değildir. Her şeyden önce şunu çok iyi ortaya koymak gerekiyor. Bunlar gerçekten demokrasiden, insan haklarından, sivil toplum örgütlerinden yanalar mı değiller mi? Tabii ki hayır. İşte asıl sorun burda yatıyor. Ne kadar demokrasiden yana oldukları, kapattıkları ve toplattıkları dergi, gazete sayılarından belli oluyor.

Dergi ve gazetelerin toplatılmasını ve kapatılmasını şiddetle kınıyorum.

Bir derginin kapatılması elbetteki insanı üzüyor. Çünkü bir konu üzerinde ne kadar ayrı düşünceler var ise o düşüncenin netleşmesi daha bir güzellik bulur.

Yeni bir NEWROZ'dan beklentilerime gelince, ben Kürtçe bilmediğimden Kürtçe geçen kelimelerin Türkçe olarakta yazılması bence iyi olur.

TÜM SAĞLIK SEN
MALATYA ŞUBE BAŞKANI
HACİ ÇOBAN

NEWROZ'A MESAJLAR

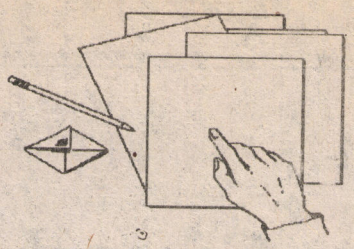

NEWROZ'A

Hukuksuzluğun hukuk sayıldığı bir ülkede yaşıyoruz. Egemen güçlerin varolan anti-demokratik uygulamaları daha da ağırlaştırdığı, en ufak bir toplumsal muhalefete tahammülünün olmadığı bir ortamda sosyalist ve yurtsever basın da bu uygulamalardan, kapatmalardan, tutuklamalardan nasibini almaktadır.

Böylesi anti-demokratik bir uygulamayı nefretle kınıyoruz. Tüm demokratik kamuoyunu genelde toplumun tümüne, özelde ise özgür basına yönelik bu uygulamaya karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Bugüne kadar aylık periyotlarla yayın yapan Newroz Dergisi tüm baskılara rağmen önüne koyduğu yayın politikasından ve ilkelerinden vazgeçmeyen bir süreklilik izleyerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Savaşın hızlandığı bir ortamda, kardeşliği, insan haklarının ve de demokrasinin savunucusu olması ve en geniş bir kesime seslenebilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Yayın hayatında başarılar diliyorum.

Halkevleri Malatya Şubesi Başkanı
Mehmet Ali ERDEM

NEWROZ'A

I- Newroz Dergisi'nin DGM'ce kapatılmasını bugünkü siyasi yönetime çok görmemek gerek. Ülkemizdeki yönetimin sosyalist basın ve demokrat yayın üzerindeki baskısı öteden beri sürüyor. Son zamanlarda gelişen toplumsal muhalefetle birlikte bu yayın organlarında baskı artmış bulunmakta. Newroz Dergisi'de bu baskıdan nasibini alan bir yayın organı oldu. Bu ülke böyle yönetildikçe, bu zihniyetler oldukça, bu ülkede DGM'ler oldukça daha çok Newrozlar kapatılır. Daha çok insan faili meçhul cinayetlere kurban gider. Daha çok insan tutsak edilir.

Bu ülkede NEWROZ'ların kapatılması, ancak Türk ve Kürt halkının ortak mücadelesiyle, duyarlı insan sayısının artmasıyla önlenir.

NEWROZ'un DGM'ce kapatılmasını yurtsever, demokrat bir insan olarak kınıyor, duyarlı insanları NEWROZ'la dayanışmaya çağırıyorum.

2- Newroz'un yayın politikası konusunde herhangi bir düşünce belirtmek istemiyorum. Çünkü bu düşünceyi Newroz okurları belirtmeli, eleştiri ve özeleştirileri Newroz'un bu gerçek sahipleri yapmalıdır.

3- Çıkacak Newroz Gazetesinin, haber ağırlıklı, Kürt ve Türk halkının kardeşliğini ön plana çıkaran bir yayın politikasının olmasını isterim.

Gelişen toplumsal mücadeleye ışık tutan, ona destek olan bir organ olmasını isterim.

Eğit-Sen Malatya
Şb. Başkanı Sabri TAŞKIN

NEWROZ'A

1- Anti-demokratik uygulamalarla kapatılan ve toplatılan, yayınlara yönelik uygulamaları kınıyoruz. Newroz Dergisinin kapatılmasını demokratik hak ve özgürlüklere ve fikir hürriyetine vurulmuş bir kanlı zincir olarak görüyoruz. Anti-demokratik uygulamalara yargının alet edilmesi utanç vericidir. Tüm hak ve özgürlüklerde olduğu gibi basın ve yayın özgürlüğünün yargı adı altında kısıtlanası yargı adına üzücü ve yargıya gölge düşürücüdür. Yani yargı adının ve organlarının keyfi uygulamalara ve siyasi kararlara bulaştırılması yargının da kirletilmesidir.

2- Newroz Dergisini yeteri kadar takip edemediğim için kendi adıma bir eksiklik sayıyorum. Takip edebildiğim kadarıyla sorunlar ve gerçekler bir teorik görüşün içine sıkıştırılmıştı. Ülke sorunlarının ve toplum gerçeklerinin daha objektifçe verilmesi gerektiği kanısındayım.

3- Yeniden çıkacak haftalık gazetenin yayın kadrosuna şimdiden başarılar diliyorum. Günümüzde sorunlar bütün çıplaklığı ile toplumun tüm kesimlerince biliniyor. Artık sorunları ve gerçekleri dile getirirken ve savunurken propaganda ve yakınma ağırlıklı olmamalıdır. Sorunların çözüm yöntem ve önerilerinin verilmesi ve tartışılması, tartıştırılması gerektiği kanısındayım. Yani Newroz'un yerine geçecek gazetenin çözüm önerilerini vermesini öneriyorum. Saygılarımla

Av. Hasan Doğan
DEP Malatya İl Başkanı

www.arsivkurdi.org

Newroz
Şimdi Daha Güçlü

Dostlarla geçirdiğimiz ve yeni dostluklar edindiğimiz 2.5 yılı geride bıraktık.

İşçilerin, memurların, gençlerin, emekçi halkın mücadelesinin coplarla, gözaltılarla, işten atılmalarla bastırılmaya çalışıldığı, faili meçhul cinayetlerin, yargısız infazların, gözaltı kayıplarının, köy yakmaların olağan sayıldığı bir dönemde, müthiş bir 2.5 yıl geçirdik. Düşüncenin zincire vurulduğu, gazetecilerin kurşunlandığı, yazarların zindanlara atıldığı, dağıtımcıların araçlarıyla yakıldığı bir 2.5 yıl.

Dizginlerinden boşalmış zulme, insanlıktan çıkmış kapitalist sömürü çarkına, gözü dönmüş militarizme karşı sosyalizm mücadelesinde yürek dolu 2.5 yıl.

Yayın yaşamımız boyunca adeta mayın tarlalarında gezindik. Sürekli kağıt zamları, toplatmalar, hapis ve para cezaları, devletin, dağıtım engeli, gazetecileri hedef alan tutuklamalar ve devam eden öldürme olayları bir kabus gibi üzerimize çöktü. DGM'lerin terörünü hep ensemizde hissettik. Çıkan tüm sayı ve özel sayılarımıza el konuldu, davalar açıldı. Yazar ve yazı işleri müdürlerimize yüz yılları bulan hapis ve milyarları bulan para cezaları verildi. Tehditler, gözaltılar ve ölüm fetvaları aldık. Buna rağmen **Newroz Ailesi** boyun eğmedi, Tavizsiz sürdürdüğü yayınıyla, sosyalist ve yurtsever olmanın gereği olarak, hep karşı çıkan, sorgulayan ve yol gösteren tavırlarını sürdürdü.

Yaşamımız ve onurumuzla eşit tutmaya çalıştığımız **Newroz'a** sadece emeğimizi, alınteri ve göz nurumuzu değil, geçmişimizi, geçmiş mücadele deneyim ve birikimlerimizi, yarınlarımızı ve onurumuzu koyduk. Dolu dolu yaşadığımız yayın yaşamımızı elinizdeki bu son sayı ile noktalıyoruz. Siz okurlarımızla yaşadığımız sıcak dostlukları ve başarılarımızı, deney ve birikimlerimizi haftalık sosyalist gazetenin başarıları için kullanacağımızdan kimsenin kuşkusu olmasın.

Burjuvazinin şevkimizi kırmak ve sesimizi kesmek, siz okurlarımızla aramıza set çekmek için sarf ettiği çabalara rağmen ben ve arkadaşlarım Özel Tanıtım sayısında sizlere verdiğimiz sözlere sadık kalmaya çalıştık ve onurumuzu çiğnetmedik.

Yayın yaşamım boyunca daha iyi bir Newroz için dostlarımın ve siz değerli okurların düşünce ve eleştirilerine sansürsüz yaklaşmayı, farklı düşüncelere değer vermeyi ilke edindim. Savunmadığım, eleştirdiğim düşünceleri mahkemelerde savunma ve ceza alma pahasına. Şahsıma yöneltilen çeşitli saldırıların yanı sıra olumlu ve olumsuz eleştirilere uğradım. İyi ve kötü günlerim oldu. Yaşadığım deney ve tecrübeleri, olumlu eleştirileri bundan sonraki mücadele yaşamımda değerlendirip, kötü günlerimi ve haksız eleştirileri ise zamana ve hatıralara bırakıyorum.

Dostlarımızla ve yoldaşlarımızla, yeni dönemde kazandığımız birikim ve deneyimle ulusal sömürüye, kapitalizme karşı değişik alanlarda sosyalizm uğruna verdiğimiz mücadelede daha da gür bir sesle beraber olacağız. **Newroz** kazandığı sosyalist değerler üzerinden yoluna devam edecektir.

İnsanca bir yaşam, özgürce düşünme ve örgütlenme uğruna özgür yarınlar için ektiğimiz tohumların yeşermesi inancıyla, bugüne kadar **Newroz** hamurunu, hiçbir karşılık beklemeden yoğuran Newroz emekçilerine, yazarlarımıza, yazışleri müdürlerimize, temsilcilerimize, muhabirlerimize ve bize sımsıcak dostluğunu gösteren, zorlukları aşmamızda bize yardımcı olan dostlarımıza, asıl yükü taşıyan isimsiz kahramanlara ve okurlarımıza teşekkür ediyorum. Haftalık sosyalist gazete çalışanmalarında görev alan arkadaşlarıma yayın yaşamlarında başarılar diliyorum...

Hüseyin ALATAŞ
NEWROZ Dergisi Sahibi

Daha da Güçlü Bir Newroz İçin!

Elinizdeki bu sayı ile aylık periyodumuzun sonuna gelmiş bulunuyoruz. Aylık Newroz, Haziran 1991'de özel tanıtım sayısı ile sizlere MERHABA demişti. Periyodlardaki kimi aksamalara rağmen, sizlerle her ay düzenli olarak buluşmaya çalıştık. Merhabamızı Kasım 1993'teki 20. sayı ile son kez yineliyoruz.

Anılan süreyi dolu dolu birlikte geçirdik. "İyi günlerimiz" oldu, "kötü günlerimiz" oldu. Basın koşulları çerçevesinde, siz okurlarımızın desteğini almanın sağladığı "iyi"lik dışında pek "iyi gün" gördüğümüz söylenemez. Hemen hemen tüm sayılarımız, özel eklerimiz toplatıldı ve dava konusu oldu. Dergimizin yazı işleri müdürleri, sahibi ve kimi yazarlarımız hapis ve ağır para cezalarına çarptırıldılar. Burjuvazi, sesimizi kesmek, Newroz'un okuruyla arasındaki sıcak dostluk ve diyaloğu kırmak ve maddi bakımdan iflasa sürüklemek için elinden gelen çabayı sarfetti ve etmektedir. Doğrusu Newroz da, her şeye rağmen ayakta durmak için elinden geleni yaptı. Hiç şüphe yok ki Newroz'un gerek duyduğu direnç kaynağının başında siz okurlarımız varsınız. Newroz, okurlarına ve halkımıza şükran borçludur.

Gördüğünüz gibi, Newroz haftalık çıkma kararı alarak baskıya karşı direncini kanıtlamaktadır. Newroz bu kararı alırken öncelikle kendisine ve okuruna güvenmektedir. Bu kararında, direnen halkımızdan güç almaktadır.

Ulusal basınımızın gösterdiği topyekün direnç, burjuvaziyi çileden çıkarmaktadır. O, zaten ağır olan hukuki müeyyideleri daha da taşınamaz hale getirmenin yoluna koyulmuştur. Newroz da, daha bir dirençle çıkma kararı almış bulunmaktadır. Newroz, elbetteki öncelikle kendisine güvenmekle birlikte okurundan, halkımızdan güçlü bir DAYANIŞMA VE DESTEK İSTEMEKTEDİR. Newroz, okurun, halkımızın sıcak destek ve ilgisini hissettiğinde, baskılara daha bir dirençle karşı koyabilecektir. Bundan kuşku duyulmamalıdır.

Newroz, halk gerçekliğimizin, ulusal gerçekliğimizin ve gerçek kurtuluşun sosyalizmle sağlanabileceğine ilişkin gerçekliğin tüm gereklerini basın çerçevesinde yerine getirmeye devam edecektir. Ulusal ve sınıfsal mücadele yolumuzun feneri olacak, okurumuzun, halkımızın ve işçi ve emekçilerimizin susturulamaz sesi olacaktır. Sosyalizmin, ulusal kurtuluşun ve enternasyonalizmin basın alanındaki güçlü bir kalesi olacaktır.

Newroz, hazırlık sürecinde, okurumuzun maddi ve manevi desteğini beklemektedir. Yeniden merhaba dediği anda, gazetenin satışında, dağıtımında, haber alışında ve maddi olanaklar konusunda aktif bir desteği arkasında hissetmek istemektedir.

HAFTALIK NEWROZ'UN GÜCÜ OKURUMUZUN VE HALKIMIZIN GÖSTERECEĞİ DAYANIŞMA ORANINDA ARTACAKTIR!
HAFTALIK NEWROZ İÇİN ELELE!

www.arsivakurdi.org

